

לחיפוש נצחיות רוח קדשו של אור האורות הנחל נובע מקור חכמה

אבקשה

הבעל השדה

כל תיקון נפשות
ישראל על ידו

אל כל קצוות העולם מגיעה
התעוררות מופלאה השואבת את
הנשמות להיכלו של בעל השדה
בסיפור ההתקרבות המעורר של
הר"ר שלום אליהו שטיין הי"ד

העילוי שהפך לחסיד

התגלויות מרעישות
מהתקרבותו של הגאון
החסיד ר' אברהם אליהו
מייזעס לחסידי
ברסלב שבדורו

לימוד של התחדשות

בתביו של החסיד ר'
איציקל אוטווצקער יוצאים
לראשונה לאור עולם ובהם
חיזוקים חדשים ונוראיים
// מדור בית הגנזים

ברסלב גלובל
השער לחסידות ברסלב

30.000 \$ הפצה
ארונות הספרים של ליקווד ומנצ'סטר
// מדור להשקות אילנות

התחזקות עד הסוף
התשובה לשאלת הראש ישיבה
// מדור 'רפואת הנפש'

להתחיל מהסוף -
הכנה לקראת חודש אדר ופורים
// מדור 'דיבור של הרב'

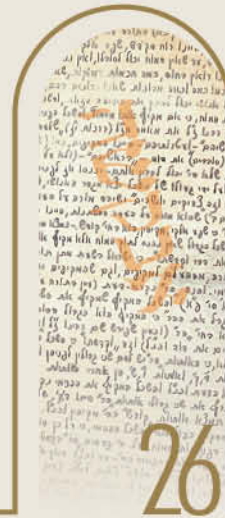
נשמה חדשה שנתת - סיפורו של יהוד
שלא חשב מעולם לחזור בתשובה
// מדור 'מופת זה אני'

30

מאידלסד ליהודשלים

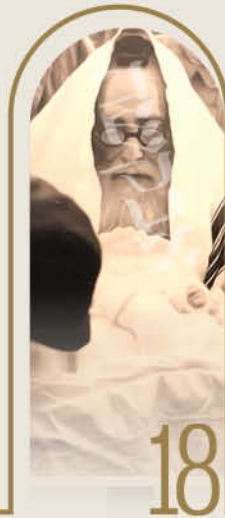
ר' שלום אליהו שטיין
מנגלל את מסע ההשגחה
של הרועה הנאמן שחובל
להיכל הקדושה הנצחית

26

חידושי ר' איציקל

מחברת החידושים והחזוקים
של החסיד הנלהב ר' יצחק
מאטווצק מתפרסמת
לראשונה על גיליון

18

בדרך לשטיבל הברסלבאי

תיאורים ועובדות שלא
התפרסמו מעולם
מהתקרבותו הנלהבת של
הדיין הנאון ר' אברהם
אליהו מיזעס לחסיד
ברסלב

ד"ל ע"י
מערכת אבקשה
טל: 02-539-6363
פקס: 077-318-0237

©
כל הזכויות שמורות.
הערכת קטעי מאמרים,
או תמונות, אך ורק
באישור בכתב מהמערכת.

הגליון מודפס ע"י מ.א. הפקת
דפוס - כל סוגי ההדפסות
במחירים זולים
לקבלת הצעת מחיר משתלמת
במיוחד פני לטלפון
052-7631367

עיצוב גרפי ועריכה גרפית
E8LUM

פורסם ע"י מערכת 'ברסלב גלובל' | info@breslevglobal.com

הבהרה והתנצלות
בחדע, כל ייעודו של גליון אבקשה הוא להפיץ
את אורו של רבינו הקדוש בטקדו ממקובל
מדור דור, ושלא לזוז תלילה אפילו מסעף קטן
שבשולחן ערוך.
לצערנו, סאודו הצליחת האודונים נכנסה כחב
אשר ממנה השומעה הסכמה לכו שאין רוח
חכמים נדה הימש, ברצוננו להסדיר סה כי הייתה
זו אך שגנה ומזכר ידיעה על הדבר לידע ועם
צימר הקוראים הסליחה.
המערכת

52 **די לעבן פון פארצייטישע אידן**
ר' נתנאל הפלינסקי הערצילט אוף הערדיינע
חסידים אין שווערע צייטן

- 38 **מופת זה אני**
הספר שהגיע לאומן כדי להרוויח עוד קצת
ממון מצא את עצמו דומע בעיני הקדוש
- 42 **רפואת הנפש**
האם מותר להתחזק?
- 48 **להשקות אילנות**
ארונות ספרים לנשמות צמאות
- 50 **נקודת המקום**
בית הכנסת המשותף בדרוש
- 56 **ילדי טעשועים**
העבודה הנפלאה - מאמר
דחמטותו של רבינו - ספור
שבשעת המינים - טעשועים

מדורים מלאי דעת מאידה:

- 04 **דבוד של הרבי**
הנבה לפורים מאת
ר' מוכאל השק שליט"א
- 06 **אוד הצפון**
סדרת השיעורים של ר' אברהם יצחק
ברמל ז"ל על התקשרות לצדיק חלק ב
- 10 **ימי נעורי**
ימי הכרות של הרב
החיים נמני שליט"א
- 12 **יתבררו ויתלבנו**
יישוב הדעת בלימוד התורה

**לתרומות
ושותפות
בבית אבקשה
פנו עוד היום:
בארץ ישראל
02-6237686
בארצות הברית
845-650-9368**

השגות למחזורי דעת

ימינו על התורה והעבודה כפי להקלל בחינת למעלה מהזמן ועל ידי זה נקללין באמת בחינת למעלה מהזמן

זוהי המתנה שאנו זוכים לה בזכות הביטול, להבין שאין שייך כאן בעולם שום מציאות ושם זמן, כל החשיבות היא רק כמה תורה תפילה ומצוות שאני חוטפים, והם הזמן היחיד שנשאר.

אבל העפוסים הם בהפך, שהם תחת הזמן. ועל-כן הם מונין לחמה שהוא אור יום שהוא בחינת הדעת, הינו שהם אינם רוצים להשליך שכלם המגשים ונדמה להם ששכלם שלם וכאלו זה הזמן הנדמה לזמן הוא זמן באמת ועל-כן הם מונין לחמה כאלו המאורות שבזה העולם שעל ידם הזמן הם מאורות שלמים. וכאלו חס ושלום אין אור גבה מהם חלילה, וכאלו אין דעת גבה מדעתם חס ושלום, ועל-כן באמת הם כבושים תחת הזמן ומבליים מיהם על הכלי הזמן.

זהו סודו של היהודי הנצחי, שכבר למד כי העולם הזה מטעה אותו מאד, תחילה נדמה לאור ללא הגבלה, אך בסופו ובמהותו הוא חושך ותהום פעורה. לכן הדעת שעניינה הוא הזמן, הדעת שבימים, סודה והתגלותה הוא רק בכח האמונה והביטול למי שזכו לדעת הנצחית, הם אלו שמגלים את סוד החיים, וכך, באמצעות אותו סוד העיבור שנמסר לגדולי הצדיקים, הם מעברים את השנה ובכך מגלים הם את הסוד הנורא של למעלה מהזמן, דווקא בתוך צמצומי העולם הזה.

זהו גם הסוד של ימי הפורים הקרבים ובאים, סודה של המלחמה שבין מרדכי הצדיק והמן הרשע:

המן הרשע ימח שמו, טעה וסבר שמיחמת שאז מת משה אין מי שייכל עוד להקלל הזמן בחינת למעלה מהזמן. ועל-כן סבר שאז יתגבר על ישראל על-ידי התגברות הזמן, אבל באמת איש בער לא ידע שאז היה מרדכי, שהוא בחינת משה, שהוא למעלה מהזמן, שהוא יודע להמשיך קדשת משה רבינו בכל דור ודור לקשר ולהעלות הזמן לבחינת למעלה מהזמן שדיקא בשביל זה מת משה באדר כנ"ל, שעל-ידי זה עלו ישראל לגדלה נפלאה, אז דיקא.

יה"ר שנזכה ללכת בדרכיו של התלמיד הנצחי ובכח קדושת חודש העיבור לכלול את כל צמצומי הזמן ולהמתיקם עד שיוכלו בלמעלה מן הזמן ותתגלה הדעת האמיתית בשלמות, אמן!

אחת לשלוש שנים מתעורר היהודי למציאות מופלאה, מעין טלאי שהודבק בבריאה, חודש נוסף שנדחף אל לוח השנה.

במציאות מתוקנת החשבונות מסודרים והכל מתאים, השמש הולכת בסדרה הקבוע ומהווה הדוגמא להנהגה ישרה, והנה, לפתע נראה כי חשבון הלבנה לא יכול להסתדר לבדו, הוא מנסה להתאים ולסדר את עצמו להנהגת השמש מוסיף לו חודש נוסף כדי להשתוות לעונתיה של החמה.

בשורשם של הדברים הדבר קשה שבעתיים. שכן הלבנה רומזת לכלל ישראל שנמשל ללבנה ואילו החמה היא דווקא הנהגת העמים האחרים שכלל אינם נכללים באותו מיעוט תמידי, בעליות והירידות שיש לכל יהודי, אם כן, האם הגיוני שהנהגה של שנת הלבנה, של היהודי, תצטרך להשוות עצמה אל החמה, אתמהה!?

כמו שאנו רגילים זה מכבר, גם כאן מגיע התלמיד הנצחי, שהפך וביטל את כל מהותו כלבנה אל פני השמש השלמה, וכדרכו בקודש הוא הופך לילה ליום וחושך לאור גדול.

את הסיבה למה אנחנו סופרים את ימינו ומתנהגים לפי שנת הלבנה מבאר מוהרנ"ת במתק לשונו:

"ועל-כן ישראל מונין ללבנה ואמות העולם לחמה מה שלכאורה היה ראוי להפך, אך באמת זהו עקר שלמות השכל האמת שמאירין בנו הצדיקים האמתיים, כי אנו יודעין האמת שאין לנו דעת שלם שהוא בחינת אור השמש בשרשו. ועל-כן אין אנו משיגין בחינת למעלה מהזמן, על-כן אנו מונין ללבנה שהיא בחינת אספקלריא שאינה מאירה בחינת חסרון הדעת, הינו שאנו יודעין שאין דעתנו שלם" (ליק"ה מילה ד')

מוהרנ"ת בדבריו אלו פותח עבורנו צוהר מאיר לעולם הביטול, שהיה כל עניינו ומהותו שלו עצמו, הסוד הגדול שנעלם מעין כל ומתגלה רק בחיפוש אחר חתירה וגייעה, ולפיו האור הגדול יכול להגיע לאנשים הקטנים כמונו היום, אבל כדי שהוא יגיע אנחנו חייבים להיזהר מלחשוב שאנו יודעים משהו, ולזכור שהדעת שתציל אותנו היא רק זה שנקבל על ידי הצדיקים כאשר נאמין בהם באמת.

ולבאר את יסוד הדברים נביא את דבריו של רבי נתן בשורות הבאות:

על-ידי שאנו מונין ללבנה שעל ידי זה אנו מודים על חסרון דעתנו שרק מחמת זה נדמה שיש זמן, אבל באמת אין שום זמן כלל. ואנו צריכין לבלות כל

זהו סודו של
היהודי הנצחי,
שכבר למד כי
העולם הזה מטעה
אותו מאד, תחילה
נדמה לאור ללא
הגבלה, אך בסופו
ובמהותו הוא חושך
ותהום פעורה. לכן
הדעת שעניינה
הוא הזמן, הדעת
שבימים, סודה
והתגלותה הוא
רק בכח האמונה
והביטול למי שזכו
לדעת הנצחית

פורים – להתחיל מהסוף!

הכנה לקראת
חודש אדר
וימי הפורים
בשיעורו
של הרה"ת
ר' מייכאל
חשיין שליט"א
● מיוסד
ע"פ תורה
ע"ד בליקוטי
מזהר"ן ח"ב

פורים שייך לפסח

מתחילה היו כל ההתחלות מפסח ועכשיו... (ולא סיים).
להבנת הדברים, ראוי לסכם ב' נקודות שרבינו מזכיר כאן: א. לאחר פורים - 'פור' קוראים פרשת פרה כדי שיזהרו מטומאת מת ויכלו להקריב קרבן פסח. ב. פורים הוא דרך לפסח, כדי שיע"ז יוכלו להיזהר ממה שהו חמץ. שני נקודות אלו מופיעות בקשר השלישי שהביא רביז"ל בין פורים לפסח כי הפסוק מדבר הן על זהירות מחמץ ואכילת מצות 'שבעת ימים תאכל' וכו', והן על חובת הבאת קרבן פסח 'ולא יראו פני ריקם'. ומשמע מדברי רבינו שיש קשר בין הדברים.

כשמדברים על תורה ע"ד, אי אפשר שלא להזכיר את מכתבו המפורסם של ר' נחמן מטולטשין ז"ל, לגבי סיום התורה 'ועכשיו ולא סיים'. 'ומה שמתנוצץ לפרקים בלבבנו וכו' ותנועת הניגון ורמיזות הידיים והעיניים שהיה מראה לנו תלמידו הקדוש (מהרנ"ת) אי אפשר לבאר אפילו פנים אל פנים מכל שכן בכתב, ובפרט מה שהתחיל אח"כ בקול רם וחזק כי בתחילה היו כל ההתחלות מפסח וכו' ומשך בקול נעימה און היינט ומשך כמה רגעים וכו'.

לאחר מכן הוא ממשיך שם, שמוהרנ"ת גילה לו מהתנוצצות לבבו, כי בכאן גילה רבינו הקדוש את סודות התיקון השלם, את עניין העשרה מזמורים שהם התיקון הכללי ובפרט על הציון הקדוש באומן, שבכך תתקן הבת מלכה מהמעשה של יום השישי מז' בעטלירס ואת עניין הסתלקותו. 'און היינט' - 'ועכשיו' צריכים לנסוע לאומן ולומר שם העשרה מזמורים וכו'.

למה רבינו לא אמר בפידוש?

ובאמת לכאורה צריכים להבין, למה התכוון רבינו כשאמר 'און היינט' ולא סיים? והנה ר' נתן (בהל' ברכת

ב'שולחן ערוך' מבואר, שסיבת קריאתה של פרשת פרה לאחר פורים, היא רק ההכנה לימי הפסח, וכלשון רביה"ק בתורה ע"ד ח"ב 'כדי שיהיו נזהרין מטומאת מת'. אך בהמשך תורה זו, מגלה רביה"ק חידוש נפלא, שלפרשת פרה, יש שייכות עמוקה לפורים. אפשר לעסוק בחידוש זה שעות ארוכות, אך בשיעור זה, ניגע רק באפס קצהו.

כאמור, על פי 'נגלה' אין קשר בין פורים לפרשת פרה, רק כיוון שמטבע הדברים פרשת פרה היא בין פורים לפסח, ואח"כ קוראים פ' החודש וכו', ע"כ שבת פרה סמוכה ג"כ לפורים. אמנם בכוננות האריז"ל כבר מבואר ע"פ סוד, שיש קשר רב בין פורים לפרה, כי ה'פר' הלא הוא הגורל שהפיל המן, כאשר אנו ממתיקים את הדין שנאחז בו, הופך להיות 'פרה'.

ולמעשה, רבינו מגלה כי כל מהות ה'פורים' היא דרך והילוך לפסח. והוא מצביע ב'תורה' זו, תורה ע"ד, על כמה קשרים בין פורים לפסח: א. הפסוק 'שפתותיו שושנים נוטפות מור עובר' - מרמז על הקשר ביניהם, שכן עניינו של פסח הוא פה סח - בח' שפתים - שפתותיו. שושנים - רמז להדסה זו אסתר. מור עובר - זה מרדכי, כי תרגום מור הוא מירא דכיא, וכפי שחז"ל בחולין למדו מכאן את המקור למרדכי מן התורה, שתרגום מור הוא מירא דכיא - מרדכי. ב. 'מרדכי' עצמו רומז לקשר בין פורים לפסח, שכן מור דרור - מירא דכיא, רומז ליציאת בני"מ מעבדות לחרות בפסח, שהרי דרור לשון חירות. ג. בפסוק המזהיר על אכילת מצות וזהירות מחמץ בפסח, יחד עם חובת הבאת קרבן הפסח 'שבעת ימים תאכל מצות וכו' ולא יראו פני ריקם' יש ראשי תיבות מ'מצרים' ולא יראו פני ר'יקם - הוא פור"ם. אח"כ הוסיף רביז"ל ואמר: כי

הזדמנות בכל 3 שניות!

אחד הגילויים הגדולים של רבינו הוא 'חידוש כמוני לא היה מעולם'. שמעתי מאנ"ש שהכוונה היא שבעניין זה של 'התחדשות' רבינו היה החידוש הגדול ביותר, שלא הוציא הבל פה בלא חידוש!

בדברי ראבר"ן בתורה ח' בעניין אריכות אף לרשע והכנעת רברבי עשיו וכו' ושם בסופו מגלה רבינו שהיום מתחלק לתת"ף חלקים שבכל אחד מהם יש צירופי שם הוי"ה אחרים בכל שעה משעות היום והלילה, והכוונה וההתחזקות למעשה היא שהצדיק מאריך א"ף אלף ושמונים - תת"ף, ומחדש את עצמו כנגד עמלק, האמצעי מ"ג אלופי עשיו, שבכל עת מפלנו לזקנה ויאוש. וכנגדו הצדיק מחזקו להתחיל גם אחרי כל החיצים שננעצו בנו, מאחר שמעולם לא התחלנו ולא נכשלנו! כי הרי יש צירוף חדש של הבריאה בכל חלק מתת"ף חלקי השעה - וע"פ החשבון בכל 3 שניות יש הזדמנות להתחיל מחדש לגמרי כאילו לא היה!

התחדשות וקדושה

דיברנו קודם על שני הוזהריות הנצרכות כדי להקריב קרבן 'פסח': זהירות מחמץ, ומטומאת מת, ושתייה קשורות לפגם הברית, כי גם אם צריך להמתין לפרה האדומה' הגשמית, בינתיים, ברוחניות ההכנה לפסח היא ע"י טהרה מטומאת מת, פגה"ב כמובן בליקו"ת על תורה זו. ולעניינינו, עיקר ההצלה ע"י תחיית המתים, גם בסוף - שכבר מרגיש עצמו 'מת', יתחיל מחדש. ומה נפלא לגלות שאפר הפרה צריך להיות עם מים חיים והכוונה שנשאבו ממעיין הנובע בלי שום הפסק... זה כוח ההתחדשות! כמו כוח הנשימה שבדווקא הנהיג ה' שנצטרך תמיד לנשום ולא מספיקה נשימה בתחילת החיים שתספיק עד יום המיתה... כי מהות החיים היא התחדשות והתחלה מחדש!

וכך מביא מוהרנ"ת שהארס של היצר, היא דווקא העצבות שאחרי העבירה, ולהיפך כתב רביה"ק שכשאדם בשמחה ה' מציל אותו בעצמו מהפגם! לכן כתב רביה"ק שהנוק' של הקליפה המחסיאה את האדם נקראת בשמה ע"ש שמיללת תמיד, ולהיפך מצווה גדולה להיות בשמחה תמיד! והטעם לשמחה - הוא ההתחדשות, ולכן יהיה לשון צער, כי זה לשון עבר. והיה לשון שמחה, כי זה לשון עתיד, מה שהיה היה! וזו המציאות האמיתית שהעולם מתחדש תת"ף פעמים בשעה, אך צריך רק להאמין בזה ולהתחבר לזה!

גם 'משהו חמץ' רומז לפגה"ב, חימוץ המוח כידוע, וההצלה ע"י פורים, שלא נשבר נמפלותיו ולא נופל למנצפ"ך אלא מתחיל מחדש גם ברגליים, גם בסוף, בכוחו של צדיק! אע"פ שבנגלה א"א לומר זאת בפירוש שאדם שנדר לא לאכול חודש מאכל מסוים, ולמחרת אוכל ואומר שהוא בריאה חדשה וכו' בנגלה - יום רודף יום, אך בנסתר, בהעלם, הצדיק מגלה את אור הפורים שאפשר וחובה להתחיל מחדש תמיד, בכל מצב!

נסיים בווארט על הגמ' שמבארת הפסוק 'שמח בחור בילדותך וכו' - עד כאן דברי יצר הרע. ודע כי על כל אלה יביאך אלוקים במשפט - מכאן ואילך דברי יצ"ט. ואמרו צדיקים שיעד כאן זה היצה"ר, שמביא את האדם לפגם, שעיקרו הדין, העצבות, המנצפ"ך, המיתה שלאחריו... אך המהות של היצ"ט היא 'מכאן ואילך', להתחיל מחדש תמיד, וע"י נזכה לשמחת פורים באמת, ה' יזכנו! ■

הריח) ביאר ע"פ פשטות שהכוונה כי 'ועכשיו כל ההתחלות מפורים וכו', אך ננסה להבין מדוע רביז"ל לא אמר זאת בפירוש בעצמו?

וכאן, אנו מגיעים לאחת הנקודות היסודיות ביותר בפורים, ובעניינינו של רביה"ק בכלל, כי כשרבינו לא אמר את סוד ההתחלה בפירוש אלא רק 'ולא סיים', הרי שמונח בדיבורו הק' עמקות נוראה, עוד הרבה יותר מכל ההסברים והפירושים, למרות שכולם אמת ויציב! מונח בזה כל ירידות כנסת ישראל כהיום וההצלה בכוח הצדיק וציונו הק' ועשרת המזמורים וכל התיקון השלם!

כי באמת, כאשר רצו לגלות ולהמשיך את נס פורים בעולם, ציוו מרדכי ואסתר לכל היהודים לבטל פעם אחת את מצוות הפסח! כי הלא אחד מימי הצום היה בליל הסדר, וכלל ישראל לא אכלו מצה ולא שתו יין וכו' ורק כך התגלה האור של פורים! כי באמת אור הפורים נמשך משער החמישיים, שאור הפסח נמשך משם, ולכן אע"פ שע"פ נגלה נס הפסח קדם הרבה לנס הפורים, ע"פ נסתר כל עניין ה'התחלה' של פסח, נמשך מה'התחלה' הנעלמת של פורים, שחל דווקא בסיום, בחודש האחרון לחודשי השנה!

ולכן, בסוף השנה - בגבול שלה, מתגברת מאד 'מידת הדין' כי הרי 'דין' אין זה דווקא שהוא בא להרע ח"ו, אלא משמעותו היא רק ששמים גבול וצמצום, וכמוש"כ בספה"ק ש'דין' מלשון 'די' או מלשון 'נדן' שהוא הכלי להרב, כי הוא אמצעי שדרכו אפשר לגלות את החסד באופן ובגבול הנכון. אך כשהדין מתגבר בעולם, נעלם ומתכסה החסד. ולכן אותיות מנצפ"ך רומזות לדין, כי כל עוד ולא מופיעה במילה אות מנצפ"ך אפשר להמשיך ולכתוב עוד ועוד, אך אלו הן אותיות סופיות ששמות קץ וגבול לתיבה.

אנחנו רואים שכשאדם נולד כולם שמחים, ההתחלה היא חסד, שמחה, רחמים. אך במוות כולם עצובים ובוכים, והוא הדין גם לגבי מהלך החיים עצמם. כל אחד יודע שיש 'אוירה' של סוף זמן, סוף שבוע' וכן ע"י הדרך. כל אחד מתחיל בעבודת ה', מנסה ונופל, מנסה ונכשל, עד שהוא מגיע לנקודת השבירה והייאוש, נקודת המוות והסוף, ושם, שם אחיזת הסט"א! הדין נקרא בפסוק רגליה יורדות מוות, הס"מ רוצה לסחוב אותנו לסוף, שכבר נגיד די, ונתייאש מלהתחיל מחדש! שנגיד הגענו לסוף אין לנו יותר כוח! הגענו למנצפ"ך!

דווקא כשמגיע הסוף

עתה נבין שרבינו לא בא להפוך את היוצרות ולומר שההתחלה מאדר ולא מניסן, כי הלא פסוקים מפורשים הם: 'החודש הזה לכם ראש חודשים' וכו', ומה הועילו חכמים בתקנתן, אם ההתחלה היא מחודש זה או מחודש זה?

כי בוודאי שיש ראש ויש רגליים, יש את ניסן ויש אדר, אך רבינו מגלה שבאדר, כשכלו כל הקיצין, ולא לחינם המן בחר בחודש זה, שרצה לעשות סוף לכלל ישראל בסוף החודשים, כשאין כבר כוח לשמוע ולנסות מחדש... המן מתגבר בכל שנה (גם אם ניצלנו מהגזירה דאז) לתת הרגשה של סוף! להפסיק לנסות! וזה האור והחידוש של פורים למצוא את ההתחלה וההתחדשות גם בתוקף הדינים שבסוף!

אי אפשר להאמין בה רק על ידי הצדיקים!

חלק שני
מתוך סדרת
השיעורים
הנפלאה
של הרה"ח
ר' אברהם
יצחק כרמל
ז"ל בשדיכה
בהרה
ומארה

(נערך ע"פ הבנת
הכותב ועל אחריותו
בלבד)

דביקות בצדיק = דביקות בה'

בפרק הראשון הוסבר היטב המקור והבסיס לעצם העניין של ההתקשרות לצדיק, והובאו המקורות לכל עניין סמיכתנו על כוחם של הצדיקים הגדולים יחידי הדורות, בפרק זה ניגש לנקודות נוספות לקראת הביאור המעשי, כיצד ואיך מחפשים ומתקרבים ומתקשרים לצדיק, ובפרט לצדיק שאינו חי עמנו.

עלינו לבאר ביתר שאת את שלושת הנקודות הבאות הבלולות זו בזו כדי לבאר את עניין 'כוח הצדיק': מה מועילה לאדם התקרבותו והתקשרותו לצדיק, לשם מה הוא נצרך להן בעבודתו יתברך? מהם הכוחות אשר חנן בה השי"ת את הצדיק הגדול שבו תלויים כל נשמות ישראל? וביאור עניינה של האמונה בצדיקים, אמונת חכמים.

כפי שנאמר, ה'דרך ה' לרמח"ל כותב לבאר את הצורך בצדיקים, שהוא, היות והשי"ת רוצה שכל הבריות יגיעו לתכלית הטוב, והרי במציאות רוב האנשים אינם זוכים להגיע למקום הרוחני שהצדיק מגיע, לכן הקב"ה מנהיג את העולם בצורה כזו, שיהיו צדיקים שהם יהיו העיקר של הדור, ואנשים שיהיו טפלים ובטלים אליהם ע"ז יזכו גם הם להגיע לתכלית הטוב, היינו, שעל ידי הדביקות בצדיק זוכה האדם להגיע לדרגות הצדיק בדביקותו בכורא יתברך.

וביתר ביאור:

'אמונת צדיקים' - כפי שמסביר בעל התולדות יעקב יוסף' - היא, להאמין שיש לאדם תועלת בזה שהוא מקורב לצדיק, שהצדיק יכול והולך לתקן אותו. את העניין הזה שהצדיק מתעסק בתיקון האנשים שנפטרו - רואים כבר בחומש ובזוהר ובמדרש, ונציג כמה דוגמאות לדבר; הגמרא בסוטה מספרת שמשה רבינו תיקן את יהודה ע"י שהזכיר בפניו יתברך את הזכות שיהודה גרם לראובן להודות על מעשיו, הגמרא מספרת שהוא העלה את נשמתו לעולם הבא ורק אז יכול היה ללמוד שם בעוה"ב.

אם ננסה לומר זאת ב'שפת ברסלב' - אז משה רבינו 'תיקן' את נשמתו של יהודה אחרי שעצמותו של

יהודה היו מגולגלות במדבר הרבה שנים, כשבכל מילה שאמר הוא העלה אותו דרגה נוספת בתיקונו. ולכאורה נשאלת השאלה, וכי הרבנו של עולם לא ידע קודם לכן שיהודה הוא זה שגרם לראובן להודות, ולמה צריך שמשה רבינו יגיד זאת? והתשובה, שהשי"ת פוסק ע"פ מידת המשפט, וכיוון שאמר יהודה "וחטאתי לך כל הימים", אז ע"פ מידת הדין הוא הוצרך להיות מגולגל, ואז מגיע הצדיק שהוא משה רבינו ואמר מה שאמר והעלה אותו, עד שהביאו לדרגה ולתיקון ש'הלכה כמותו' וכנאמר שם בגמרא.

ובוודאי, אם ח"ו לא היינו מאמינים בכך שצדיקים יכולים לתקן נשמות, הרי לא היינו יכולים לקבל סיפור נורא שכזה!?

באותו עניין, יש מדרש נעלם בזוהר, שכשאמר אברהם למלך סדום 'הרימותי ידי לקל עליון אם אקח מחוט ועד שרוך נעל ולא תאמר אני העשיתי את אברהם', שבעצם מלך סדום אמר; תן לי הנפש לגיהנום והרכוש קח לך אפילו לצדקה, ועל כך ענה לו אברהם: לא! אינני מוכן לקחת ממך כלום, 'רק הנערים אשר איתי' הם יקחו, היינו שאותם אני לא אתן לך לקחת אליך, ממך אינני רוצה כלום, אבל לא תיקח את שלי, היינו שהצדיק דואג לאנשיו דרכם כאן בעולם, ולא נותן להם ליפול מרדת שחת, 'האנשים אשר איתי'.

ועוד באותו נושא: האור החיים הקדוש שואל למה כלב הלך להתפלל בחברון שישוע מעצת המרגלים, ואילו יהושע לא הלך עמו? ומתרץ, שמכיוון שמשה בירכו ליהושע שינצל מעצת המרגלים אז הוא לא צריך להתפלל, כי הוא מובטח ועומד שלא יקרה לו שום דבר! ותמיהה היא: מה זה ביטול הבחירה? הרבי הרי אמר; אני יכול לקחת את הבחירה לאדם - אך מה, יעבוד השי"ת את עצמו? הצדיקים יש להם כוח לקחת את הבחירה מהאדם אך אין זה תכלית העולם, ואם כן למה יהושע לא היה צריך להתפלל שיינצל?

וההסבר לכך הוא, שבשונה מיהושע, כלב התנהג באופן שכולם חשבו שהוא מהמרגלים, ולכן הוא היה צריך שמירה גדולה, כמו שכתוב אחרי זה שהוא היסה את העם ואמר להם "וכי זאת בלבד עשה לנו משה"

הם היו אפר?! אלא שהקב"ה רוצה שהצדיקים יתעסקו בתיקון נשמות הרשעים הללו.

כל השאלות – מחוסר ידיעה בלבד

כשאנו מתבוננים בקושיות שמקשים העולם על השיחות החריפות שמגלה הרבי, אחת מהם שה'עולם' אומרים, שלכאורה אין לשיחות אלו מקור בתלמוד, לדוגמא, הרבי אמר שהספר רזיאל המלאך לא כתב אותו רזיאל המלאך והוא לא מסוגל 'שמירה', ולכאורה אין לדבר זה מקור וזה כאילו נגד המקובל אצל המון העם. כמו גם מה שאומר הרבי ש'תיקוני זוהר זה הרבה יותר גבוה מהזוהר', מבלי לגרוע מגדולתו של הזוהר, אבל התיקונים הוא עניין אחר לגמרי, אנו כלל לא שואלים מה המקור לדבר, יש לנו אמונה ברבי.

אבל באמת יש מקור לשני השיחות, בעניין הספר רזיאל המלאך - מי שמכיר את סגנון ה'רוקח' יודע שהוא כתב את זה, והוא קרא לזה ע"ש רזיאל המלאך, רואים בחוש שהוא כתב את זה.

ובעניין התיקוני זוהר; יש ספר של הרמ"ק שהדפיסו רק לפני עשרות שנים אחרי הפעם הראשונה שהודפס לפני כארבע מאות שנה, ובו הוא כותב במפורש: תדע, שיש חילוק גדול בין הזוהר שנכתב בדרך לימוד לבין התיקוני זוהר שנכתב בדרך השגה, וודאי שגם הזוהר זה השגה, אבל הוא ממשיך ואומר שתדע שאין שום חיבור בין תיקון אחד לשני בתיקוני זוהר, אין שייכות ביניהם, וזה גם הטעם לכך שיש תיקונים ארוכים ויש קצרים, כי רבי שמעון והחברייא היו הולכים בפרישות מבני האדם, וכפי מה שיכל גופם לסבול הפרישות מהעולם הזה עד לקצה של יציאת נשמתם, כן זכו להביא את התיקונים - והרמ"ק אומר את זה.

זה דוגמא לכל השאלות ששואלים היכן כתבו, וודאי שצריך להאמין, אך כל דבריו של רביה"ק מהררי קודש יסודם.

יש תוס' בגמרא חגיגה (דף יא ד"ה שובנונים שובנים) בסיפור של 'אחר', שר' מאיר ביקש רחמים שייכנס לגיהנום ואח"כ בא ר' יוחנן והוציא אותו וכו', ואומר התוס' על הפסוק "והיה בבוקר אם יגאלך טוב ואם לאו וגאלתיך אנכי", מסביר התוס' שאם יגאלך טוב זה הקב"ה שנאמר "טוב ה' לכל" ואם לאו אגאלך אנכי, והשאלה נזעקת היאך ניתן לומר דבר כזה? וכי יש שני רשויות ח"ו?

אלא ההסבר בתוס' הוא פשוט ביותר, כידוע יש הבדלים בין השמות של השי"ת, וממילא 'הקב"ה' זה מידה מסוימת ואם לאו זה במידה אחרת, ומדבר זה שוב אנו לומדים שבועז, דהיינו הצדיקים יכולים להמשיך בהחמיו יתברך את תיקון העולם, דרך שמות של מידת הרחמים.

רבי נתן מבאר בדבריו על תורה ל' (קמא), שיעקר ההשגה בצדיק לה זוכה האדם בהתקרבותו, היא דווקא לאחר פטירתו, כי בחייו אין לו יכולת לקבל

וכולם השתתקו ורק אז החל למנות את כל הישועות שפעל משה רבינו עבורם. לכן הוא היה צריך להתפלל. אבל על יהושע נאמר שהיה קנאי גדול 'המקנא אתה לי, ולכן משה רבינו התפלל עליו 'יה יושיעך', כי הוא, מחמת קנאותו לכבודו של משה רבינו, אם היה צריך ללחום עם המרגלים, היה יכול יותר להגיע לפיקוח נפש ממש. ויש כאלו שמסבירים יותר, שכיוון שהוא היה כ"כ דבק במשה וככל שהוא יותר יפגום זה היה פוגם ברבי שלו - משה. ולכן רבו היה חייב להתפלל עליו כדי שלא יהיה פגם בו עצמו. ואם כן, שוב אנו נתקלים בעניין הזה, שהמבטל עצמו לצדיק נהיה חלק ממנו וזוכה ממש לדרגותיו הרוחניות.

גם אצל דוד המלך מוצאים אנו, שהעלה את אבשלום בנו באמירת שמונה פעמים 'בני' משבעה מדורי גיהנום ואף הכניסו לן עדן, ולכאורה עולה כאן קושיא חזקה, וכי בגלל שהוא בנו אז הוא מוציא אותו, הרי אם מגיע לו אז שיהיה בגיהנום?! אלא מאי, שפגמו של אבשלום היה חיסרון בדוד המלך, כמו שכתוב אצל יעקב אבינו "ארד בני שאולה", דהיינו שזה מהווה פגם אצל האבא, ולכן התפלל והעלה אותו דוד בשביל עצמו, כי הוא ממש חלק ממנו!

כוח הצדיקים להועיל לאדם ע"י התבטלותו לגמרי לדעת הצדיק אשך זכה להיות כחול באין סוף לגמרי

זאת אומרת, הצדיק מקבל כוח מהשמים לעזור לאדם הקשור אליו ובטל לדעתו, אמנם וודאי שהדבר תלוי כמה אדם שייך אליו, כמו שדוד לא עשה את זה לכל אנשי הגיהנום, אלא למי שהיה לו שייכות איתו, כי זה הכוח של הצדיק לעזור לתלויים בו, למי שמקורב אליו ותלמידו ומשתייך אליו.

גם מצינו בגמרא שאברהם אבינו עומד בפתח גיהנום, וכל מי שמהול, הוא לא נותן להורידו לגיהנום, ומסבירים המפרשים שהוא לא נותן להם להיאבד שם.

עוד כתוב "רבים יחלו פני נדיב וכל הרע לאיש מדון", 'רבים יחלו פני נדיב' - שהוא שר בתורה בעולם הבא, גם הרשעים מחלים פניו כדי שיוציאם מגיהנום, ואם כן עיקר התיקון הוא לאחר המיתה וזה נעשה ע"י הצדיק.

דיבור נוסף העוסק באותו עניין, הרמ"ע מפאנו מבאר על הפסוק 'ועסותם רשעים כי יהיו אפר תחת כפות רגליכם' הוא שואל שאלה מה הכוונה 'ועסותם רשעים' - וכי זהו ציווי? הלא זה נעשה ממילא, הרשעים נשרפים בגיהנום ונהיים אפר מתחת רגלי הצדיקים, ולמה זה נאמר בלשון ציווי?

הוא עונה דבר נורא: שהרשעים יפכו לאפר, ואז כשהצדיקים יכבו בדמעות, יהיה מזה מקוה לטהר הגיהנום כנגד השפלות של הרשעים, והשי"ת יגיד לצדיקים: תעשו עיסה 'ועסותם' מהתערובת של האפק והדמעות הללו, ויהיו עפר תחת כפות רגליכם וכך ייבראו מהם גופות חדשים. הכיצד? הרי

רק משה יכול להביא התורה לישראל

במחלוקת קורח, מהסיפורים נראה שהוא היה אדם לא ראוי, היתה לו מפלגה עם מאתיים וחמש אנשים והוא עשה מחלוקת נוראית, אבל באמת, קורח ראה עשרים ושש דורות שיוצאים ממנו, ואף היה מנושאי הארון, והיה בר סמכא גדול, ולא כמו שחושבים. לא סתם יצאו ממנו דורות גדולים, רק הבעייה שלו הייתה שהוא סבר שמשה רבינו מפרש את דברי השי"ת מדעתו ואפשר גם לפרשן אחרת ח"ו. הוא לא הבין שמשה כלל לא מפרש כלום, אלא ממש אומר את דבר השם בדיוק כפי שקיבלו מלעילא.

משה רבינו אמר לקורח: "ונחננו מה"..." אם אתה מדבר עלי, אתה מדבר על השי"ת בעצמו, כי אני מצד עצמי אני כלום! היה לו ענווה כזו, עד שמבחינתו בכלל לא היה 'דבר משה' כשיש 'דבר ה'".

התורה משבחת את משה 'במראה ולא בחידות ותמונת ה' יביט ומשה איש האלוקים וכו', הוא ביטל את כל הרגשותיו וחומריותיו, וע"י שפלותו היה מכפר עוונות. הרבי אומר שמשה רבינו זכה לזה בתכלית, שלא היה לו שום הרגשה ולכן היה יכול לשמוע שבחיו ולא יבא לו שום גדולה ע"י כל הסיפורים בתורה, שהוא רואה שקוראים בשמו ושהוא העניו מכל, ולא השפיע עליו כהוא זה.

ובכח הזה עומד משה ואומר להשי"ת אם אינך מוחל לישראל - אז כנראה שיש בי גאוה אז תמחוק אותי מהתורה, כי ברגע שאדם מגושם אינו יכול להבין את הדבר הזה, והוא לא מבין איך יכול להיות כדבר הזה, רק שאנחנו לא מבינים את זה שהשכל של משה רבינו זה היה יכול לשאת את הכל, וגם אדם שהשיג הרבה מאד זה חכמה תתאה לעומת כל השכל האמיתי, ואם אדם לא מבין זה בגלל שהשכל שלו לא מסוגל להכיל את זה.

הרבי אמר: אם היה לי בורא שאני מבין אותו לא הייתי יכול לעבוד אותו. וכמשל, ניתן לקחת את זה לעניין של צדיק: אוי ואבוי אם היה לנו רבי שאנחנו מבינים אותו, דרגתו היא הרבה יותר גדולה משלנו, וזה עניין ההתקרבות לצדיק.

הרבי אמר שעיקר הליקוטי מוהר"ן הוא לא אומר לגופים שלנו, אלא הוא אומר לנשמות שלנו, [לדוגמה, בתורה ט' הרבי אומר שעיקר החיות מקבלין מהתפילה ולא ניתן להסביר את זה לגוף שלנו].

החסיד רבי לוי יצחק בנדר היה חוזר רבות על הדיבור הבא: כתוב "וימת שם משה 'עבד השם'" - האם זה היה כל המעמד שלו? איפה כל השבחים שכתבו בתורה עליו? וכי הוא היה רק עבד השם? אלא זו היא תכלית גדולתו העובדה שהיה מבוטל בתכלית הביטול להשי"ת עד אין סוף. האר"י הקדוש אומר שהוא נכלל איפה שנכלל בבחי' הר נ-בו שהגיע לשער החמישים ומתוך ההשתוקקות והכיסופין שלו כך

השגה בגלל מעשיו, ורק לאחר שבלה גופו המגושם בקבר ובעולם הבא ולאחר התחייה, שם עיקר ההשגה שמכניס הצדיק באנשיו, וזו עיקר ההתקרבות. אז, באותו הזמן, יש לאדם כלי לקבל, ולכן באים הרשעים והצדיקים להצדיק האמת, הצדיקים באים לקבל ממנו כי הוא מוריד את השפע והתורה.

התקרבות לצדיק מביאה לדרגות נשגבות

הגמרא בברכות (דף ו) אומרת על הפסוק "סוף דבר הכל נשמע את האלוקים ירא ואת מצוותיו שמור כי זה כל האדם", 'כי זה כל האדם - כל העולם לא נברא אלא לצוות לזה', עבור הצדיק הזה נברא כל העולם. כך גם מספרת הגמרא על בן זומא שעלה להר הבית וראה אוכלוסי ישראל, ואמר 'ברוך שברא כל אלה לשמשני', ונשאל, וכי כולם נבראו בשבילך? אלא אומר הרמב"ם שכוונת הגמרא שיהיה לאותו חסיד עולם שלם בשבילו והכל נברא רק בשבילו, כדי שיהיה לו כל העולם. הבעש"ט מפרש עוד יותר, שכוונת חז"ל לצוות לזה - שכולם יתחברו איתו, כי התכלית של כל העולם היא ההתקרבות לצדיק.

במכילתא כתוב "ויאמינו בה' ובמשה עבדו" - כל המאמין ברועי ישראל כאילו מאמין במי שאמר והיה העולם, שואל התולדות' הרי צריך להאמין בה' וצריך להאמין בצדיקים, בה' ובמשה, איך אפשר לומר שאפשר להאמין רק בצדיק הרי אם נגיד שזה אותו דבר זה שיתוף?!

עונה התולדות' ומבאר את יסוד העניין: האמונה צריכה להיות בה', אבל כשאדם מונח היכן שמונח ואין לו זפוף השכל, אין לו אפשרות להאמין בשלימות בה', אבל ע"י שמאמין בצדיק וברועי ישראל, ע"י זוכה לאור שהם מביאים לו, אור השפעת הנשמה ובכוחם עולה באמת ומאמין באמונה זכה ובהירה בהשי"ת. אבל בוודאי שהוא לא הגיע לזה ע"י עצמו אלא ע"י שהאמין בצדיק ואז הוא זוכה ממילא לאמונה בה' יתברך כי לבד הרי הוא לא יכול להגיע לזה. כפי שביארנו, שע"י הביטול לצדיק זוכה לדרגותיו ממש.

זה מתרץ גם מדוע "ויאמינו בה' ובמשה עבדו" - למה צריך גם 'משה עבדו', האם לא מספיק האמונה בו יתברך? אלא שרק ע"י זה זוכים לאמונה בה', וכמו שהרמב"ם הידוע אומר שלא האמינו ישראל במשה ובאותותיו עד שאמר לו השם 'גם כך יאמינו לעולם'. ושואל על כך האור החיים הקדוש, והרי יש פסוק מפורש "ויאמינו בה' ובמשה עבדו"? ומבאר האור החיים דבר נורא: הם האמינו במשה רבינו שהוא הרבי הכי גדול, הבעל מופת שאין כמותו, שעשה כל כך הרבה מופתים ונסים, האמינו שמשה הוא צדיק גדול שהשי"ת נתן לו כוח, אבל הם לא האמינו שכל דבר שהוא אומר ועושה זה ממש מהשי"ת עד הסוף, וזה התחדש במתן תורה, שהוא לא מדבר כלום מעצמו, זה רק כלי לרצון השם, ואם הוא אומר משהו אז זה השי"ת אומר את זה.

מאיפה יקח השי"ת עולם הבא בשבילי. ואחרי שהתקרבותי לדרך הבעש"ט - אמרתי איך יכול השי"ת לסבול אחד אשר כמוני, הרי אני כלום!, ברור שהבעל התניא כלל לא היה איזה "כפרי שבא לטיש" של הבעש"ט לתפוס שיריים. כך גם על המגיד ידוע שלפני שבא לבעש"ט ידע שמונה מאות (!) ספרי קבלה. ואילו ר' פינחס קוריץ אמר על עצמו, שלפני שהתקרב לבעש"ט התפלל שמונה עשרה ונפלו שיניים מהפה, ואחרי זה לא נפלו לי שיניים, אבל זה היה תפילה באמת!!!

כך גם המהר"ח"ו כשהגיע לאר"י היה נחשב לאחד מגדולי ישראל, הוא ידע את כל תורת הנגלה, ולא רצה להתבטל לאר"י הק' ורק היה שואלו 'פשט' בזה. ולאחר כמה פעמים, אמר לו האר"י שאין לו רשות יותר לגלות לו תורה. כששמע זאת המהר"ח"ו נתעטף בשק וישב בחבית באפר ובכה כל הלילה לפני השי"ת שילמדוהו האר"י ויקבלו כתלמידו, ואכן בבוקר אמר לו האר"י שנתקבלה תפילתו בשמים ומעכשיו הוא חייב לגלות לו ככל שאלתו, ולא למנוע ואמר לו שבא לעולם רק לתקן את נשמתו וגילה לו יותר מכל התלמידים כידוע.

למה הוא היה צריך את זה? הוא היה גאון עולם תלמיד חכם עצום? כי הוא ידע שלהיות תלמיד של האר"י זה מה שיתן לו את ההתקרבות לצדיק, הוא הבין מה זה צדיק, אז הוא בכה לילה שלם שישכים לקבל אותו כתלמיד.

הגאון אמר על הרמח"ל שאם היה בזמנו היה הולך אליו ארבע מאות פרסה הוא הבין מה זה להיות מקושר לצדיק.

יחידי הדורות נותנים תקווה לכל ישראל

אנשים חושבים שכמו בסיפורים על המופתים של הבעש"ט, שהוא בא לעולם להרוג פריצים, ולהציל פרות של יהודים מסכנים, בוודאי שהוא היה רחמן אמיתי ובוודאי שהוא רצה לעזור ליהודים והצליח בזכות הדברים האלה להשאירם ביהדות הם ובניהם, אבל תפקידו היה לתקן נשמות ישראל, לקרבם ולדבקם להשי"ת, בשביל זה הוא בא לעולם, לקחת אדם ולהחזיר בו אמונה, להפוך אותו לגמרי.

הבעש"ט אומר על הגמרא ששואלת "כי אם ליראה את השם" וכי יראה מילתא זוטרתא היא? ועונה הגמ' שלגבי משה זה היה דבר קטן, אבל נשאלת השאלה הוא הרי אומר את זה לנו ולנו זה ממש לא דבר קטן? אלא אומר הבעש"ט שמי שדבוק בצדיק וטפל אליו ומתבטל אליו זה כבר דבר קטן בעיניו.

הגמרא אומרת שמשה המליץ על בני ישראל כנגד חטא העגל, ואמר להשי"ת שאמר רק לו את הדיבור של 'אנוכי ה' אלוקיך', ולכאורה השי"ת הרי אמר זאת לכל ישראל? אומר החידושי הרי"ם דבר נפלא: כלל ישראל מצד עצמם לא יכלו לקבל את התורה, והם קיבלו את התורה רק בגלל שנכללו במשה, וה' אמר את זה למשה, ואמר משה להשי"ת לי אמרת את זה לי לבד, ולכן היו צריכים את הדיבור 'וגם בך יאמינו לעולם'. ■

הסתלק מהעולם, וע"י האמונה בו ניתן להאמין בהשי"ת."

מעין זה מובא ברמב"ם (הלכות דעות פ"ו) מצוה להידיבק בחכמים ובתלמידיהם ולהסתופף אצלם ולהתאבק בעפר רגליהם, ומי שאינו יכול ללמוד שיהיה לו שייכות איתם, ולומדים זאת מהפסוק "ובו תדבק" שהגמרא לומדת מזה שכא' נדבק בשכינה, ולכאורה מה זה תחליף להשי"ת, מה כוונתו? למה אחד יכול לידבק בשכינה ואחד לא?

אלא שכמו שכתבנו לעיל בעניין האמונה בהשי"ת, איך יכול להגיע לדיבקות בהשי"ת בכוח עצמך! ובשביל זה אתה צריך לידבק בצדיקים שאז אתה עושה לעצמך כלי כדי לידבק בהשי"ת בעצמו.

תקוות האדם רק בהתקרבות לצדיק

בזוהר הקדוש כתוב שהצדיקים הם 'אנפי שכינתא', היינו שהם משכן לשכינה, והב"ח הראשון בהלכות ברכות התורה, אומר שעיקר מה שנתן לתלמידי חכמים את התורה, הכוונה שע"ז יהיו מקושרים עימו ויהיו "היכל ה' המה" ויתחברו עימו ויהיו מרכבה לשכינה, ולהיות עימו אחד, כי הצדיקים האלה שהשכינה שורה עליהם הם זוכים לדרגות הנשגבות הללו.

צריך מאד לזהר כשמדברים על הנושא הזה, כי מי שלא שומע עד הסוף יכול לטעות מאד, בדיוק כמו אלו שלא רוצים לשמוע בכלל ואז הם גם טועים מאד ואומרים על הכל שזה לא אמר ולא נכון, יש זוהר שאומר על הפסוק "שלוש פעמים בשנה ייראה כל זכורך את פני האדון הוי"ה" דא רבי שמעון בר יוחאי, אז מי שלא יודע לפרש את זה אומר דברים שאסור לומר, ויש כאלו שחושבים שצריך להגיה את הזוהר הזה... אבל הרמ"ק מסביר זאת כקילורין לעיניים, האדון - שם אדנות זה מידת המלכות, פני האדון זה מידת היסוד שמשפיעה למידת המלכות, ומכיוון שיסוד, זה המידה של הצדיק יסוד עולם שזה היה רשב"י, אז לכן מי שבא אליו כי הוא דבוק במידה שהיא 'פני האדון ולא ח"ו האדון אלא המושג הזה פני, וע"ז שנדבקים בצדיק הזה נדבקים בהארת פני השכינה, ובשביל זה צריך להגיע לרשב"י.

אחד הדברים שמקשרים את האדם לצדיק זה האמונה בצדיקים, כך גם מביא ה'ספורנו' על הפסוק "וירא ראשית לו כי שם חלקת מחוקק ספון" 'וירא ראשית לו' - בני גד ובני ראובן ויתרו על קדושת ארץ ישראל למה? כי שם חלקת מחוקק ספון - קברו של משה, וזה במוותו!!!

ולכאורה, הרי הם לא יודעים איפה הוא קבור? אז מה יש להם? אלא שהם נמצאים יחד עם הצדיק, הם דבקים בצדיקים, באמונה בו.

בשיעור הבא נסביר ביתר בהירות את העניין הזה, אבל צריך להבהיר את עניין האמונה בצדיק והכוח שיש להם שזה כתוב בתורה ובנביאים ובכתובים ובמדרשים ויש לזה בסיס בכל המקורות, וזה לא משהו צדדי, כמו שחושבים על הבעש"ט שהוא בסך הכל היה מעווד כל מיני כפריים ה"י, ושמה הוא לא עד כדי כך... ח"ו!?

הבעל התניא אמר: לפני שהתקרב למגיד - 'חשבת

ההתלהבות של ר' זועלועל שקידבה

הרה"ח ר' רחמים נמני שליט"א

החסיד רבי בנימין זאב חשיין

נולדתי בירושלים לאבי שלא נמנה על חסידי ברסלב, גרנו ליד ביהכ"ס 'משכיל אל דל' - ולשם היה מגיע בכל יום רביעי החסיד רבי בנימין זאב חשיין ז"ל כדי למסור שיעורים בליקוטי מוהר"ן, הוא היה מחזק את העמך, ורבים היו באים לשמוע את שיעוריו המפורסמים והמעוררים, הוא נהג לדבר הרבה על שמירת העינים והקדושה, ואילו ב'נקודת הצדיק' הוא עסק פחות, כיוון שאלו ששמעו אותו לא הבינו את העניין, אבל כל מטרתו הייתה להכניס יראת שמים, בדיעבד, ניתן לומר כי דווקא זה היה אחד הדברים שהכי השפיעו עלי להיות חסיד ברסלב מוצהר.

אני זוכר כיצד ראיתי אותו בשמחת בית השואבה כשהוא רוקד עם מקלו בשמחה רבה, פניו היו אדומות מהתלהבות, הוא שר ליקוטי מוהר"ן... רבי נחמן... תיקון הכללי... כך במשך שעה ארוכה הזכיר את רבינו.

ביום שישי אחה"צ לפני הדלקת נרות, בהיותי בחור קראו לי שני חברים טובים לבוא עמם לביתו של רבי בנימין זאב ללמוד עמו בליקוטי מוהר"ן, אחד מהחברים האלו הוא כיום ראש ישיבה והשני אב בית דין, כמו"כ היו מגיעים אליו בחורים רבים מיישיבת 'חברון', 'קול תורה' ו'בית התלמוד', היו באים אליו לשמוע את השיעורים.

מסירות נפשו למען ההפצה היה כה רבה עד כדי כך שהיה מממן מכיסו מונית מיוחדת שתחזיר את הבחורים בחזרה כל אחד לשיבתו. בדיבוריו הוא הכניס לנו הרבה יראת שמים, רצינות בתפילה, שמירת העיניים, והתעוררות בכל העניינים.

פעם אחת הגעתי אליו לבדי ולמדתי איתו חברותא ולאחר מכן הוא אמר לי בחיך: אל תגאה שלמדת איתי חברותא □

שבוע לאחר מכן זכיתי להשתדך ולא יכולתי להגיע, והוא אמר לבחורים שהגיעו בבדיחות הדעת: 'אתם רואים מי שמגיע ללמוד אצלי, מתארס...!'

יום שישי אחד הוא היה מאושפז, והלכנו לבקר אותו כמה חברים, אז הגיע הבן שלו והביא לו את השטריימל, והוא בכזה חיות ובכזה שמחה לקח את השטריימל ונהנה מאד מכל רגע שהוא יכול לשים את השטריימל בשבת, תמיד הוא היה בשמחה. ודיבר רבות על הדברים הפשוטים.

דודים שלי בני משפחת עבאדי (המוכרים משיחת הפורים הידועה עם ר' שמואל ספירא) קירבו אותי מאד לרבינו, אחד מהדודים הוא ברסלב'ר נלהב והוא נתן לי מהדורה מיוחדת של הליקוטי מוהר"ן, בימים ההם זה היה דבר יקר המציאות והוא נתן לי את שלו כאשר לא נותר בידו כסף לקנות לעצמו חדש, כך בעזות דקדושה, בלי כל עטיפה או כיסוי הוא מסר לי אותו אל מול כל בני המשפחה.

את המתנה הזו הייתי פותח בכל עת כדי ללמוד קצת, אף שלא באמת הצלחתי להבין ולא הבנתי בכלל את השפה, עד שאחרי החתונה הלכתי להרה"ח ר' נתן ליברמנש, כי הגעתי למסקנא שרק דרך הספר הזה תהיה לי יראת שמים, ואכן, התחלנו אצלו שיעור מצומצם, ולכן פעמים רבות זכיתי ללמוד איתו ליקוטי מוהר"ן בחברותא.

הרה"ח רבי נתן ליברמנש

רבי נתן ליברמנש השכיל להסביר ולהכניס אצלנו את הליקוטי מוהר"ן עמוק בפנים עם כל ההרגש בדברים של רבינו, כשהוא למד את זה הוא

מוריד את טליתו כדי שלא תישרך על גבי הרצפה, ובפרט היה מקפיד שלא להמשיך את התפילה בדרך הילוכו, והדברים האלו השפיעו עלי יותר מכל, בתור אחד שהגיע מהעולם הליטאי.

הרה"ח רבי נתן ליברמנש

אחר כך בעמנואל, לימד אותנו הרה"ח ר' נתן ליברמנש שליט"א מהי תפילה במתינות, להגיע בזמן ולא לאחר לתפילה, גם היה אז זמן שרוב ככל המקורבים שם היו עם פאות מאחורי האוזניים, ואמרו שרבי נתן ליברמנש בעצמו העביר את פאותיו מלפנים בגלל השיחה המפורסמת מרבינו שיש הבדל גדול בין פאות מלפני האוזנים למאחורי האוזניים, (ד"א החסיד ר' נחמן גלינסקי אמר לי שהוא הוציא את זה בפעם הראשונה שהיה בציון - הוא הרגיש שזה יותר מתאים כך). כך גם רבי נתן לא 'החליק' שום דבר הוא הקפיד שכל דבר ייעשה כמו שצריך ובקביעות.

אני זוכר שהוא מאד הקפיד על סכין ללחמניות של סעודה שלישית, כי רבינו הקפיד מאד על דרך ארץ, ולכן הוא היה יכול לחכות אפילו זמן רב עד שהביאו סכין, הוא גם דאג שלא יערכו את השולחנות באמצע התפילות, ורק כשסיימו את התפילה להתחיל לערוך.

הרה"ח רבי נתן צבי קעניג

ב"ה זכינו להכיר את אנשי שלומינו, הם תמיד היו מהלכים בפשיטות ולא היה להם זמן להתעסק עם דברים אחרים חוץ מעבודת השם, פעם אחת הגעתי אל הרה"ח ר' נתן צבי קעניג עם עוד אדם לשאול אותו על איזה נושא שלא היה קשור במישרין לעבודת השם, אז הוא אמר שאין לו זמן לדברים כאלו וגם שחבל על הזמן כי יש הרבה מה לעשות.

אני זוכר כיצד התגובה שלו השאירה עלי רושם חזק, כאילו למי יש זמן להבלי העולם הזה, כשצריך להספיק כל כך הרבה?! פעם שאלתי אותו על דבריו של רבינו בתורה ג' על לימוד התורה בלילה שהוא מסוגיל לתיקון הנגינה האם כוונת רבינו הייתה לימוד גם לפני חצות או דווקא לאחר חצות, אז הוא ענה לי 'מה זה משנה?' העיקר תלמד תורה, הוא לא אהב את הכניסה לנקודות הקטנות ההלו.

בכל מקרה מה שראינו מאנשי שלומינו זה את התמימות והפשיטות לעובדות דקדושה בכל עת, לקיים את העצות הקדושות, להמשיך להבעיר את האש של הרבי לעשות חיות. ■

הצליח שנרגיש כאילו אין דבר אחר בעולם, כך גם קיבלתי ממנו תשובות על כל מיני תמיהות שהיו לי בעניין של ברסלב, בפירוש אני יכול לומר שבזכות זה הפכתי לחסיד ברסלב. אני זוכר שאחרי שלמדתי איתו הגיע פורים, והרגשתי שלראשונה בחיי 'אני יודע מה זה פורים!'

אני זוכר ששאלתי אותו על הצעקות בשדה ועוד כל מיני זלזול ודמיונות שטענו בשיבות בנוגע לחסידי ברסלב, והוא ענה לי על הכל ביישוב הדעת וחיות גדולה.

החסיד רבי מוטל יגלניק

כשהייתי גר בבני ברק, התפללתי בביהכנ"ס שברחוב מיימון שם היה מתפלל גם החסיד ר' מוטל יגלניק זצ"ל, אני זוכר שהוא היה מרקיד את הקהל כל ליל שבת עם שירי מירון במשך שעה ארוכה, בכלל הוא היה הרוח החיה במקום - גם הרב וגם המנקה וגם השמש וגם הגבאי, היה לו חיות גדולה שהוא השרה על כלל המתפללים. כל חייו היה בביהכנ"ס, כשהיו צריכים דרשן הוא היה דורש, כל מה שהיו צריכים הוא היה עושה.

גם רבי נתן צבי קעניג היה באמת הכל - לא רק ראש כולל - בכלל אנשי שלומינו היו פשוטים וכל מה שיכלו לעשות למען כבוד רביה"ק הם היו עושים, הוא היה מסדר כל מה שהיה נצרך מלמעלה עד למטה, הם לא ראו בזה פחיתות כבוד, גם על רבי לוי יצחק בנדר זצ"ל מספרים אותו דבר.

החסיד רבי לוי יצחק בנדר

אגב, אם הזכרנו את רבי לוי יצחק, אזכיר שיש לו חלק גדול בהתקרבות שלי לרבינו, ראיתי אצלו שני הנהגות שמאד התפלאתי מהם; א. ראיתי לב שאחרי הקידוש, בניגוד לרוב הציבור שמיד מברכים ברכה אחרונה הוא היה מנקה את הפה, היטב היטב כדי שיוכל לברך בפה נקי כפי שכתוב בהלכה, וזה לקח לו כמה דקות טובות, וזה היה בעיני דבר גדול.

ב. ראיתי ראש ישיבה אחד מבוגר מאד שבשעת התפילה הייתה טליתו נשרכת על גבי הקרקע וגם את תפילותיו כשהיה קם היה ממשך תוך כדי הליכה, וחשבתי ש'מה לעשות, הוא אדם מבוגר', לא יכולתי להעיר לו. אבל אז ראיתי את רבי לוי יצחק והוא בגיל תשעים, כשהיה מתחיל את התפילה שעה וחצי לפני הזמן, בגלל שהיה צריך להפסיק הרבה פעמים באמצע, וראיתיו כיצד ביישוב הדעת עצום, היה

אני זוכר כיצד
ראיתי אותו
בשמחת בית
השואבה כשהוא
הוקד עם מקלו
בשמחה רבה,
פניו היו אדומות
מהתלהקות,
הוא שר ליקוטי
מוהר"ן... רבי
נחמן... תיקון
הכנ"ל... כך
במשך שעה
ארוכה הזכיר את
רבינו.

סוד ההצלחה, בעבודת ה' בכלל
ובלימוד התורה הקדושה בפרט,
הוא: ישוב הדעת.
ועל כך במאמרו זה.

אחר הפסקה של כמה חודשים אנו חוזרים בס"ד לשיחה ע"ו, לברר וללבן את 'דרך הלימוד' שהדריכנו רבינו.

לאחר שלמדנו יחד את ב' הקטעים הראשונים של השיחה, בהם סופר על התמדתו של רבינו, אנו עוברים לקטע הבא, בו נלמד יסוד חשוב מאין-כמותו להצלחה בעבודת ה' בכלל, ובהתמדת התורה בפרט. וכך מספר לנו מוהרנ"ת על רבינו הקדוש:

וְלֹא הָיָה טְרוּד פְּלֵל, רַק תְּמִיד
הָיָה בְּיָשׁוּב הַדַּעַת. וּבְעֵינָיו זֶה הָיָה
חֲדוּשׁ נִפְלֵא, וְאִי אֶפְשָׁר לְסַפֵּר
מִזֶּה פְּלֵל. וּמַחֲמַת זֶה הָיָה לוֹ פְּנְאִי
עַל כָּל דְּבַר.

מוהרנ"ת מצביע ואומר: "ומחמת זה היה לו פנאי על כל דבר".

זוהי הסיבה אשר מחמתה היה לרבינו פנאי על כל דבר והספיק כל כך הרבה - מפני ש"לא היה טרוד כלל, רק תמיד היה ביישוב הדעת".

וכך גם אנו; אם ברצוננו ללכת בדרך-לימוד נפלאה זו ו"לזכות ללמוד הרבה מאד", הרי סוד ההצלחה טמון ב"ישוב הדעת".

'ישוב הדעת' הנצרך ללימוד התורה, יש בו שני חלקים - החלק הראשון נזכר פה בקטע זה, והחלק השני בהמשך השיחה - ואלו הם:

ישוב הדעת 'כללי' מטרדות החיים - לבל יטריד את מוחו ולבו מהרפתקאות חיי היום יום, רק ישתדל לחיות חיים מיושבים, באופן שיהיה מוחו ולבו פנויים לעבודת הבורא בכלל ולהתמדת התורה בפרט. או אז יהיה לו "פנאי על כל דבר".

ישוב הדעת 'פרטי' בתוך הלימוד עצמו - "לבל לבלבל דעתו הרבה בשעת לימודו" רק ללמוד בצורה פשוטה וישירה ובלתי מסובכת, כפי שדריכנו רבינו בהמשך השיחה, עד אשר "יכניס מוחו בלימוד, ויאמר

א. כלשון רבינו בהמשך השיחה.

וְלֹא הָיָה טְרוּד פְּלֵל, רַק תְּמִיד הָיָה בְּיָשׁוּב הַדַּעַת

דרך הלימוד (ג) - ישוב הדעת

וזה טרוד לגדל בָּנוּ וּבְנוֹתָיו הַרְבֵּה, שֵׁשׁ לוֹ צֶעַר גָּדוֹל בָּנִים, וְזֶה הוּא חֲשׂוֹכֵי בָּנִים. וְזֶה מְסַפֵּר מִמְאָרְעוֹת הַמְלַחְמוֹת שֶׁנִּשְׁמָע עֲכָשׁוּ בְּעוֹלָם, וְכִיצַא בְּזֶה שְׁנַיִם וּפְרָטִים רַבִּים לְאֵין תְּכִלִּית שְׁמַטְרִידִין אֶת הָאָדָם בְּכָל יוֹם.

(ליקוטי הלכות, שו"ת, ח)

אך יש לנו בחירה, האם לתת לטרדות אלו להטריד את מוחנו ולבנו, או להסתכל עליהם כמשקיף מן החוץ; לטפל בהם בעת הצורך, ולהשאיר את מוחנו ולבנו פנויים לעבודת ה' והתמדת התורה.

דרכן של הטרדות, לגזול את מוחו ולבו של האדם. וגם אם הן קטנות ונקודתיות, הרי הן עושקות מאתנו את שלוות הנפש וישוב הדעת. כך שחובה עלינו ללמוד כיצד לא לתת להם להשתלט עלינו, רק להשאירם במקומם הנכון והמצומצם.

שכן,

ישוב הדעת הוא הקרתי מאד לְעֶסֶק הַתּוֹרָה וְלַעֲבוֹדַת הַשֵּׁם יְתִבְרַךְ, וּבִפְרָט כְּגוֹן אֲנִי יְתִמִּי דִּיתִמִּי שְׁלִבְנִי בַּל עָנְנִי, דִּי לְנֵי טְרָדָא פֶּל דְּהוּא לְהַטְרִידֵנִי מִעֲבוֹדַת הַשֵּׁם יְתִבְרַךְ, הִנֵּה פִי כֵן רָאִי לְאָדָם לְבַקֵּשׁ יִשׁוּב, וְיִבְרַח מֵאֵד מִפְּאֹר הַנְּפֵשׁ.

... והלואי שֶׁנֶּעֱבַד אֶת בּוֹרְאֵנוּ עֲבוֹדָה שְׁלֵמָה כְּשֶׁאֵנוּ בְּלִי שׁוּם טְרָדָא, כִּי יֵצֵר סְמוּךְ מְעַרְבֵב דַּעְתָּנוּ בְּמַחְשְׁבוֹת זְרוֹת וְהִבָּל הַבְּלִים, וְכִשְׂיֵשׁ לָנוּ פֶּל דְּהוּא טְרִיד הָרִי אֲנִי כְּשֶׁפּוֹרִים וְעֲבוֹדָתֵנוּ עֲכוּרָה וְלֹא נִכְלָל לְכַנֵּן דַּעְתָּנוּ. וְלָכֵן חוֹבָה מְשַׁלֵּת עָלֵינוּ לְמַעַט פֶּל מֵה שְׁנוּכָל בְּטְרָדוֹת, כְּדִי לַעֲבֹד אֶת בּוֹרְאֵנוּ עֲבוֹדָה תְּמִידָה, כּוֹיֵל הָאִי וְאוּלֵי.

(פלא יועץ, ערך 'שוב הדעת')

ורק כאשר נלמד כיצד לברוח מטרדת המח והלב - נוכל להקדיש את מוחנו ולבנו לעבודת ה' בכלל, ולהתמדת התורה בפרט.

שכן:

פֶּל הַצְּלַחַת הָאָדָם בְּכָל דְּבָר, וּבִפְרָט בְּהַתְקַרְבוּת לַהֲשֵׁם יְתִבְרַךְ, זֶה תְּלִי בְּיִשׁוּב הַדַּעַת! (עין לקוטי מוה"רן חלק ב' סימן י"ג).

אנו רואים שהקללה הראשונה בתוכחה היא "והפקדתי עליכם פהלה" חס ושלום, וזו היא הקדמה לכל מיני פּרַעְנִיּוֹת חס ושלום. ומפילא מוכן שישוּב הַדַּעַת הוּא הַכְּנָה וְהַקְדָּמָה לְכָל הַבְּרָכוֹת וְהַיְשׁוּעוֹת.

(אוסף מכתבים, מכתב קפח)

ואם בכל חלקי עבודת ה' כך, בלימוד התורה על אחת כמה וכמה. וכפי שכבר מנו הכמינו ז"ל במסכת אבות מ"ח קניינים שהתורה נקנית בהם, ואחת מהם היא: בְּיִשׁוּב.

(מסכת אבות, פרק ו משנה ו)

פְּרִוּשׁ: בְּיִשׁוּב הַדַּעַת.

(רע"ב ברטנורא, שם)

וכשהאדם טרוד ומודאג במוחו ולבו מהרפתקאות הזמן, אין התורה נקנית לו. וכפי שכבר רמזו בדרך צחות בדברי הגמרא "דואג אין תורתו אלא משפה ולחוץ" (סנהדרין דף קו ע"ב):

כסדר בזריות, וממילא יבין".

שני חלקים אלו של ישוב הדעת, נזכרים בתפילתו של מוה"רנ"ת, וכלשונו:

וּבְכֵן תִּפְנִי בְּרַחֲמֶיךָ הַרְבִּים שְׁאֵינְךָ לְעֶסֶק בְּתוֹרָתְךָ הַקְדוּשָׁה תְּמִיד יוֹמָם וְלַיְלָה, וְתִפְתַּח אֶת דַּעְתִּי וְתִאִיר עֵינֵי בְּתוֹרָתְךָ, וְאֵינְךָ לְלַמֵּד תּוֹרָתְךָ הַקְדוּשָׁה בְּשֶׁכֶל צַח נוֹךְ, וְאֵינְךָ לִידַע וּלְהִבִּין בְּמַהִירוֹת גָּדוֹל בְּכָל מְקוֹם שְׁאֵנִי לוֹמֵד.

וְלֹא יִהְיֶה כֹחַ לְשׁוּם מְבַלְבֵּל לְבַלְבֵּל אֶת דַּעְתִּי חַס וְשְׁלוֹם בְּשַׁעַת לְמוֹדֵי בְּשׁוּם בְּלִבּוֹל שְׁבַעוֹלָם. [א.] הֵן מַחְשְׁבוֹת חוּץ, מַחְשְׁבוֹת זְרוֹת מִהַבְּלֵי עוֹלָם, [ב.] הֵן בְּלִבּוֹלִים וְעֲרֻבוּבִים וְעַקְמוּמִיּוֹת בְּעֵינֵי הַלְמוּד בְּעַצְמוֹ, מִכְּפֹלֵם תַּצִּיל אוֹתִי אֲבִי שְׁבַשְׂמִים בְּרַחֲמֶיךָ הַרְבִּים. רַק אֵינְךָ לְהַתְגַּבֵּר בְּרַחֲמֶיךָ לְסַלֵּק וּלְבַטֵּל מֵעָלַי פֶּל מִיְּנֵי בְּלִבּוֹלִים וְעַקְמוּמִיּוֹת שְׁבַעוֹלָם בְּשַׁעַת הַלְמוּד, וְאֵינְךָ לְלַמֵּד הַרְבֵּה בְּמַהִירוֹת גָּדוֹל, בְּשֶׁכֶל צַח נוֹךְ בְּאֵמֶת. וְאֵינְךָ לְהַתְחִיל וּלְגַמֵּר פֶּל סְפָרֵי הַתּוֹרָה הַקְדוּשָׁה שֶׁבְּכֹתֵב וּבְקַל פֶּה, וּלְלַמֵּד אוֹתָם כִּמְהָ פְּעָמִים.

(ליקוטי תפילות, טז)

אמור מעתה:

כדי לזכות "ללמוד הרבה במהירות גדול, להתחיל ולגמור כל ספרי התורה הקדושה שבכתב ובע"פ וללמוד אותם כמה פעמים" - צריך להיפטר משני סוגי בלבולים: האחד, "מחשבות חוץ, מחשבות זרות מהבלי עולם", והשני, "בלבולים וערבוּבִים ועקמוּמִיּוֹת בענין הלימוד בעצמו".

וככל שדעתו של האדם תהיה מיושבת עליו - הן באופן כללי בחיי היום יום, והן באופן פרטי בשעת הלימוד עצמו - כך יצליח בלימודו, "ויזכה ללמוד הרבה מאד, גמרא ופוסקים כולם, ותנ"ך ומדרשים וספרי הזוהר וקבלה, ושאר ספרים כולם".

במאמרנו זה נבאר בס"ד בקצרה את הישוב הדעת הכללי, ובהגיענו להמשך השיחה יתבאר בס"ד הישוב הדעת שבלמוד עצמו.

וזה החלי בס"ד:

וְלֹא הָיָה טְרוֹד פְּלָל, רַק תְּמִיד הָיָה בְּיִשׁוּב הַדַּעַת.

על אף שרבינו הקדוש עבר הרפתקאות רבות בחייו, וְהָיָה מְלֵא יִסּוּרִים מְבִיטֵי וּמְחֻוּץ.

(שבחי הר"ן, כד)

אעפ"כ הייתה דעתו מיושבת עליו,

וְלֹא הָיָה טְרוֹד וּמְבַלְבֵּל פְּלָל לְעוֹלָם, בְּשׁוּם דְּבַר שְׁבַעוֹלָם.

(חיי מוה"רן, תלד)

לא שלא היו לו טרדות, אלא ש"לא היה טרוד" מהם...

שכן, טרדות לחוד, וטרדת המח והלב לחוד; טרדות והרפתקאות עוברות על כל אחד, אך הן לא מחייבות את האדם להיטרד מהן...

אין מי שלא עובר טרדות והרפתקאות בעולם הזה. העשיר והעני, המאושר והאומלל, כולם מוטרדים...

שְׁהָה מְטָרִיד אוֹתוֹ הַעֲשִׂירוֹת וְהַמְשָׂא וּמִתָּן, וְזֶה מְטָרִיד אוֹתוֹ הַעֲנִיּוֹת וְהַדְּחִיקוֹת.

ב. וכפי שהרחבנו בה מעט במאמר הקודם.

ג. שם איתא: "מה שהעולם רחוקים מהשם יתברך ואינם מתקרבים אליו יתברך, הוא רק מחמת שאין להם ישוב הדעת, ואינם מיישבים עצמם".

ד. וכפי שכתוב גם רבי שמשון בורסקי זצ"ל במכתבו: "בענין צמצום המחשבה וישוב הדעת, בזה תלוי עיקר תיקון השגת האמת אצל כל אחד ואחד לפי מדרגתו" (גבורות שמשון, מכתב ז).

ואם מדובר במשהו שאי אפשר לעשותו "מיד תיכף בלי עיכוב", רק מחר או מחרתיים - אל תחשוב עליו כלל... וכפי שמסופר שם בהמשך השיחה:

אך אם לא היה אפשר לעשותו מיד לא היה מבלבל דעתו כלל בזה. רק אם היה אפשר לעשותו אחר כך למחרתו או לזמן אחר היה עושהו, ואם לאו לאו.

(חיי מוהר"ן, שם)

רושמים את המטלה בפנקס, למען יעמוד למשמרת זיכרון כאשר יבוא עתו, ושוב לא מקדישים לכך מחשבה בהווה.

וכן טוב לזכור, שכל דבר שרוצה לזכור, בין ממילי דשמאי בין ממילי דעלמא, תכף ירשם בכתב לזכרון כדי שלא יהא טריד להיות זכור, שג' שמנו לבל ישפח.

(פלא יועץ, שם)

לשכוח את בלבולי העבר

ומכאן לנקודה הבאה, והיא:

אם מה'מטלות' המוטלות עלינו, אל לנו לחשוב ולהיטרד מהם [אלא או לעשותם מיד או לא לחשוב מהם עד אשר יבוא זמנן] על אחת כמה וכמה שאין לנו לחשוב ממה שעבר וחלף.

עלינו להרגיל את עצמנו לא לחשוב על מה שכבר היה! טבעו של אדם, לחזור ולטחון' במחשבתו כל מה שעבר עליו, ובכך הוא מטריד את מוחו ולבו יומם ולילה בדברים שכבר עברו וחלפו ואי אפשר להשיבם עוד.

וחבל מאד; המה והלב יקרים לנו, ואנו צריכים אותם כשהם פנויים ורגועים, כדי להשקיע אותם בהתמדת התורה ועבודת ה'. ולכן עלינו להיגמל מההרגל הרע של ריבוי מחשבות על העבר.

עלינו להתאמן ולהתרגל, להסיח דעתנו מכל מה שהיה בעבר, ולא להעלות על מוחנו ולבנו דברים השייכים לעבר, אלא פשוט 'לשכוח' מהם...

וכפי שלימדנו רבינו:

אצל העולם השכחה היא חסרון גדול בעיניהם, אבל בעיני יש בהשכחה מעלה גדולה. כי אם לא הייתה שכחה, לא היה אפשר לעשות שום דבר בעבודת ה', אם היה זכר כל מה שעבר, ולא היה אפשר לו להרים את עצמו לעבודתו ותבדל בשום אופן. גם היו מבלבלים את האדם מאד כל הדברים שעוברים עליו, אבל עכשו על-ידי השכחה נשפך מה שעבר.

ואצלו תבדל, שכל מה שעבר והלך נפסק והולך לחלוטין, ואינו חוזר בדעתו עוד כלל, ואינו מבלבל כלל עצמו עוד במה שפך עבר והלך וכו'. וענין זה הוא דרך עצה טובה גדולה מאד בעבודת ה'.

פי על פי רב יש להאדם בלבולים רבים וערובי דעות מאד ממה שקלה ועבר, בפרט בשעת התפלה, שאז באים עליו כל הבלבולים ומערבבים ומעקמים את דעתו ממה שפך עבר. לפעמים יש לו בלבולים מענין המשא-ומתן שלו ועסקי ביתו וכיוצא, באשר פי לא טוב עשה בענין זה וכיוצא, וכך היה צריך לעשות וכיוצא בזה הרבה. ויש שמבלבלים אותו בעת עבודתו בתורה או בתפלה וכיוצא, בהפגמים שפגם מקדם, באשר שבענין זה לא עשה פהגן נגדו ותבדל, וכיוצא בזה הרבה מאד, פאשר ידוע לכל אדם בעצמו.

על-כן השכחה היא עצה טובה גדולה מאד לזה, שתכף ומיד שחולף ועובר

אמר דרך צחות: כל תורתו של דוא"ג ומציר על עולם שאינו שלו, אינו אלא מן השפה ולחוץ, ולא גמיר לשמעטא. ואי גמיר לא מסיק בה אלא פדמסיק תעלא. ולא אליבא דהלכתא.

(סידור היעב"ץ, חלק עמודי שמים, הנהגת תלמוד תורה אות ט)

אי לכך, עלינו לחפש עצות ודרכים כיצד להקטין ולמזער את הטרדות, ולא לתת להם להשתלט על המה והלב, למען נהיה פנויים ושלווים להספיק כל מה שיש לנו להספיק בפרוודור הקצר הזה.

הבה נסקור אם כן בקצרה כמה עצות ודרכים פשוטים ומעשיים ליישוב הדעת. ואף שסוגיא זו רחבה וראויה לביורו בפני עצמו, אעפ"כ ניגע בקיצור נמרץ בשלש נקודות פשוטות ומעשיות, הנזכרות בספרי רבינו, המועילות מאד ליישוב הדעת, ואיך זיל גמור בספרי רבינו ותלמידיו ותלמידי תלמידיו.

ימהר יחיש מעשהו

ראשית-כל עלינו ללמוד כיצד להתנהל עם המטלות המוטלות עלינו בחיי היום-יום, באופן שלא יטרידו את מוחנו ולא יגזלו את שלוות נפשנו.

ובכן, אחד הדברים הנחוצים ביותר, הוא: לא 'לסחוב' על הראש מטלות, אפילו פשוטות וקטנות, אלא לפטור אותן בהקדם.

גם הדבר הקטן ביותר - כמו תשלום חשבון, או סידור מסוים בבית או בשוק - אם סוחבים אותו ולא פוטרם אותו בהקדם האפשרי, הוא מטריד את המה והלב. וחבל... יש לך משהו לסדר? עשה זאת מיד, ואל תדחה אותו כלל. וכפי שאמר רבינו על עצמו:

כל מה שאני צריך לעשות, אני חפץ מאד לעשותו ולגמרו תכף ומיד דיקא, ולא להשהותו לזמן אחר.

ובענין זה יש פכה שיחות הנצריים מאד, איך היה זריו בכל דבר ודבר הנצרי ומכרה, שהיה מזהרו מאד לעשותו מיד תכף בלי עיבוב, אפילו דברי הל, כדי שלא יצטרך לבלבל בזה אחר כך. פי אם לא היה עושה אותו מיד, לא היה יודע אם יעשהו עוד לעולם, פי אחר כך לא היה רוצה עוד לבלבל דעתו עוד כלל בזה. פי מוח

היה רבוק תמיד כמה שהיה צריך לעבודת השם, על כן היה חפץ בכל דבר המכרח לעשותו אפילו בדברי הל לעשותו תכף ומיד בלי עיבוב כלל.

ואפילו אם צריך ללמוד או לעסק בעבודת השם, והגיע אליו עסק שהיה מכרח לעשותו, אף על פי שהה העסק לא היה דבר שבקדשה ממש, אף על פי כן מאחר שמכרח לעשות אותו הדבר, היה רגיל על פי רב לפטר עצמו מקדם לעשות בזריזות מיד מה שצריך ומכרח לעשותו, כדי שתהיה דעתו פנויה אחר כך.

(חיי מוהר"ן, תלד)

דווקא בגלל שאנו רוצים "שתהיה דעתנו פנויה" והמח שלנו יוכל להיות "רבוק תמיד במה שצריך לעבודת השם" - אסור לנו להתמהמה ולדחות מטלות גשמיות פשוטות המוטלות עלינו, אלא "להזדרז מיד לעשותו מיד תיכף בלי עיכוב, אפילו דברי חול, כדי שלא יצטרך לבלבל בזה אחר כך".

וכפי שכבר כתב גם בעל ה'פלא יועץ' בלשונו הזהב:

ואם יש לו שום עסק הכרחי, ימהר יחיש מעשהו, יפה שעה אחת קדם, כדי לפנות לבו מטרדא זו שיהא עליו טרדא אחת פחות.

(פלא יועץ, ערך "שוב הדעת")

הדבר, ועביר ויסלק אותו מדעתו לגמרי, וישיח דעתו מזה לגמרי, ולא יתחיל לחשוב עוד במחשבתו בענין זה כלל. והבו הדבר היטב, כי הוא דבר גדול מאד.

(שיחות הר"ן, כו)

את הכח של השכחה, המשיך לנו משה רבינו כאשר שבר את הלוחות, וכפי שאמרנו רבותינו ז"ל:

אַלְמְלִי לֹא נִשְׁתַּבְּרוּ לֹחֹת הָרִאשׁוֹנוֹת לֹא נִשְׁתַּפְּחָה תּוֹרָה מִיִּשְׂרָאֵל.

(עירובין נד ע"א)

ועל שבירה זו, הודה לו השם יתברך ואמר לו "ייתר כוחך ששברת", כדברי רש"י על הפסוק האחרון בתורה:

וְלֹכַל הָיָה הַחֲזָקָה וְלֹכַל הַמּוֹרָא הַגָּדוֹל אֲשֶׁר עָשָׂה מִשָּׁה לְעֵינַי כֹּל יִשְׂרָאֵל.

(דברים לד, יב)

לְעֵינַי כֹּל יִשְׂרָאֵל - שֶׁנֶּשְׂאוֹ לְבוֹ לְשֹׁבֵר הַלּוּחֹת לְעֵינֵיהֶם, שֶׁנֶּאֱמַר וְאֲשַׁרְם לְעֵינֵיכֶם, וְהִסְכִּימָה דַּעַת הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא לְדַעְתּוֹ, שֶׁנֶּאֱמַר "אֲשֶׁר שִׁבְרָתָ, וַיִּשֶׁר כַּחַף שִׁשְׁבְּרָתָ".

(רש"י, שם)

וּבְאֵמַת שְׂבִירַת הַלּוּחֹת הוּא פְּלִיאָה גְדוֹלָה: אִם יִשְׂרָאֵל חָטָא מַה שֶּׁחָטָא, מַה עָנָן לְשֹׁבֵר לֹחֹת קְדוֹשׁוֹת כְּאֵלֶּה? וּמַה עָנָן הַתַּקֵּן בְּזֶה עַד שֶׁהִשֵּׁם יִתְבַּרַךְ שִׁבְחוֹ כֹּל כֶּן וְאָמַר לוֹ "וַיִּשֶׁר כַּחַף שִׁשְׁבְּרָתָ, וְהַתּוֹרָה מְסִימַת שִׁבַח מִשָּׁה בְּזֶה שֶׁשֹּׁבֵר הַלּוּחֹת לְעֵינֵיהֶם שָׁהוּ בְּחִינַת "לְעֵינַי כֹּל יִשְׂרָאֵל", שֶׁנֶּרְאָה שֶׁעָשָׂה בְּזֶה תַקֵּן נִפְלְא וְדָבָר גְּדוֹל מְאֹד. וְלִכְאוּרָה יִתְפַּלֵּא הָאֵדָם: מַה עָנָן הַתַּקֵּן הַזֶּה?

(ליקוטי הלכות, בית הכנסת ה, כח)

אלא הסוד בזה הוא, שכשראה משה רבינו את נפילתם של ישראל בחטא העגל, ראה לנכון להמשיך עליהם את כח השכחה, אשר רק באמצעותה יוכלו לא להתבלבל לעולם, ולהתחיל תמיד מחדש.

ועל פן מסמיך את התורה בפסוק "לעניי כל ישראל" שהוא מה ששבר את הלוחות, כמו שדרשו רבותינו זכרונם לברכה, כי זה עקר התקון והגבורה הנפלאה של משה שהמשיך תקון נפלא על ידי שבירת הלוחות דיקא, כדי שייכלל כל אחד לסלק מחוץ ודעתו בכל פעם ולהשפיק ולסלק מדעתו לגמרי כל מה שעבר, כדי שייכלל להתחזק שלא יפל בשום אופן רק להתחיל בכל פעם מחדש.

(ליקוטי הלכות, ספר תורה ד, ו)

וכאשר הניחו את הלוחות השניות בארון הברית שבקודש הקדשים, הניחו שם גם את שברי הלוחות הראשונות. שכן, רק באמצעות השכחה שנמשכה לעולם על ידי שברי הלוחות, ניתן ללמוד ולקיים את התורה הקדושה, הלוחות השלמות...

וזהו בחינת "לוחות ושברי לוחות מנחים בארון", כי הלוחות הם בחינת זכרון, כי הלוחות הם כלל התורה שצריכים לכתבה לזכרון, ושברי לוחות הם בחינת שכחה, ושניהם מנחים בארון. כי אי אפשר לזכור את התורה כי אם על ידי

בחינת שכחה, על ידי שישפח ויסלק מדעתו כל מה שעובר עליו בכל פעם, באופן שלא יפל על ידי הזכרון. כי בענין הזכרון והשכחה צריכים לפלס דרכיו, כי אף על פי שצריכים לזכור מאד את כל דברי התורה, אף על פי כן השכחה היא טובה גדולה מאד, כי יש הרבה דברים שצריכים לשכחם ולהעבירם מדעתו דיקא, כדי שלא יתבלבל וישלל יפל חס ושלום, וכמבאר בדבריו זכרוננו לברכה.

(שם)

"איך שעושיין עושיין"

נקודה חשובה נוספת, התורמת הרבה ליישוב הדעת, היא בתחום תכניות-הלימוד עצמו:

ישנם רבים המבלים זמן רב מחייהם סביב 'תכניות' וסדרי לימוד, והיצר גזול מהם את יישוב דעתם וניצול זמנם במעטה של חיפוש אחר הסדר-יום המובחר ביותר...

גם כאשר הם מצליחים לקבוע לעצמם סדר-יום מסוים, הרי שכעבור כמה ימים הם מחליטים שאין זו ההנהגה הנכונה והמובחרת וראוי להתנהג אחרת.

רבינו הכיר גם הוא תכסיס ערמומי זה של היצר, והקדים להזהירנו לבל נתפתה להיסחף אחריו. וכך מובא בליקוטי מוהר"ן:

סֵפֶר שֶׁהָיָה לוֹ הַתְּחַקֵּאת גְּדוֹל בְּעִבּוּדוֹ, וְלֹא הֵנִיחַ עֲצָמוֹ לְבַלְבֵּל כְּלָל. וְדָרְכּוֹ הָיָה, שֶׁהָיָה בּוֹרֵךְ לוֹ אֵיזוֹהוּ דָרֵךְ יִשְׂרָאֵל אִיךָ לְהִתְנַהֵג בְּעִבּוּדַת הַשֵּׁם, וְהַתְּחִיל לְהִתְנַהֵג בְּאֵלוֹ הַתְּנַהּגוֹת וּבְאֵלוֹת הַדָּרֵךְ שִׁבְחָה לוֹ. וְהָיָה מִתְנַהֵג בְּאֵלוֹ הַתְּנַהּגוֹת אֵיזוֹהוּ זְמַן, וְכָל מַה שֶׁהָיָה בְּאֵים עָלָיו מִחֻשְׁבוֹת אַחֵרוֹת לְבַלְבְּלוֹ מִתְנַהֵגָה זֹאת וְלִהְתְּנַהֵג בְּדָרֵךְ אַחֵר, לֹא הָיָה שׁוֹמֵעַ לְאֵלוֹ הַמְּחַשְׁבוֹת כְּלָל, וְהָיָה הוֹחֵה אֶת אֵלוֹ הַמְּחַשְׁבוֹת מִדַּעְתּוֹ, וְלֹא הֵנִיחַם לְכַנֵּס בְּדַעְתּוֹ כְּלָל, רַק הָיָה חֹזֵק וְאִמְיָץ בְּדַעְתּוֹ מְאֹד, וְהָיָה הוֹלֵךְ וּמִתְנַהֵג בְּדָרֵךְ שִׁבְחָה לוֹ אֵיזוֹהוּ זְמַן. אִךָ אַחֲרָיֶךָ בְּהַמְשֵׁךְ הַזְּמַן, אַחֵר כִּפְּהָ שְׁבִיעוֹת, חֹזֵר וְבָא עַל דַּעְתּוֹ אֵיזוֹהוּ מִחֻשְׁבוֹת, שֶׁצָּרִיךְ לְהִתְנַהֵג בְּדָרֵךְ אַחֵר, וְאֵן אַחֵר שֶׁכָּבֵר עֲבַר זְמַן אֲרָה, אִן יִשָּׁב עֲצָמוֹ וְיַחֲזֵר לוֹ אֵיזוֹהוּ דָרֵךְ וְסֹדֵר אַחֵר, כִּפְּי שֶׁהָיָה נִרְאָה לוֹ אִן. אֲבָל לֹא הֵנִיחַ עֲצָמוֹ לְבַלְבֵּל כְּכָל פַּעַם מִתְבַּדֵּה לְעִבּוּדָה וּמִדָּרֵךְ זֶה לְדָרֵךְ אַחֵר, רַק הָיָה חֹזֵק לִילֵךְ בְּדָרֵךְ אַחֵר זְמַן גְּדוֹל בְּנֵל.

(ליקוטי מוהר"ן תניינא, קטו)

בחרת לך סדר מסוים? אל תפתה לשנות אותו! תמשיך אתו הלאה, גם אם אתה משוכנע כעת שהסדר הזה אינו נכון וראוי להתנהג אחרת.

רק כאשר יעבור "זמן ארוך" שתתמיד בסדר יום זה, תהיה רשאי לחזור וליישב דעתך האם אכן ראוי לעבור לסדר שונה. אך לעת עתה, אל לך לשמוע כלל לכל המחשבות המבלבלות, ועליך לדחות מדעתך ולבלי להניחם להיכנס במוחך כלל.

הבעל דבר הוא זה שבא לבלבל אותך, ומטרתו היא אחת ויחידה - לא להיטיב אתך ולהביאך לסדר-יום מובחר יותר, אלא - לגזול ממך את יישוב דעתך, ולגרום לך לדלג מענין

ו. עיי"ש בליקוטי הלכות ה' בית הכנסת הלכה ה', וכן בהל' נפילת אפיים הלכה ו', תפילת המנחה הלכה ו', ריבית הלכה ה', והל' הלואה הלכה ה' - בכל הלכה והלכה בגוון ועומק אחר, ואנו לא כתבנו אלא כלליות הדברים הנוגעים לעבודת ה' לעניינינו.

לענין, ולהישאר קרח מכאן ומכאן.

גם בשיחות הר"ן מצאנו התייחסות לבלבול זה, ושם כתוב כך:

לענין הבלבולים שמבלבלים את האדם בעבודתו, שלפעמים נדמה שפך הוא צריך לעשות ולהתנהג, ואחר כך נדמה לו שלא כן היה צריך להתנהג רק בדרך אחר וכו', ולפעמים יש להאדם בלבולים גדולים מזה. ענה ואמר: מה צריכין להתבלבל?! איך שעושיין - עושיין, ובלבד שלא לעשות רע חס ושלום. ("וויא מען טיט טיט מען. אביא מעטיט גיט קיין שלעקז חס ושלום").

(שיחות הר"ן, רסט)

והמסר העובר בין השיטין הוא:

גם אם יתכן שההנהגה בה אתה מתנהג היא לא ההנהגה המובחרת ביותר, ויש הנהגה שעדיפה וטובה הימנה - אעפ"כ, עדיף בהרבה להחזיק במשהו שהוא לא מושלם, מתוך ישוב הדעת, מאשר לחפש את הדבר המושלם ולהיות מבלבל... ודוק מאד.

עד כאן נגענו על קצה המזלג בכמה נקודות הקשורות ל"ישוב הדעת", ותן לחכם ויחכם עוד.

ובענין זה היה חידוש נפלא, ואי אפשר לספר מזה כלל.

לאמתו של דבר, 'ישוב הדעת' אינו דבר התלוי רק בתחבולות ועצות מעשיות, אלא נובע בעיקר מקדושתו של האדם.

כדי לזכות לדעת מיושבת, יש לנקות ולטהר את המח מה'שמרים' והלכלוך, דבר הכרוך ביגיעה גדולה.

ענה ואמר: או שצריכין לזה רחמנות מהשם יתברך, או יגיעות ועבודות או שצריכין שנייהם, שיהיה לו יגיעות גדולות בעבודת ה' וגם רחמנות מאתו יתברך, קנים שזוכין שיעמדו וישקטו שמרי המח למטה.

(שיחות הר"ן, נא)

ומי שאכן זוכה - אחר יגיעות רבות ורחמים גדולים - למח זך ונקי בתכלית, עליו נאמר בזוהר הקדוש:

והאי מוקא, דאיהו האי חכמתא סתימאה, שקייט ואשתקיף באתריה, בחמר טב על דורדייה, ותייני דאמרי: "סבא דעתוי סתים, ומוחיה סתים ושקיף".

(אדרא זוטא, דף קכח ע"ב)

בחינת הצדיק האמת, הזמן שמקדשה, שדעתו מיושבת תמיד ואינו צריך עוד שום מלקמה עם המחשבות, בחינת "בסבא דעתא שקייט ושקיף".

(ליקוטי הלכות, תפילין 1, ג)

כך שרבינו הקדוש אכן היה בענין זה של ישוב הדעת "חידוש נפלא, ואי אפשר לספר מזה כלל", מאחר שהיה נקי וזך בתכלית תכלית השלימות שאין שלימות אחריו.

שפכל עניני קדשה ופרישות, הן בתאוות והן במדות, והן בעניני יגיעות ועבודות וטרחות ויסורים וכו' בשבילי

יתברך, הכל אפשר לכל, היה חידוש נפלא ונורא מאד. והיה מפשט מכל התאוות ומכל המדות בתכלית, עד שלא נשאר לו משהו תאוה ומדה שום שמין בעלמא. וזכה למעלה נוראה מאד מאד בתכלית המעלה, ואי אפשר לדבר כלל בעצם הפלגת מעלתו כי כל המוסיף גורע.

(שבחי הר"ן, כה)

ונשאלת השאלה:

אנן, יתמי דיתמי, מה נאמר?!

הרי עוונותינו הטו אלה, לא רק לערוב את המח ושמריו, אלא אף גם לפגום את חדרי השכל, ולהרוס את ה"כח המעכב והמסדר והמיישב את השכל".

עונותי הטו אלה, וחסאתי הסתירו פניך ממני. כי מחשבותי היתה רודפת אחר תאוות רעות והרהורים רעים ומחשבות חיצוניות, עד שפגמתי בכל חדרי השכל ובכל נתיבות ושבילי הדעת, עד שהחרבתי את בית החכמה, ופרצתי גררי התבונה, ותרסתי את היכלי הדעת, ופגמתי הרבה בחכמה ובינה ודעת, ובכח המעכב והמסדר והמיישב את השכל שהוא כתר עליון, בכלם פגמתי הרבה מאד על ידי חטאי ועונותי ופשעי המרבים, שחטאתי ושעויתי ושפשעתי לפניך ה' אלוקי.

(ליקוטי תפילות, כד)

כך שכמה שנדבר על ישוב הדעת, עדיין אנו רחוקים מכך מאד מחמת מוחנו ההרוס.

אלא שגם אנו, כמו שאנו, יכולים להמשיך עלינו "מנוחת המחשבה וישוב הדעת", מהצדיק האמת אשר זכה לכך בשלימות. וזאת ע"י שנתקשר אליו, נסתכל "בספריו הקדושים בעין האמת", ונקיים עצותיו הקדושות באמת ובפשיטות.

גם אם אנו בבחינת "ששת ימי המעשה", ושקועים בחולין ואף בטומאה, יכולים אנו להמשיך עלינו קדושת "שבת קודש", מנוחת שלום ושלווה והשקט ובטח.

וכדבריו של מהר"ם:

ששת ימי המעשה צריכין לקבל משבת קדש. כי מיניה מתברכין כל שיתא יומין. הינו כי שבת הוא בחינת שביטה וניחא, בחינת מנוחת המחשבה, בחינת ישוב הדעת, בחינת "על מי מנוחות ינהלני", בחינת הצדיק האמת, הזמן שמקדשה, שדעתו מיושבת תמיד ואינו צריך עוד שום מלקמה עם המחשבות, בחינת "בסבא דעתא שקייט ושקיף". ומשם צריך כל אחד להמשיך על עצמו קדשת המחשבה.

כי מי שמסתפל על הצדיק האמת, ואסלו אם אינו זוכה רק להסתפל בספריו הקדושים בעין האמת, הוא יכול להביא התבוננות אמתי בלבד, להמשיך על עצמו קדשת המחשבה על ידי עצותיו הקדושים שיהיה לקיים באמת ובפשיטות, עד שזיכה לבחינת קבלת התורה.

(ליקוטי הלכות, תפילין 1, ג)

ומחמת זה היה לו פנאי על כל דבר.

כאן מסתתר הסוד:

הסיבה מדוע אין לנו כמעט פנאי, היא אך ורק חוסר ישוב הדעת.

פי היום הולך וחולף ועובר אצלנו, ואין לו פנאי לישב עצמו אפילו פעם אחת קל ימי חיו.

אפשר להיכנס אל הגן בבטחה.

שְׂשֻׁנְכֵנְסוּ לָגֵן וְרוֹדְפֵינוּ אוֹתוֹ, אִין צְרִיכִין לְבָרֵיחַ כְּלָל, רַק לְעַמֵּד עַצְמוֹ אֶצֶל הָאָדָם הַזֶּה, וְעַל יְדֵי זֶה יִנְצֵל. וְיִתֵּר מִזֶּה: שְׂאָם יִקְחוּ אֶת הָאָדָם הַזֶּה וְיַעֲמִידוּ אוֹתוֹ לְפָנִים בְּתוֹךְ הַגֵּן הַזֶּה, אִין יִכָּל כָּל אָדָם לְכַנֵּס בְּשָׁלוֹם אֶל הַגֵּן הַזֶּה.

(שם)

וכך אכן עשה הבן מלך:

וְהִלֵּךְ וְנִכְנַס אֶל הַגֵּן, וְתַכְף כְּשֶׁהִתְחִילוּ לְרַדְפוֹ הִלֵּךְ וְעָמַד אֶצֶל הָאָדָם הַזֶּה לְשַׁעֲמֵד אֶצֶל הַגֵּן מִבְּחוּץ, וְעַל יְדֵי זֶה יִצָּא בְּשָׁלוֹם בְּלִי פְגַע כְּלָל. כִּי אֲחֵרִים כְּשֻׁנְכֵנְסוּ לָגֵן וְהִתְחִילוּ לְרַדְּפָם הָיוּ בּוֹרְחִים בְּהִלָּה גְדוֹלָה מְאֹד, וְהָיוּ מְפִיָּם וְנִלְקָיִם עַל־יְדֵיהֶם, וְהָיוּ יֹצֵא בְּשָׁלוֹם וְשִׁלְוָה עַל־יְדֵי שְׂעָמֵד עַצְמוֹ אֶצֶל הָאָדָם הַזֶּה.

ואזי צָוָה זֶה הַבֵּן מֶלֶךְ הַמַּמְלָחָה לְקַח אֶת הָאָדָם הַזֶּה וְלִהְעָמִיד אוֹתוֹ בְּפָנִים בְּתוֹךְ הַגֵּן, וְכֵן עָשָׂה, וְאִין עָבְרוּ כָּל הַשָּׂרִים בְּתוֹךְ הַגֵּן, וְנִכְנְסוּ וְיִצְאוּ בְּשָׁלוֹם בְּלִי פְגַע כְּלָל.

(שם)

ולעניינינו נלמד:

הכניסה לגן התורה פתוחה לרווחה, אלא שהבהלה היא הגורמת לבני אדם להידחק החוצה.

וכדברי ה' בתוכחתו:

וְהִפְקַדְתִּי עֲלֵיכֶם בְּהִלָּה.

(ויקרא כו, טז)

הזכיר 'בְּהִלָּה' שֶׁהוּא הַפֶּךְ הַמְשָׁג מֵעֵסֶק הַתּוֹרָה שֶׁהוּא יְשׁוּב הַשִּׁבְלִי וְהַתְּכַוֵּנָה הַדַּעַת.

(אור החיים, שם)

ונסבם ואין רדף אתכם.

(שם, טז)

ואם רק ילמדו את הדרך כיצד להמשיך על עצמם קדושת השבת, קדושת הצדיק דשקט ושכיך מוחיה, יוכלו להיכנס בשלום ושלוה השקט ובטח.

ומעתה, אח יקר:

אַל תִּתְּבַחַל מִזֶּה, לֹא־מֵר שְׂקִישָׁה וְכַבֵּד לְלִמּוֹד כָּל הַסְּפָרִים, כִּי בְּאֵמַת אֵינְךָ צָרִיךְ לְגַמְרָם בַּיּוֹם אַחָד. וְכִי שִׁנְפָּשׁוּ חֻשְׁקָה בְּתוֹרָה וְעִוְשָׁה תוֹרָתוֹ קִבַּע, יְכוּל בְּרִבּוֹת הַיָּמִים לְגַמֵּר כָּל הַסְּפָרִים הַזֵּה וְיִתֵּר פְּמָה פְּעָמִים, פֶּאֶשֶׁר רְאִינוּ כְּמָה בְּעַלִּי תוֹרָה שְׁלִפְנֵינוּ, שְׁלִמְדוֹ הַכֵּל וְהָיוּ בְּקִיָּאִים בְּשִׁ"ס וְכָל הַזֵּה כְּמַעֲט בְּעַל פֶּה, וְהַכֵּל הָיָה מְחַמֵּת הַתְּמַדָּת לְמוֹדָם. וְכָל כֵּר אֲוִרָן יְכוּל לְזַבּוֹת לְכָל זֶה אִם יִרְצֶה, וְאִף עַל פִּי כֵּן יִהְיֶה לוֹ גַּם פְּנָאִי לְהַרְבּוֹת בְּתַפְלוֹת וּתְחִנוּת וּבְקִשּׁוֹת וְשִׁחָה בֵּינוּ לְבִין קוֹנֵי כָּל יוֹם. כִּי יֵשׁ שְׂהוֹת בַּיּוֹם לְכָל, וְזִמְן תּוֹרָה לְחַדֵּד וְזִמְן תְּפִלָּה וְשָׂאָר עֲבוֹדוֹת לְחַדֵּד.

(ליקוטי עצות, תלמוד תורה, פ)

כִּי הַזְּמַן שֶׁבָּקֵל יוֹם מִסְּפִיק לְכָל דְּבָר, הֵן לְלִמּוֹד הַתּוֹרָה, הֵן לְעֲבוֹדַת הַתְּפִלָּה כְּרָאוּי, הֵן לְמִשְׁאֵל וּמִתֵּן אוֹ מְלָאכָה. אֲבָל צָרִיךְ לְהִיזוֹת נְהוּר לְשַׁמֵּר וְלִנְצֵל זְמַנוֹ כְּכָל יוֹם, וְלֹא לְבַטֵּל שׁוּם שְׂעָה מִשְׂעוֹת הַיּוֹם, כִּי אִין יִסְפִּיק לוֹ הַיּוֹם לְכָל הַדְּבָרִים הַנְּהוּצִיָּם.

(עצות המבוארות, שם) ■

גם את, כמו שאנו, יכולים להמשיך עלינו "מטחת המחשבה וישוב הדעת", מהצדיק האמת אשר זכה לכך בשלימות. זאת ע"י שנתקשר אליו

(שיחות הר"ן, מז)

שכן, לאמתו של דבר, יש "פנאי על כל דבר", ואפשר להספיק המון בכל יום ויום. ואף גם "לגמור בכל שנה ש"ס עם הר"ף והרא"ש, וארבעה שולחן ערוך הגדולים, וכל המדרשים כולם, וכל ספרי הזוהר ותיקונים וזוהר חדש, וכל ספרי קבלה מהאריז"ל", ועוד ועוד...

והסיבה היחידה מדוע נראה לנו הדבר רחוק מהמציאות, ואנו כמעט משוכנעים שאין לנו פנאי לכך, היא מחמת שאין דעתנו מיושבת, ורוב היום / השבוע / החודש / והשנה עובר מתוך טירוף ובלבול הדעת.

אין מי שמונע מאתנו לזכות לכותרה של תורה, שהרי

כִּתְרֵי תוֹרָה תְּרֵי מִנְחָ וְעוֹמֵד וּמוֹכֵן לְכָל יִשְׂרָאֵל, שְׂנַאֲמַר "תּוֹרָה צִוָּה לָנוּ מִשָּׁה מוֹרְשָׁה קְהֵלֶת יַעֲקֹב", כָּל מִי שִׁירְצָה יִבֵּא וְיִטוֹל.

(רמב"ם, הלכות תלמוד תורה פרק ג הלכה א)

אלא ש'בלבול הדעת' הוא זה שגורם לאנשים רבים להרגיש שאין להם פנאי לבוא וליטול את הכתר הקדוש.

"ונסתם ואין רודף"

התורה היא 'גן' מופלא

כְּמוֹ שְׂפָתַיב בְּתַקְוִינִי זֶה ר' גֵּן דָּא אֲוִרְתָּא, כִּי הַתּוֹרָה נִקְרָאת גֵּן.

(ליקוטי מוהר"ן, ח)

וְהֵגֵן הוּא נִפְלָא מְאֹד מְאֹד ... וְהוּא נִפְלָא וְנִזְרָא מְאֹד. אֵךְ אִי אֶפְשָׁר לְכַנֵּס בוֹ, כִּי כְּשֻׁנְכֵנְסוּ בוֹ אָדָם, אִין תַּכְף מִתְחִילִין שָׂם לְרַדְּפוֹ, וְרוֹדְפֵינוּ אוֹתוֹ וְהוּא צוֹעֵק, וְהוּא אֵינוֹ יוֹדֵעַ כְּלָל וְאֵינוֹ רוֹאֵה מִי רוֹדֵף אוֹתוֹ. וְכֵן הֵם רוֹדְפִים אוֹתוֹ עַד שֶׁמִּבְּרִיחִין אוֹתוֹ מִן הַגֵּן ... שְׂרוֹדְפִין אוֹתוֹ וְהוּא אֵינוֹ יוֹדֵעַ כְּלָל מִי וְיָמִי רוֹדֵף אוֹתוֹ, וְבוֹרַח בְּהִלָּה גְדוֹלָה מְאֹד.

(סיפורי מעשיות, מעשה מבן המלך והשפחה שנתחלפו)

כך ש'גן' זה, על אף שהוא פתוח לרווחה ואין מי שעומד על פתחו ומונע להיכנס, אין מי שייכנס בו...

וְהַשָּׂר פְּתוּחָה, וְאִין שָׂם שׁוֹמְרִים, כִּי בּוֹדָאִי אִין צְרִיכִים שׁוֹמְרִים לְזֶה הַגֵּן.

(שם)

אך כשבא בן המלך וחוקר את הדבר, מתגלה שבאמת אין שם מי שרודף באמת... אלא מדובר סה"כ ב'מחלת רדיפה', הנובעת מכך שאין נעמדים אצל ה"מלך שהשלום שלו".

וְשִׁבְתָּ הוּא בְּחִינַת מֶלֶךְ שֶׁהַשָּׁלוֹם שְׁלוֹ.

(שם, בסוף המעשה)

ופירושו של דבר לעובדא ולמעשה הוא:

שְׂשֻׁנְכֵנְסוּ שְׁבוֹת רוֹדְפֵינוּ אַחֲרֵינוּ מְאֹד, צָרִיךְ לְעַמֵּד עַצְמוֹ אֶצֶל שְׁבֵת, שֶׁהוּא שְׂבִיטָה וּמְנוּחָה.

(ליקוטי הלכות, שבת ז, מב)

וכשלומדים את הדרך כיצד להיעמד אצל המלך שהשלום שלו / להמשיך על עצמו מנוחת המחשבה וישוב הדעת מקדושת השבת קודש -

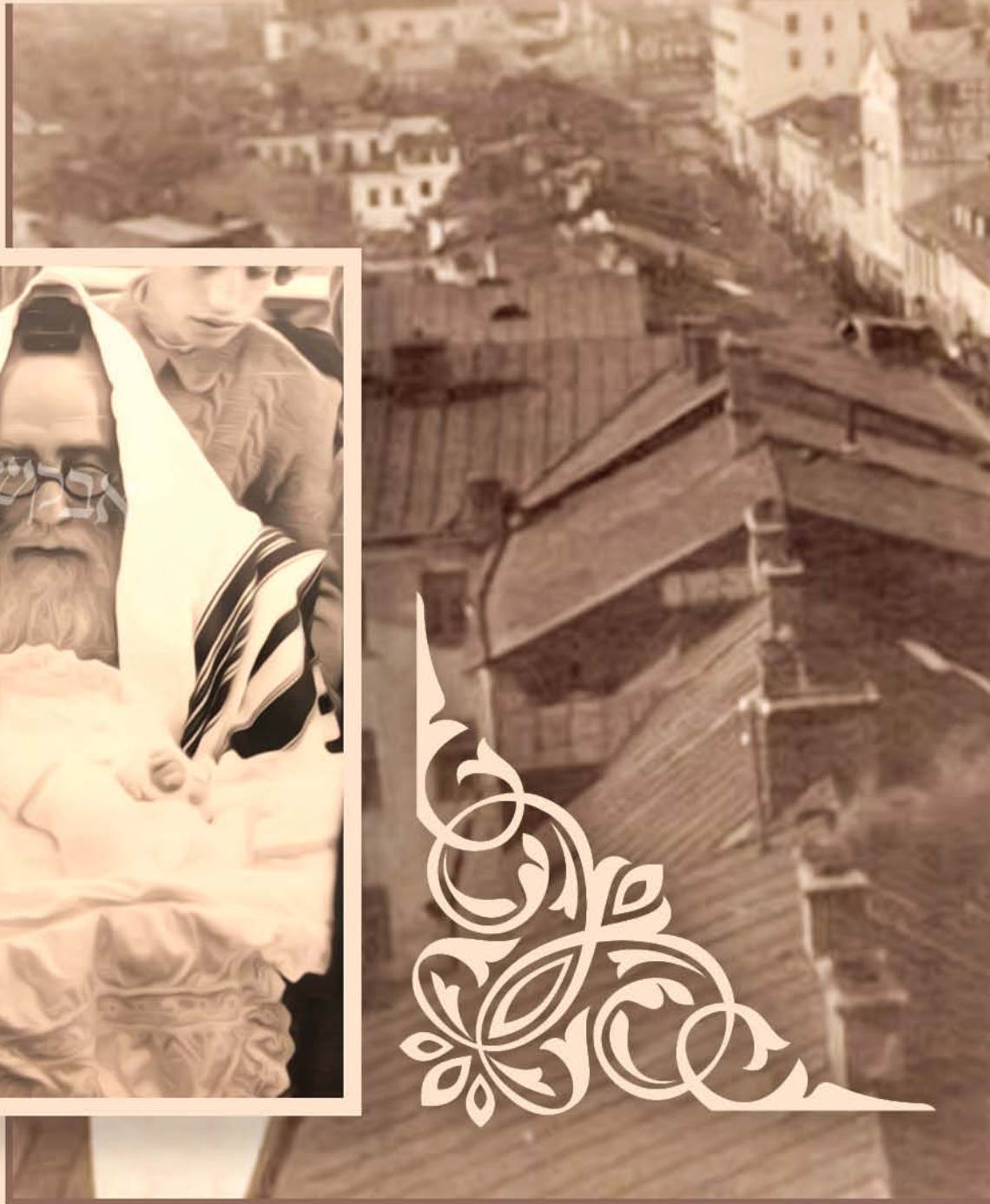
ז. פְּרִוּזִיהַ פְּלֵע"ז. (וראה זה פלא: 'פרוניה' עולה בגימטריא מה שנאמר בתוכחה "וְקִשְׁלוֹ אִישׁ בְּאֶחָיו מִפְּנֵי תִרְבַּי וְרוֹדֵף אִין"). ח. כמובן שלא באנו לפרש את דברי המעשה, אלא להוציא ממנה רמזים לעניינינו, ענין גן התורה.

ממלינסקה ללאומן

דוד דגן

הוא נולד בסלוצק, למד בישיבתו של הגאון רבי איסר
זלמן מלצר, התפרסם כעילוי ושמו יצא למרחקים
ובהמשך יסד ישיבה מחתרתית במינסק // לאחר
שנעצר ונרדף על ידי השלטון הקומוניסטי ברח
לקרימנטשוק, שם התוודע לחסידי ברסלב והתפעל
ממסירות נפשם והתלהבותם בעבודת הבורא //
נגוהות מחייו של הגאון רבי אברהם אליהו מייזעס
זצ"ל בעל ה'יורה חכימא' ו'בן אברהם' וראש ישיבת
'תורה ויראה' בירושלים עיה"ק

אחד

ממעוזי היהדות העקשניים האחרונים שנותרו ברחבי ברית- המועצות כולה בשנות התר"צ, היתה אומן. בזמן שאלפי בתי כנסיות, תלמודי תורה ומקוואות, כבר סגורים היו על בריח במקרה הטוב - ובמקרה הגרוע יותר הוסבו למועדונים ובתי תיאטריות רח"ל - וכל זכר וסממן יהודי הלך ונעלם מן הנוף, המשיכה השלהבת ליקוד באומן בעוז ותעצומות. חסידי ברסלב מתהלכים היו מן הקלויז אל הציון הקדוש, כשציציותיהם פיאותיהם וזקניהם מתבדרים בגאון, משל מצויים הם בוורשה הפולנית, או בסמטאות ירושלים, ולא תחת שלטון קומוניסטי עריץ ואכזר. הלהבה הקדושה הזאת משכה אליה רבים וטובים, גם כאלו שלא נמנו על חסידי ברסלב, ועל החסידות בכלל.

ומפיקים רצון מהתקרבותם

כך מספר הגה"ח רבי אברהם שטרנהארץ במכתב לידידו הגה"ח רבי מרדכי הלברשטאט דומ"ץ סוקולוב שבפולין, בתארו את הקיבוץ באומן בראש השנה תר"ץ: "ואצלנו ב"ה ה' כמה אנשים חדשים שנתקרבו, ורב אחד מעיר חארקאוו עם עוד איזה אנשים מכובדים מקרימינטשאק באו על ראש השנה והוטב להם מאוד את כל הענין ומפיקים רצון מהתקרבותם, וכמה לא נסעו תיכף אחר ר"ה, רק היו גם על יום הק' יום כיפור פה".

אותו רב היה רבי נחום כהאן זצ"ל הי"ד, דיין ומו"ץ דחסידי חב"ד בחארקוב (וראה מכתב רבי אהרן לייב ציגלמן: "כן גם קבלתי מכתב מהרב דחארקוב, מקורב חדש אשר במשך ארבעה שנים מעת התקרבותו ה' ט"ז פעמים באומאן, ופעם בברסלב, ופעם במעוזינעזש ומבקש ג"כ לשלוח לו חבילה..." - יום ה' לסדר ז'ה יתנו תרצ"ב ורשה, בכת").

עוד רב שבא להשתתף בקיבוץ בר"ה באומן ויצא מכליו מהתפעלות ממראה עיניו, היה הגאון רבי ישראל דוב הכהן מתלמידי 'הסבא מנובהרדוק', שכיהן כרב בבוגוסלביסקי שבפלך קובנה ולאחר מכן בסייהאדאק שבפלך חרסון. בשנות השלטון הסובייטי נעשה מקורב מאוד להר"צ מליובאוויטש זצ"ל ומאנשי סודו. לימים כיהן כרבה של שכונת הר-הכרמל בחיפה. כך הוא כתב באגרתו למען 'ישיבת ברסלב לתורה ותפילה' שנוסדה בירושלים בשנת תרצ"ב:

"ד' עליהם יחיו באורך ימים ושנים בנעימים מנעימות חכמת ועבודת הקודש אשר הניח לנו רבינו הק' ותלמידיו רבותינו הקדושים זצו"ק לברכה זכותם יגן עלינו ועל כל ישראל [...] הלא השם נ'חל נ'ובע מ'קור ח'כמה יספיק בעדנו להתעמק בהפירוש של הדברים האלה, ולעת כזאת הלא גם בלא התעמקות אנו רואים פשוט איך הנחל הזה נובע ונובע ממש עד שנעשה לים גדול וכל הנחלים וכו'..." בין הרבנים שהשתתפו בשנות התר"ץ בקיבוץ באומן, היו גם רבי אריה לייב קפלן 'הרב מקאסברוב' חניך ישיבות סלבודקה וקמניץ, שהסתתר תקופה ממושכת באומן מאימת הקומוניסטים שרפדוהו בעוון הפצת יהדות, ואף שימש כבעל תוקע בקיבוץ בשנים תרצ"ב - תרצ"ד, חתנו רבי יצחק שמחה מקבצקי בנו של גאב"ד חארקוב, רבי דוד 'הרב דאסטער', ורבי אברהם אליהו מייזעס 'הרב ממניסק' - נשוא מאמרנו.

יתמות ועוני

הגאון החסיד רבי אברהם אליהו מייזעס נולד בשנת תרס"א לערך, בסלוצק שברוסיה הלבנה, לאביו ר' בן ציון ניסן ואמו הצדקנית מרת נחמה וויכנא.

הוריו נפטרו שניהם בחודש אחד, שבט תרפ"א, בהשארים אחריהם יתומים קטנים. יתום מאב ואם גם יחד, הוצרך רבי אברהם אליהו לדאוג בעצמו לצרכיו, הוא שכר באחד הבתים קיטון צר שה' מיועד למשרת הבית, ובו התגורר. כדי להשקיט את רעבונו יצא פעמיים ביום, בוקר וערב, לגני העיר ואסף שיירי לחם שזרקו המטיילים. את הקצוות חתך מחשש מאכלות אסורות שנגעו בלחם. כך חי שנתיים וחצי רצופות.

הוא שיקע עצמו באוהלה של תורה בהתמדה עצומה. לימים אמר כי היתה זו התקופה המאושרת ביותר בחייו. למרות שכאמור התנאים בהם חי היו כשל דרי הרחוב חסרי הבית.

משהגיע לפרקו הקים את ביתו עם הרבנית הצדקנית מרת מיכלא בת הגאון רבי שלום הירץ מאיישישוק, מגדולי תלמידי ה'חפץ חיים'. רבו המובהק באותה תקופה היה הגאון רבי יחזקאל טרסטינר. בהמשך למד בישיבת סלוצק, שבראשה עמד הגאון רבי איסר זלמן מלצר.

והימים ימי צרה וצוקה ליהדות רוסיה. המשטר הקומוניסטי על כל שלוחותיו גמר אומר להכחיד את חיי הדת

אריה העשויים ללא חזת. קרימנטשוק העיר

הרבצת תורה במסירות נפש. מינסק שברוסיה הלבנה (בלארוס)

בא להתחמם משלהבת הקודש. ר' אריה לייב קפלן הרב מקאסברוב

מילא את החלל שנוצר בלכתו. הגאון ר' איסר הלמן מלצר

ולהצמיח דור אשר לא ידע את אלוהיו. לאחר שרבו רבי איסר זלמן נאסר מספר פעמים ונרדף על ידי המשטר הסובייטי - נמלט בשנת תרפ"ג לקלצק שבפולין, שם עמד בראש ישיבת סלוצק הגולה - 'עץ חיים'.

למרות גילו הצעיר נחלץ רבי אברהם אליהו כדי למלא את החלל הריק שנוצר לאחר עזיבת רא"ז את העיר. הוא החליט לצאת למאבק גלוי לקיום לימוד התורה במסירות נפש, כשהוא מכין עצמו לקראת אפשרות שיהרג על קידוש ה', עלה לבניין ונעמד בקומה השניה ואמר לעצמו "אפילו אם יפילו אותי מגובה כזה, אני מוכן לסכן את עצמי למען התורה" אחר עלה לקומה

השלישית וקיבל על עצמו כי גם אם יופל מכאן, לא יימנע להילחם למען היהדות. כך עשה עד שעלה לגג הבניין.

הוא הקים בסלוצק ישיבה מחתרתית בה מסר שיעורים עמוקים בעיון. לאחר סגירת הישיבה על ידי הקומוניסטים, ניהל מאבק לפתיחתה מחדש, בטענה שלבחורים מעל גיל 18 מותר ללמוד בישיבה. אך מאבקו לא צלח.

ישיבת מסירות נפש' במינסק

תחנתו הבאה היתה מינסק, עיר מלאה חכמים וסופרים. גם על קהילה עתיקה ומפוארת זו לא פסח המגף הקומוניסטי שהלך ודרס את קדשי ישראל ברגל גסה.

כצעד ראשון פתח בה ישיבה, לה קרא בשם 'ישיבת מסירות נפש', בה נלמדו מלבד שיעורים בסוגיות הש"ס, הלכות מסירות נפש לקראת יישומן למעשה. בין תלמידיו משיבה זו היה הרב שאול ישראלי מחבר הספרים 'ארץ חמדה' ו'עמוד הימיני'. "העיד בפנינו תלמיד-חכם אחד שלמד אז בישיבה זו, כי אחרי כל שיעור ושיעור, היו התלמידים מוכנים ומזומנים לעבור את כל העינויים ולפשוט את צווארם לטבח על דבר כבוד שמו יתברך" - כותב נכדו ר' אפרים שטרן שליט"א, ב'תולדות המחבר' בפתח ספרו של סבו 'בן אברהם'.

על אף הסכנה החמורה שנסקפה לו, לא חת ממאומה, היה מקהיל קהילות, מחזק ומעודד ומרביץ תורה ברבים בישיבת הגרי"ל צימבליסט זצ"ל (רבי יהושעלה הרוזנר). הרבה בתי כנסיות נפתחו על ידו שוב, כן יצר קשר עם עורך-דין מנוסה ובאמצעות טיפול משפטי ותוך ניצול קשרים בחוגי השלטון הצליח לפתוח מאפיית מצות שהיתה סגורה מזה זמן ממושך, על אפם ועל חמתם של הקומוניסטים, ואפילו זכה להקצבה ממשלתית לקמח עבור המצות, דבר שהיה חידוש גדול ופלא בימים ההם.

בחלוף הזמן, עם התגברות גזירות השמד, נאלצה ישיבתו לרדת למחתרת. השלטונות עקבו אחריו וכמה פעמים בעת פשיטה על המקום הוא נמלט בעד החלון. אך לבסוף נאסר והישיבה נסגרה. לאחר כתשעה שבועות במאסר הוא שוחרר על תנאי שיעזוב את מינסק ושוב לא יציג בה את כף רגלו.

רבי אברהם אליהו מחליט להרחיק נדוד. וייסע וייחן בקרימינטשוק הרחוקה.

"מה אני לך,
מתבייש אנכי מפניו.
על מה נסובים דאגותיו
של 'בעל בית' פשוט זה,
במה רחוק אני ממחשבות
ורצונות קדושים כמו
אלו שלו!"

במחיצת אנ"ש בקרימינטשוק

בבואו לקרימינטשוק הגיע לבית החסיד רבי משה בער רוזנפלד מיקריי חסידי ברסלב, שהיה ידוע למכניס אורחים, אצלו שהה תקופה ניכרת יחד עם בני משפחתו.

הוא גילה כי גם בעיר זו, שהיתה עד לא מכבר שוקקת חיים יהודיים, עשתה ה'מהפכה' הקומוניסטית את שלה. כמעט כל בתי הכנסיות והמקוואות נסגרו, ובנוסף סובלים היהודים המקומיים מעניות מחפירה. הוא התאזר עוז, תיקן תקנות לצדקה ובעצמו כיתת רגליו ואסף מצרכי מזון, באמצעותם הציל יהודים מחרפת רעב כפשוטה.

בקרימינטשוק היה אחד הריכוזים הגדולים של חסידי ברסלב שומרי הגהלת. בתחילה היה להם בית כנסת משלהם ולאחר שנסגר בהוראת השלטון התפללו בבית הכנסת המרכזי יחד עם הציבור הכללי. מדי בשבת אחרי התפילה היו מתוועדים שם יחדיו ושחים בתורת רבינו הק' ועצותיו הקדושים, כמו כן אמרו בצוותא 'תיקון הכללי' ולמדו 'סיפורי מעשיות' כדרכם. כעבור זמן קמו להם כמה מתנגדים שצרו את צעדיהם ולא הניחו להם לקיים את מנהגם בבית הכנסת המרכזי.

דאג לו למשרת ראש ישיבת. ר' דוד שכטר

דיבור אחד מהרבי. ר' לוי יצחק בנדר

בשל ומבוטל אני. ר' הירש ליב ליפל בצעירותו

בזמן הזה אי אפשר לעלות, אם לא בהתבודדות רחוק מישוב

בספרו 'יורה חכימא' כתב הגאון רבי אברהם אליהו מייזעס זצ"ל בקוצר אמרים דיבורים במעלת ההתבודדות. בשורות אלו ניכר היטב עד כמה הושפע עמוקות מתורתו של רבינו הק' הנחל נובע מקור חכמה

- ♦ המתבודד, בהתבודדותו משיג יותר מבעל השכל בשכלו
- ♦ טוב להתבודד אפילו שלא לשמה, שמתוך שלא לשמה בא לשמה
- ♦ בזמן הזה אי אפשר לעלות, אם לא בהתבודדות רחוק מישוב

♦ הרהורים טובים של האיני מתבודד, אפילו מזמן רב, לא יגיעו להרהורים טובים של המתבודד מזמן קטן. ועוד כי הם בסירוגין וכל הרהור בפני עצמו ואינו חשוב, ובטל ברוב שאר הרהורים, ואינו משאיר רושם, ונמצא כמעט שהוא עומד [=ואינו 'הולך'] כל ימיו ח"ו

- ♦ כשמתבודד בלילה ובוכה, הקב"ה בוכה עמו ומלבישו חן וכל המקטרגים והקליפות בורחים ממנו
- ♦ בשעה אחת התבודדות בלילה, מתקן יותר משבע מאות שעות שלמד בהם תורה ביום
- ♦ אין כח ככח תפילה
- ♦ לעולם פועל בתפילה, בגלוי או בהעלם
- ♦ עיקר תפילה, בשיחה ובשפיכה
- ♦ טוב צו פיעסטען זיך [=להתחטא, ע"פ 'ליקוטי עצות' התבודדות כא] לפני הקב"ה כמו תינוק לפני אמו, כי אז גם הקב"ה משתעשע עמו וקורא בן יקר ואומר לו 'בני אתה אני היום ילדתיך' (תהלים ב, ז) והכל קוראין לו בן זקונים (מוזיק)

(יורה חכימא עמ' כד)

"...ובראש השנה האחרון בא הרב ממנינסק, גאון הדור שאין כמותו בכל רוסיה, בן עשרים וחמש שנים יניק וחכים, ותראו איזה מכתב כתב על אודות הירש לייב, וכתב עליו 'עובד ה' שאין כמותו'

בבית הכנסת על שפת הנהר

רבי אברהם אליהו, שכבר הספיק להכיר את שיחם ושיגם של אנ"ש, צידד לטובתם, וכשלא נשקט העניין והם נאלצו להעתיק את מקום תפילתם לבית הכנסת הקטן שעל שפת הנהר - אותו עדיין לא סגרו השלטונות - עבר אף הוא להתפלל עמם.

במחיצת חסידי ברסלב הנלהבים, שהמשיכו לעבוד את ה' למרות הגזרות והרדיפות מבית ומחוץ, התודע הרב מייזעס לספרי רבינו ועצותיו הק'. בהתקרב ראש השנה תרצ"ב, החלו אנ"ש דקרימנטשוק להתכונן לקראת הנסיעה הקדושה לאומן, כשחלקם מקדימים לנסוע באמצע חודש אלול, ביניהם היה רבי משה בער והוא פנה לרב מייזעס והציע לו להצטרף אליהם.

רבי אברהם אליהו נהג להסתגר מדי שנה במשך ארבעים יום שמראש חודש אלול עד יום הכיפורים, בחדר סמוך לבית הכנסת, כשהוא מופרש מן העולם ושרוי בתענית דיבור, כולו קודש לה' ושקוע בתורה ועבודה. במקום תשובה, החווה בידו על הגמרא, כאומר "מה יהא עם ביטול תורה?"

רבי משה בער הבין לרוחו והבטיח כי ידאג שלא תופרע עבודתו הקדושה, הוא לא יאלץ להיטלטל ברכבות, כיון שידאג לו למרכבה

להתמסר עבור ילד יהודי. ר' אליהו חיים רחין

העמיד תלמידים הרבה. רבי אברהם אליהו מייזס בחר"ל

מלחמת חורמה ביהדות. אחד מבתי הכנסת בקרימנטשוק ששרדו

נוחה שתביאהו היישר לאומן ותחזירו. (אף את רבה של קרימנטשוק וכן את רבי משה דוד חסקלוביץ - המלמד של בניו - הביא עמו רבי משה בער לאומן). הרב מייזעס נעתר, וכך זכה להשתתף בקיבוץ הקדוש.

מתבייש אני מהם!

כיוון שהתוודע למנהגם של הברסלבר חסידים לצאת אל היער שמחוץ לעיר, להתבודד עם קונם, התמלא הרב מייזעס סקרנות לחזות ולו פעם אחת מקרוב התבודדות מהי, והחליט להתחקות אחר עקבות אחד מהם בלכתו ליער.

את ר' חיים בנימין ברוד הכיר היטב. בהזדמנות הראשונה, כאשר הבחין בו בצאתו להתבודדות, החל צועד אחריו במרחק ניכר, מבלי שירגיש. כשהתרחק ר' חיים בנימין מבתיה האחרונים של אומן והחל מעמיק אל עובי היער, לא שיער כי משהו עוקב אחריו.

הוא התמקם בין העצים, ובפשטות נלכדת החל פונה אל בוראו בדיבורים חמים, כדבר בן אל אביו אהובו. והדיבורים קולחים וממיסים את לבו של רבי אברהם אליהו, עד שהיה כמים. מימיו לא שמע פניה כזו, בתמימות, באמתיות, בהשתפכות נפש שכזו, ללא כל מחיצות, אל מי שאמר והיה העולם.

לאחר מכן סיפר הרב מייזעס לאחד מידידיו על מה שראה ושמע בחשרת היער, וכה הפטיר בהתפעלות: "מה אגיד לך, מתבייש אני מפניו. על מה נסובים דאגותיו של 'בעל בית' פשוט זה, כמה רחוק אני ממחשבות ורצונות קדושים כמו אלו שלו!"

כותב החסיד רבי שמואל צ'צ'יק בספרו 'עין הארץ':

הגה"צ ר' אברהם אליהו מייזעס זצ"ל (רבה של מינסק), שהיה מבלה הרבה זמן באומאן, אמר לי, כשהיה רואה את עבודת הקודש של ר' צבי אריה (ה"ה ר' הירש לייב ליפל זצ"ל) וחבריו שהיו עובדי ה' במסירות נפש גדולה ונוראה, אמר: 'דיבוננו של עולם! אבקש אותך שלא תעניש אותי, בכל עת אשר אני רואה את עבודתם הגדולה והנוראה, בטל ומבוטל אני, הרי אני ככלי מלא בושא וכלימה, כי ראה גודל טרחתם בעבודת השי"ת שהי' כעבודת גדולי הצדיקים זיע"א".

ורבי שמואל הורוויץ מספר בספרו "מי שמואל":

"...ובראש השנה האחרון שלי (תרצ"ב) בא הרב ממינסק, גאון הדור שאין כמותו בכל רוסיה, בן עשרים וחמש שנים יניק וחכים, ותראו איזה מכתב כתב על אודות הירש לייב, שיעשו לו טובה פה לנסיעה לארץ ישראל, וכותב עליו 'עובד ה' שאין כמותו, ושלכתוב ממנו ומחבריו יש הרבה לספר ושיש לו התפעלות מהם וכו'". (פרק רב)

שערי דמעה נפתחו

לימים סיפר הרב מייזעס: "נולדתי בלי דמעות. אפילו כשקברתי את שני הוריי בחודש אחד - לא הזלתי דמעה אחת. כשהגעתי לאומן אמרתי לעצמי: נו, אני כבר פה, אגיד את העשרה מזמורים. התחלתי להגיד תיקון הכללי, אמרתי את המלים 'מכתם לדוד' והתחלתי לבכות כמו ילד קטן. אמירת התיקון הכללי ארכה לי שעתיים תמימות. אמרתי מילה ובכיתי, עוד מילה ובכיה... חשבתי לעצמי: תראה מה זה, אברהם אלי, אתה בוכה! לא בכית עד עכשיו, גם כשקברת את ההורים שלך, גם לא כשנאסרת ועונית, אבל כאן בציון הקדוש בכית יותר משעתיים כמו ילד קטן. ואני הייב לומר לכם חסידי ברסלב, שאצל הרבי שלכם בציון, שם זה שערי דמעות!"

עובדא זו שמע הרה"ח ר' יוסף שמעון ברזעסקי שיחל מפי רבי

דקדושה" (אבני אפד, שנה ב' גליון נ"ט)
 בשנת תרצ"ז, תקופת ה'טיהורים הגדולים' בברית-המועצות, בה נאסרו עשרות מחסידי ברסלב ועקבותיהם לא נודעו, נאסר גם הרב מייזעס. במכתבו מאותם ימים כותב רבי אהרן לייב ציגלמן מוורשה: "...בחול המועד פסח הביא ר' יצחק ברייטער מכתב לביהמ"ד מר' אלי חיים ראזען מירושלים, אשר שם מודיע בשורה לא טובה מאנ"ש מאומאן שיחיו, שח"י אנשים נתפסו ר"ל בבית האסורים..." הוא מציין את שמות אנ"ש שנאסרו, ומוסיף "ומכבר בבית האסורים עוד ארבעה: הגאון ר' אברהם אלי' בן נחמה ויכנה, דוב בעריש בן שרה, חיים יהודא בן רבקה מכארקאוו, אלי' בן שרה; ועוד אחד שמו אברהם..." (ו"ך ניסן, י"ב למטמונים, שנת חיש ישע לפ"ק [תרצ"ז] ורשה).

בגלות סיביר

פעילותו הנמרצת של הרב מייזעס בהפצת יהדות, ובפרט העובדה שניהל את מאבקו באמצעים חוקיים ומשפטיים ובגיבוי עורכי-דין, עוררה עליו את חמת השלטונות ואלו דנוהו כ'אנטי מהפכני' (קונסטה-רבולוציונר). הוא נשפט למאסר של 6 וחצי שנים והוגלה לסיביר, שם שהה בפועל קרוב לעשר שנים.

בסיביר המשיך בגבורה עילאית למסור את נפשו יום יום על קיום המצוות קלה כחמורה, ואותה תקופה ארוכה היא פרק נכבד בפני עצמו. לאחר המלחמה, בדרך נס הצליח להגיע לפולין ומשם לפראג. אשתו ושלושת בנותיו הצליחו להתאחד אתו. הם המשיכו לצרפת, שם כיהן כראש ישיבה לפליטים ב'באהי', פרוור של פריז, לצד הגאון רבי מרדכי פוגרמנסקי ותלמידי ישיבות טלז ונובהרודוק.

החסיד רבי אליהו חיים רוזין סיפר עובדה מאלפת על פעליו באותה תקופה. בין הפליטים מארצות אירופה שגלו לצרפת היה ילד צעיר שהוריו נספו בשואה והוא נשאר ללא קרוב וגואל. רבי אברהם אליהו מצא אותו שם ואספו לביתו וגידלו כאחד מילדיו. עם כל עסקנותו הגדולה והעצומה בה היה שקוע למעלה ראש - לא הסיח דעתו מהילד שהביא לביתו, הוא ניסה להשיג עבורו מלמד פרטי שילמד עמו בכל יום, אולם במקום שהותו אז, לא מצא אדם כזה.

לחם מלחמות ה'. מצבת קברו של רבי אברהם אליהו מייזעס

אברהם

עת שימש כסנדק בברית בבית מדרשנו במא"ש (ישנם כמה תצלומים מאותה שמחת ברית בה הוא נראה משמש כסנדקאות ולצדו עומדים רבי אלחנן ספקטור ורבי שמואל הורביץ). לפני סעודת המצוה הוא פנה לנוכחים ואמר להם: "אני רוצה לספר לכם משהו" וגולל את העבודה המופלאה דלעיל.

אינם 'כמצות אנשים מלומדה'

לרב מייזעס היה את, ר' מנדל שמו, שבצוק אותם העתים זקוק היה לחיזוק בענייני יהדות ואמונה. הוא הפציר באחיו זה כי ייסע לאומן, בידיעה כי השלהבת הקדושה הבעורת שם תחסן את נפשו מפני הכפור הרוחני השורר ברוסיה. ואכן ר' מנדל חזר מאותה נסיעה מלא רשמי קודש שלא עזבוהו עד סוף ימיו.

מהראוי להעתיק את שכתב תלמידו של הרב מייזעס, רבי אליעזר דוד פרידמאן, רב ביהמ"ד בעלזא בלונדון, על הקשר המיוחד של רבו עם חסידי ברסלב:

"הגאון רבי אברהם אליהו מייזעס זצ"ל אב"ד מינסק בעל מחבר ספר 'בן אברהם', היה מקורו ממדינת ליטא, אך בהיותו במדינת רוסיה התיידד עם חסידי ברסלב שהיו שם, ותמיד היה נוהג לשבח בהתפעלות את דרכי הנהגתם המיוחדים להם, כדוגמת ענייני ההתבודדות וההשתוקקות וההתלהבות התמידית לדבר מצוה, ומיוחדים המה בעיקר במה שאינם 'כמצות אנשים מלומדה', אלא מקיימים כל מצוה כאלו זאת הפעם הראשונה שמקיימים מצוה זו. ואציין, כי אף רבי אברהם אליהו זצ"ל עצמו למד מדרכי ברסלב, ואף שהיה ליטאי מובהק, היה מקיים כל מצוה בהתלהבות

הביא לאומן במרכבה נוחה. ר' משה בער רוזנפלד (נולד כי בנור ר' יחזקאל)

דיבורי קודש של 'בעל הבית' פשוט. ר' חיים בנימין בירוד

רבי אברהם אליהו מייזעס בברית בבית מדרשו במאה שערים (אסף ברט)

בשבתות כדי להתפלל בבית הכנסת דחסידי ברסלב במאה-שערים שהיה אז בחצר וידוביץ. כך בליל שבת ובשחרית. עם הגיעו ארצה, נוכח החסיד רבי דוד שכטר בבקיאותו העצומה בכל חדרי תורה, וכי יראתו היוקדת קודמת לחכמתו ורוח של קנאה לדבר ה' מפעמת בלבו הטהור, מיד בא בדברים עם מנהלי ישיבת 'תורה ויראה' וסיפר להם על הארי שעלה מבבל. ואמנם עיטרוהו לכהן פאר כראש ישיבתם, בה זכה להעמיד תלמידים הרבה. רבי אברהם אליהו עמד בראש מערכות הדת בעוז דקדושה לבצר חומות היהדות מפני הקמים עליה. שמונה שנים בלבד חי בירושלים, מאז עלייתו ארצה ועד הסתלקותו ב"ח סיון תשכ"א, אך השפעתו היתה כבירה לדורות.

דיבור אחד שמדברים מהרבי!

באחת משיחותיו סיפר רבי לוי יצחק בנדר: "פעם נכנסתי אל רבי אברהם אלי', הוא ישב וכתב - הוא נהג לכתוב ספרים, בבואי אליו דיברתי עמו כמה דיבורים מרבינו, והוא אמר לי כך: 'שבע-מאות דפים של חידושיי שאני מדפיס - אינם שווים לעומת דיבור אחד שמדברים מהרבי!'"
 "לאחר מכן אמר לי: 'אני רוצה לשלם ולשכור שני אנשים שיבואו בכל לילה ויעירו אותי בחצות, שיעשו כל מה שאפשר, גם בתקיפות, ולא יעזבו אותי עד שאקום ממיטתי'. הוא הרי היה באומן הרבה שנים ובילה אצלנו". ■

מקורות עיקריים: מבוא לספר בן אברהם, קרני אור, שלהבת בכפור, שיח שרפי קודש, עין הארץ, ימי שמואל, ר' מנחם ור' שמואל יצחק רחנפלה, בצילו של הרבי, טעם זקנים, שביבים מאת הסופר הותיק ר' נתן אנשין.

אבל כאן בציון הקדוש בכית יותר משעתיים כמו ילד קטן. ואני חייב לומר לכם חסידי ברסלב, שאצל הרבי שלכם בציון, שם זה שערי דמעות!

נטל איפוא על עצמו את המשימה הזאת, וחרף עיסוקיו הרבים, הקדיש שעתיים בכל יום עבור התקדמותו של הילד. לימים התבטא בפני רבי אליהו חיים, כי בסופו של דבר התברר לו שבתקופה טרופה זו כמעט ולא הספיק ללמוד כלום, אבל על סדרי הלימוד עם הילד היתום לא יכול היה לוותר, ולבסוף נוכח לראות שבזכות קביעת העתים עם הילד עלה בידו ללמוד אז הרבה יותר מכל שאר הספקי הלימוד שלו.

בארץ הקודש

בשנת תשי"ג עלה הרב מייזעס עם משפחתו לארץ ישראל. בהגיעם ארצה התאכסנו בבית ידידו רבי משה בער רוזנפלד, עד שהתארגנו והשיגו דירה משלהם בשכונת אחווה. למרות שקשתה עליו ההליכה היה מכתת רגליו משכונת אחווה

”כי על ידי
הלימוד של
התחדשות
זוכין לצאת
מכל הנפילות
שבעולם”

חידושים נפלאים ונוראים,
עמוקים ותמימים, מאת
החסיד הדגול רבי יצחקל
אוטבוצקער זצ”ל הי”ד

בית הגמנים

מאמדים
אגרות ומכתבים
וחידושי תורה
בלתי ידועים

דוד דגן

בלב

כיס, לא יצאו לאור יותר מארבעה ירחונים. האחרון יצא בטבת-שבט תרפ"ט.

אך לא איש כרבי שמחה יותר. אם לא עולה בידו להדפיס, יעתיק אפוא בכתב ידו העגול והנאה את החידושים הנפלאים עלי גיליון, אותו ידביק מדי שבוע על הלוח בכניסה לשטיבל. אמר ועשה. וכך זכינו ונשתמרו חלק מאותן העתקות. והרי הוא לפניכם. 90 שנה אחרי שנעתקו החידושים העמוקים והתמימים בידי ר' שמחה [אדר תרצ"ד - תשפ"ד]. הם רואים אור לראשונה.

רוגש מגישים אנו בפני קוראי 'אבקשה' הנאמנים, אוצר בלום מבית הגנוזים, חידושים עמוקים ונפלאים על 'ליקוטי מוהר"ן הק', מפרי עטו של החסיד הדגול, צנא מלא ספרא, כמעין המתגבר בתורה, רבי יצחק'ל קראקובסקי הידוע בכינויו 'ר' יצחק'ל אוטבוצקער' זכר צדיק וקדוש לברכה, מגדולי חסידו ברסלב בפולין, אשר ישב בלודז' ובאוטבוצק ונעקד על קדושת ה' בימי הזעם בשואה הנוראה, הי"ד.

בגיליון ר"ה האחרון גוללנו את יריעת תולדות חייו באריכות, ולכן אין מן הצורך להרחיב בסיפור קורותיו, וכל החפץ ייקחנה משם.

כפי שצוין בגיליון הנ"ל, בשנת תרפ"ח החל החסיד ר' שמחה בארנסטיין זצ"ל הי"ד מלודז', להוציא לאור אחת לחודש ירחון בשם 'אור זורח' (היה זה למעשה הירחון הברסלבי הראשון), בו הביא לדפוס חידושים בתורת רבינו ומאמרים בעבודת ה'. כך ראו שם אור לראשונה חידושים מגדולי אנ"ש בפולין על

Leaf No	Work No.	NAME	Vorname	RELIGION	Color-Date	Alter
353	67	Herman	Reina	sp	1908	38-32
354	"	Sulzkrant	Salas	am	1904	16
355	"	"	Chessa	"	1908	21
356	68	Greei	Joseph	am	1912	53
357	"	"	Joseph	"	1913	51
358	"	"	Joseph	"	1915	16
359	"	"	Joseph	"	1911	13
360	"	"	Joseph	"	1916	14
361	69	Plaut	Joseph	am	1914	62
362	"	"	Joseph	"	1911	29
363	"	"	Joseph	"	1919	14
364	"	"	Joseph	"	1904	38
365	"	"	Joseph	"	1906	34
366	"	"	Joseph	"	1907	3
367	70	Sulzkrant	Joseph	am	1913	59
368	"	"	Joseph	"	1914	16
369	71	Skolnik	David	am	1908	72
370	"	"	Dina	"	1904	76
371	"	"	Leah	"	1900	40
372	"	"	Leah	"	1908	38
373	"	"	Leah	"	1917	18
374	"	"	Leah	"	1918	8
375	"	"	Leah	"	1913	9
376	"	"	Leah	"	1906	34
377	"	"	Leah	"	1914	8

ר יצחק'ל קראקובסקי ומשפחתו ברישום דיירי גטו לודז', שנת ת"ש

ירחון 'אור זורח' שיצא לאור בלודז'

לזכר המחבר הק' ובני ביתו, אשר עלו בסערה השמימה עקה"ש (מלבד הבת חיה, ששרדה), נציג כאן גם תצלומים שהגיעו לידנו לאחרונה, מרישומי דיירי גטו לודז' שנעשו מטעם הגרמנים ימ"ש, דרכם מתוודעים אנו לפרטי הוריו ובני משפחתו. מהרישומים עולה כי רבי יצחק'ל וב"ב התגוררו יחד עם הוריו באותה דירה בגטו, ברח' הוכנשטיינר 21 דירה 70. במסמך הראשון, משנת ת"ש, מופיעים ברישום דיירי הבניין: קראקובסקי דוד ובניה, לצד שנת לידה וגיל (76). ובהמשך יצחק (גיל 40), אשתו רייזל (39), וילדיהם: חיה זעלדא (17), נחמן (9), נתן (7). אם כן, זה שמו לזיכרון: החסיד רבי יצחק ב"ר דוד, זכרו לחיי עולם. העדרם של הוריו, ר' דוד ומרת בינה, מהמסמך השני, מלמד כי הם נלקחו מהגטו קודם לכן.

זְכָרֵם אֱלֵקֵינוּ לְטוֹבָה עִם שְׂאֵר צְדִיקֵי עוֹלָם.
וְיִנְקֵם לְעֵינֵינוּ נְקִמַת דַּם עֲבָדָיו הַשְּׂפוּךְ

הספה"ק 'ליקוטי מוהר"ן', כמו גם חידושי רבי אברהם ב"ר נחמן - חלק 'חכמה ובנינה' שבחיבורו 'כוכבי אור', שעד אז עדיין היה בכתובים, 'חלוקי הנחל' לרבי יצחק ברייטר, ועוד. גאון וקדוש היה רבי יצחק'ל קראקובסקי, בקי נפלא בנגלה ובתורת הח"ן ובעל מחדש' עצום. הוא נהג מעת לעת להעלות על הכתב את חידושיו בתורת רבינו. לפרקים היה משגרם ללודז' אל ר' שמחה (שהתקרב בצעירותו לאורו של רבינו ע"י שיעוריו ושיחותיו של רבי יצחק'ל, כמו כן למד אצלו בשיבת ברסלב 'הלכתא נחמני' בלודז' בה כיהן רבי יצחק'ל כראש ישיבה), אשר הדפיסם בירחונים שיצאו לאור על ידו. עוד מאנ"ש שלחו מפרי עטם, ואף מארץ ישראל הגיעו מכתבים עם חידושים בתורת רבינו. ר' שמחה, שלא היה משופע בממון ומימן את הדפסת הקונטרסים מכיסו הפרטי, השתוקק להדפיס את כל חידושי התורה שנשלחו אליו, כפי שהוא כותב באחד ממכתביו "כתבו לי אנ"ש כל אחד מנקודתו והארתו, ואני בכל כוחי מוכן לשמשם ולהשתדל בהוצאות הקובץ", אלא שמפאת חסרון

ב"ה אדר ה'תרצ"ד - חדושים - אור זורח - ובאורים - גליון ח' (105)

שהם: מקום, ציור וזמן, שהם בחי' שלש אותיות שאצל היו"ד של שם העצם, שהוא בחי' תהלת המחשבה, ושלוש האותיות שאצל היו"ד של שם הכינוי, שהוא בחי' סוף מעשה, כי אם ירצה האדם לבנות בית, צריך לחשוב באיזה מקום לבנותו, ובאיזה זמן, ובאיזה ציור יהי' נבנה הבית, וכן בכל דבר שבעולם, וגם אח"כ בסוף המעשה, דהיינו כשעושה את הדבר יש גם כן ג' בחי' הנ"ל שהם: מקום, ציור וזמן. עיי"ש כל הענין הנפלא של "סוף מעשה במחשבה תחלה", וענין "ב' הרוחות": "רוח דלתתא ורוח דלעילא" וענין "מוציא מכת אל הפועל, פתיחת הידים, שתי יודין" - עמוק עמוק הוא מי ימצאנו.

ולכן קדמו למ"ת שלש הצווים הנ"ל, נגד שלש הבחינות: מקום, ציור, וזמן. "הגבל את ההר" נגד מקום, "וקדשתם היום ומחר" - זמן, "ואם תשמעון" - ציור.

או אפשר לרמוז ענין שלשה הצווים שקדמו למ"ת, על פי המבואר בזוה"ק, כי התורה ניתנה בחודש סיון, שהוא מזל תאומים, כי התורה היא עמודא דאמצעייתא עיי"ש.

והנה הספירות האמצעיות הן: - "כתר" - דעת" - (שהם מדה אחת רק שזה נחשב בחיצוניות וזה הפנימיות) - יסוד ומלכות.

וע"כ ה' קודם מתן תורה שלשה צוויים נגד ג' ספירות הנ"ל - "ואתם תהיו לי ממלכת כהנים" - נגד "מלכות". וראה זה פלא - כי ראשי התיבות של הפ' "ואתם תהיו לי ממלכת כהנים" מכוונים ממש אותיות - מלכות, וסופי התבות הם אותיות - תומים (עיי"ש בזוה"ק, כי תומים כתיב בלא אלף).

וגם אותיות: ת'ו'מ'י'ם' שהם בסופי התבות, עולה בגימטריא כמו האותיות: מ'ל'כ'ו'ת', שבראשי התבות של הפסוק הנ"ל (תצ"ו).

מצות - "פרישה" היא נגד מדת ה"יסוד" - ומצות "הגבלה" היא נגד "כתר-דעת" כי כתר הוא לשון המתנה, כ"ש (איוב ל"ו) כתר לי זעיר ואחוך (עין בתורה קרא את יהושע לקוטי מוהר"ן ח"א סי' ו') ועיין גם בתורה אמצעייתא דעלמא (שם סי' כ"ד) מבואר, כי כתר הוא כה המעכב את המוחין, וזה ה' ענין מצות הגבלה שהוא בחי' המתן, כ"ש חז"ל (יומא ל"ה) הבא לטהר מסייעין לו, משל כו' אומרים לו המתן.

ומפני שמדת הכתר נחשבה למדה בפני עצמה, רק בחיצוניות, ודעת היא בפנימיות, לכן כתיב בתחלה - "ויאמר ה' אל משה כו' בעבור ישמע העם בדברי עמך" - עמך - דייקא כי משה הוא הדעת כידוע, ואח"כ כתוב "הגבל את ההר" נגד מדת "כתר" שהוא בחי' הגבלה, בחי' המתן, בחי' כתר לי זעיר ואחוך וכו"ל.

וע"כ הראשי-תיבות של הגבל את ההר וקדשתו הוא השם "אהי" (כי וקדשתו ירמו על יוד, בחי' העשירי - יוד - יהי' קודש, כידוע) שהוא בכת"ר, כי אהי' דא אנא זמין למהוי (עין בתורה קרא את יהושע הנ"ל) - ויום שבאו מדבר סיני, ויחן שם כו' הוא נגד מדת "תפארת", שהיא עמודא דאמצעייתא.

"ביום הזה באו מדבר סיני, ויסעו מרפידיים" כו' ויש לדקדק למה הקדים "באו מדבר סיני" ל"ויסעו מרפידיים", הלא מקודם נסעו מרפידיים ואח"כ באו מדבר סיני - וא"ל [ואפשר לומר] כי ידוע שהתקן של כל דבר צריך להיות מעין הפגם שם - גם בסוד ממכה עצמה מתקן רטי', וכמובא אצל אדם הראשון "בתאנה חטאו" והתקן "ויתפרו עלה תאנה", וזהו ענין תשובת המשקל ובאותו

הגבל את ההר וקדשתו - (שמות י"ט) ענין שייכות - "הגבל את ההר" ל"וקדשתו", עיין (לקוטי מוהר"ן ח"א סימן כ"א) בתורה 'עתיקא טמיר וסתים', ומובא שם באות ד' בזה"ל: "וסוכה הנ"ל, היינו רוח הקדש, שפע אלקי הנ"ל, הוא בחי' מקיפין, שהשכל הזה הוא גדול עד למאד, עד שאין המוח יכול לסובלו, ואין נכנס במוח, אלא הוא מקיף את הראש - כמו שאנו רואין בחוש, כמה חכמות עמוקות, שאין יכלת במוח האנושי להבין על בוריו, כמו כמה וכמה מבוכות שאנו נבוכים בהם, כמו הידיעה והבחירה, שאין מוח שכל אנושי יכול להבין את הידיעה הזאת, והשכל הזה הוא בחי' מקיף, שאין נכנס בפנימיות המוח, כי אם מקיף אותו מבחוץ, והשכל הפנימי מקבל חיותו מהמקיף הזה.

ובזה מבאר שם רבנו ז"ל את מאמר חז"ל (ברכות י"ז) "שלעתידי צדיקים יושבים ועטרותיהם בראשיהם" - "ועטרותיהם" - היינו המקיפים, כמו (שמואל א' כ"ג) שאול ואנשיו עוטרין (סובבים) את דוד - "בראשיהם" - (ולא על ראשיהם) היינו המקיפים - כל השכליות שלא ה' יכול להבין אותם - יכנסו אז לפנים בתוך המוחין וידע וישיג אותם, ועל ידי גדולו של השכל יצא מגדר האנושי, ויעלה לגדר מלאך, ותתבטל הבחירה. וזה "צדיקים יושבים" ישיבה מורה על העדר הבחירה, כמו יושב בשמים (תהלים ב') שהוא מורה על העדר ההשתנות, היינו ביטול הבחירה, עכדה"ק.

ועיי"ש באות ה', כי שפע אלקי, מקיפין, הוא בחי' קודש. - נמצא מבואר משם, כי השכל המקיף, - שהוא בחי' השכל הגדול שאין נכנס לתוך המוח אלא מקיף אותו מבחוץ - נקרא "קודש" וזהו - "הגבל את ההר וקדשתו" - כי ישראל בשעת מתן תורה זכו שיתגלו המקיפים של התורה, מההעלם למקיפים, וגם שהמקיפים יכנסו לפנים ויהי' נעשה מהמקיף פנימי. והנה "הר" נקרא - דעת (עין בתורה 'עלו זה נבג ועלתם את ההר' ליקוטי א' סי' פ"א), והשכל המקיף שמקיף את השכל הפנימי שנקרא "הר", זהו בחי' "הגבל את ההר", כי המקיף הוא כגבול הסובב ומקיף את השכל הפנימי שהוא בחי' "הר" (וכעין שפירש שם רבינו ז"ל "ועטרותיהם" היינו המקיפין מלשון "עוטרין את דוד" וכנ"ל) וזה "וקדשתו" כי השכל המקיף הוא בחי' "קודש" וכנ"ל.

וראה זה פלא, כי האותיות "הר" יש להם שני גבולין לפניהן ולאחריהן; לפני האותיות ה', ר', הן האותיות ד', ק', ואותיות ו', ש', הן אחרי האותיות ה', ר', וצירופן יחד "קודש", כי "הר" נקרא הדעת וכנ"ל, והשכל המקיף את הפנימי נקרא "קודש", לכן "הגבל את ההר" - כשתצרף את שני גבולי אותיות "הר" היינו ד' ק' שלפניהן, ו- ו' ש' שלאחריהן - "וקדשתו" תמצא אותיות "קודש" בחי' מקיפין וכנ"ל.

והנה השכל המקיף כפול הוא מהשכל הפנימי, כי על כן סובב הוא אותו ומקיפו בחוץ ואינו נכנס בפנימיות המוח, וע"כ ב' פעמים "הר" בגימטרי' - "קודש", כי - קודש - שהוא בחי' השכל המקיף, כפול הוא מהפנימי בחי' - הר וכנ"ל. ברוך ה' לעולם אמן ואמן

במתן תורה מצינו שקדמו שלשה צווים למ"ת (עין במס' שבת פ"א) - מצות הגבלה, פרישה, ואתם תהיו לי ממלכת כהנים, אפשר לרמוז ע"פ התורה "ויהי נא פי שנים ברוחך אלי" (לקוטי מוהר"ן ח"א סי' ס"ז) עיי"ש באות ב' באמצע וז"ל: כי בכל דבר שבעולם יש ג' בחי',

בעיצומה של סערת נפש
איזמה שאימה על יהדותו של
שלום, הוא פותח 'במקרה' ספר
שהיה מונח לידו ומאז נפתח
פרק חדש בחייו, תחילתה
של התקשרות נצחית ברופא
הנפשות הנצחי // בשיחה
מיחדת לאבקשה מגולל הר"ר
שלום בנימין שטיין הי"ו את
המסע שהתחיל באירלנד
השוממה עובר בניסים גלויים
וסכנות רחניות עצומות ועדיין
לא הסתיים בביתו שבעיר
הקודש ירושלים // **רגע של**
הארת פנים

נחמן כ"ץ

הרב שטיין ברקע
העיר דבלין אירלנד

יהדות שנבחרה. בית הכנסת בדבלין שבאירלנד

בפעם הראשונה באומן בהשגחה נפשתי עם ר' אברהם גרינבוים מי שבכות תרגומו למשיבת נפש התקרבותי לרבי

תלך לישיבה לא תפסיד. הרה"ח ר' אלימלך זילבינגער שליט"ר

הדרך ליהדות - תמימות ופשיטות

נולדתי בדבלין שבאירלנד, בעיר הבירה הסואנת הזו כמעט ולא הייתה יהדות, ביהכנ"ס המקומי אמנם פעל בשבתות, אך במשך השבוע הוא כמעט ולא היה פעיל. תקופה ארוכה קודם לכן התקיימה שם קהילה גדולה, אך אט אט היא הלכה והתפרקה, זאת מכיון, שכל מי שזכה להתחזק העדיף לחנך את ילדיו במקום יותר חזק מבחינת יידישקייט, בדרך כלל באנגליה הסמוכה, מרחק חצי שעת טיסה.

הורי חזרו בתשובה כמה שנים לפני שנולדתי אבל עדיין היו בתחילת דרכם, לאחר צעדים לא מעטים של התקרבות לה', לעומת הוריהם שהתרחקו מאד מהיהדות.

מטבע הדברים לא היה במקום מוסד לימודים יהודי, למרות שהיו גרים שם יהודים רבים, היה בית הספר משותף ליהודים וגויים כאחד. בכל יום לפני שהגיעו הגויים היו לנו היהודים, לימודי קודש מעטים, כדי לתת לנו ערכים יהודיים מעטים.

כל העת החלו הורי להתחזק עוד ועוד עד שאמי החלה לכסות ראשה במטפחת. ייתכן כי הייתה בכלל האשה היחידה בכל המדינה שהלכה בצורה מזוהה שכזו... ייתכן שדווקא מסירותה של אמי, היא זו שתועיל לי בכל מה שעבר עלי לאחר מכן בתהפוכות חיי, אותם תמימות ופשיטות שהיו להוריי בכל מה שקשור ליהדות.

כשהגעתי לגיל שבע, התחזקו הורי עד מאד, עד שהגיעו למסקנא שאירלנד אינה מקום מתאים לחינוך ילדים בדרך היהדות, לכן, כמו גם עקב סיבות גשמיות נוספות, הם החליטו להגר לאנגליה. במנצ'סטר הם הכניסו אותי לבית ספר שהיו בו רק יהודים, אבל הוא עדיין היה רחוק מהגדרה של בית ספר חרדי כשר. ברוב הבתים לא שמרו על יהדות כראוי, אך דווקא בביתנו, בזכות אמי שהייתה אישה כשרה, היא שמרה על הבית מכל משמר שלא ינשבו בו רוחות זרות, ככל יכולתה.

בין חיים למוות

בשנה הראשונה שעברנו למנצ'סטר, אמי קיבלה את מחלת בקיבה, בתחילה נדמה היה כי מדובר במשהו קל מאד והיא תשתחרר במהרה, אבל למעשה, היא קיבלה הרעלה בדמה, ונכנסה לתרדמת - 'קומה', הרופאים כבר בישרו לאבי שזהו עניין של ימים ספורים ועלינו להיפרד ממנה, יהודיי הקהילה במנצ'סטר כמו גם באנגליה כולה, הזכירו את שמה בכל מקום והתפללו עליה שתבריא.

בהשגחה מופלאה, התגלגל לידו של אבי הספר הקדוש 'משיבת נפש' בתרגום לאנגלית. הספר שכבר קירב רבים לאורו של רביה"ק, שבה את ליבו, והוא היה לומד בו תמידין כסדרן והתחזק ממנו מאד. כתוצאה מכך הוא החל לחקור ולדרוש אחר מחבר הספר וחסידיו ברסלב בכלל, במהלך החיפוש הוא פשוט ניגש לאחד הרבנים במנצ'סטר ושאל אותו; 'האם ישנם כאן באנגליה חסידי ברסלב? ובתשובה

מנחם

משיב נפשי

לביט ספר שהיה חלש מאד מבחינה רוחנית, אבל היה תמים ולא הכיר את הצורך להכניס את האור הביתה.

גאוה להיות יהודי

אך לאמיתו של דבר, לא אוכל לומר שלא התחברתי כלל לאומן. ניתן לומר שזו הייתה אפילו פעם ראשונה שהרגשתי חיבור ליהדות, ואני בטוח שזה הישר מרבינו הקדוש, רבינו נחמן בן פיגא. היה זה במוצאי ראש השנה, בקלויז, לאחר מעריב, החלו ריקודים סוערים שזכינו להיות בראש השנה אצל הרב, אז לא היה עדיין כליזמר, ואבי הרים אותי על הכתפיים, ומשם למעלה ראיתי את כל החסידים רוקדים ומפזזים בשמחה שכלל לא הבנתי את פשרה. אף לפתע פתאום הרגשתי חמימות נפלאה בליבי, הייתה זולי הפעם ראשונה שחשתי גאוה על כך שאני יהודי, האחדות והשמחה שהיה שם לא ראיתי מעולם בשום מקום אחר, החן והיופי שהיה שם לא חוויתי מעולם, והם עשה עלי רושם עצום. המגוון של האנשים שרוקדים כשכולם יחד דבקים בהתלהבות גדולה ממשוהו טמייר ונעלם, נדבקה בי בלי הסבר ברור, רק הבנתי שכולם שמחים שהם חלק מהעניין, ושמחתי גם אני שאני חלק ממנו.

מתנה נוספת שקבלתי מהרבי באורח פלא, ורק אחרי כמה שנים תפסתי שזה מאז שנסעתי לרבינו. ביום אחד בהיר התחלתי להרגיש שמשוהו נפתח לי בתפילה בשמונה עשרה, הרגשתי את המילים מדברות אלי וחשתי בהם מתיקות ותענוג. לא היה בכך כל היגיון, לא שמעתי כלום על עבודת התפילה ובקושי הבנתי מה אני אומר, והנה, משום מקום נחה עלי רוח תפילה שכזו.

במצב שבו הייתי אז, בחברת חברים רעים ורחוקים מאד, יכולתי ליפול בקלות למקומות רחוקים, כמו רבים שהיו סביבי, אך כמו יד נעלמת עוררה את הטוב והישר שהיו בי ומנעה אותי מליפול, ואפילו בדברים שגדולים וטובים ממני נופלים. את הכל אני מייחס לאותו קשר נעלם שהיה לי עם אורו של הצדיק, שמלווה את צאן מרעיתו היכן שרק לא יהיו. מאותו 'אומן' הפסקתי להרגיש בושה ללכת עם כיפה וציצית בחוץ, יותר לא התביישתי מהגויים, כמו רבים אחרים, מאז, החלה תקופה טובה יותר, ובה חייתי עם השם בדרגה שלי ובמקום שלי והרגשתי גאוה גדולה שאני חלק מהעם היהודי.

"ירידה תכלית עליה"

במסלול הזה המשכתי עד הגיעי לגיל חמש עשרה, כשבכל שנה אני זוכה להיות באומן בראש השנה, היו אפילו שנים שנפתח לי הלב וזכיתי לשפוך את ליבי בציון - אבל עדיין לא העזתי להתקרב ולהשתייך ממש לברסלב, זה לא היה נראה לי המסלול שלי בחיים. למרות זאת, התחזקתי אט אט, והתחלתי לקחת את היהדות ברצינות יתירה, בבית הספר החדש אליו עליתי ה'תיכון', היו לי חברים חזקים יותר ביהדות עד שעזבתי את החבר הגוי לגמרי.

סיפר לו אותו רב על הרה"ח ר' אלימלך זילביגער המתגורר במנצ'סטר: 'הוא ירא שמים', אמר. והוסיף: 'אבל תיזהר ממנו, הוא עוד יכול להפוך אותך לברסלבי...'. מאז, החל אבי להיות בקשר עמוק עם ר' מיילך, קשר שנמשך עד היום.

הנושא הראשון שבער לאבי באותה עת היה דבר מחלתה של אמי, הוא פנה לרב החדש אותו הכיר לא מכבר ושאל: מה אפשר לעשות כדי להציל אותה? ר' אלימלך בתשובה שאל אותו: האם תהיה מוכן לקבל על עצמך לנסוע בכל שנה לאומן בראש השנה? מצבה של אמי היה קשה כל כך, עד שאבי כלל לא היסס וקיבל על עצמו מיד לנסוע לאומן בכל שנה.

אותם תמימות ואמונה ברביה"ק שהיו לאבי הובילו למופת עצום. עד היום הזה הרופאים לא מצליחים להסביר את המקרה הזה, איך וכיצד קמה אמי ממיטת חוליה והחלה להלך כאחד האדם, אין לי ספק שהכל בזכות האמונה בכוח ראש הצדיקים, אשר מביט על אנשיו בכל עת לתקן דרכם לקבל תיקונם הנצחי.

מאותה שנה החל אבי לנסוע בכל שנה לראש השנה לציון רבינו הקדוש שבאומן. כשהייתי בן אחת עשרה שאל אותי אבא, האם ארצה לבוא איתו לאומן, ומאז החלה ההתקרבות הפנימית והנסתרת שלי אל אורו של הרבי - באותו זמן כבר הייתה משפחתי כמוני גם כן, חרדים לכל דבר אך בסגנון מודרני, ואת כל המצוות עשינו בקרירות ויבשות. כשעברנו לאנגליה - היה לנו שכן גוי עשיר שהתידדתי עמו, אז, בגילי הצעיר ומכיון שלא גדלתי מקטנות על הערכים של יהודים כשרים, קינאתי בו מאד, וכל שאיפתי היית לחיות חיים "טובים" כמוהו. מלבד זאת, לא היה לי שום חיות באידישקייט, אך ה' חנן אותי במצפון חזק. ותמיד תמיד רציתי לעשות את מה שנכון.

השייכות שלי עם ברסלב הסתכמה באותם נסיעות ומלבד זאת, נשרכתי אחר אבי לביהכ"ס של חסידי ברסלב במנצ'סטר, שם נהג להתפלל בליל שבת. הייתי שייך לסגנון החרדים המודרנים וממילא חשבתי שהברסלבר'ס הם ממש משוגעים. גם הלבוש החסידי אותו הם לבשו היה מוזר בעיני, הם נראו לי אנשים מסכנים שלא מבינים בענייני העולם הזה. ביהכ"ס היה רחוק מ'פאר' ולא הרגשתי שום זכות להתפלל שם, אלא הלכתי לשם באין ברירה, רק בשביל אבא שלי. הנס שלי היה שבתור חסידים של הרבי, קיבלו אותנו שם בלי הבדלי מעמדות, היום שם מכל הסוגים והמינים, חסידים, אברכים, בעלי בתים, בעלי תשובה וזה מאד מצא חן בעיני, אבל מלבד זאת, ברסלב הייתה 'מוחץ לתחום' לגמרי, מבחינתי. בשחרית כבר הייתי מתפלל בבתי כנסת אחרים.

אבל מסובב כל הסיבות חמל על נפשי האומללה ולמרות כל האמור לעיל, הסכמתי למרבה הפלא לנסוע לאומן. לא היו לי שם כל 'הרגשות' וכלל לא הרגשתי חיבור למקום ולתפילות, אפילו השם של רבינו 'רבי נחמן' לא אמא לי כלום, מבחינתי הכל היה שייך לברסלב המוזרה והמשונה... אין צורך לומר שלא ידעתי כלום על עצותיו של רבינו ובשורתו, כי למרות ההתחזקות של הוריי, עדיין הלכתי המשיך

פתאום הרגשתי חמימות נפלאה בליבי, הייתה זולי הפעם ראשונה שחשתי גאוה על כך שאני יהודי, האחדות והשמחה שהיה שם לא ראיתי מעולם בשום מקום אחר, את החן והיופי שהיו שם לא חוויתי מעולם

לפתע פתאום שמתי לב למילים שכתובות בו והם פילחו את ליבי כחץ, את הקטע המרכזי בעמוד פתחו מילותיו הנוראיות של הרבי שמגלה: בזה טועים החסידים הרבה, שכאשר מתגברים עליהם הקליפות ונדמה להם שהם חוזרים למקומות שהיו בהם מקודם

אדם בכל מקום שהוא..., הדבר הזה היה לפלא בעיני ולחידוש עצום שכל מה שאני חושב ומסתפק, מייד נפתח לי תשובה לדבר, הבנתי שיש כאן צדיק חי שמדבר איתי ורוצה להוציא אותי מהחושך. ראוי לציין שוב את ה'השגחה פרטית' העצומה שבדבר. הלא כל זה אירע, לאחר שבע שנים בהם הייתי מסתובב בבית הכנסת ומעולם לא פתחתי ספר אחד של ברסלב, ואילו כעת, בדיוק באותו יום שהייתי צריך חיזוק, הונח הספר באנגלית במקום שלי, ונפתח לי פעמיים בדיוק איפה שהייתי צריך. הנס הגדול הזה השרה עלי התלהבות ושמחה כה גדולים, שבאותו לילה למדתי את כל ה'משיבת נפש' מכריכה לכריכה, בצמאון גדול.

לאחר מכן הראיתי את הדיבורים הללו לחבר שלי, שגם היה זקוק לחיזוק, אך הוא שאל בקיריות: 'מה מצאת פה?! אותי זה חיזק יותר, הבנתי שמשמים שלחו לי גם את החיבור לדבריו של הרבי, וזיכו אותי להבין שיש בהם מסר מיוחד עבורי. לאחר שסיימתי את ה'משיבת נפש' עברתי ללמוד 'ליקוטי עצות' באנגלית, וגם שם, כשהיו לי ספקות ובלבולים בחיים, הייתי פותח את הספר ובדרך כלל מיד הייתי מקבל תשובה במקום. מאז, אפף אותי כל היום אור עצום ונפלא ופשוט הייתי בגן עדן של הרבי.

באותה תקופה התפללתי פעם אחת באיזה בית כנסת, ועוד לא הייתי לבוש כמו חרדי רגיל לגמרי, והתפללתי בהתלהבות, אני זוכר שאחד המתפללים שהיה רב ליטאי חשוב ניגש אלי ושאל, מהיכן אני לוקח את ההתלהבות שלי, ענית לו בשלוש מילים: רבי נחמן מברסלב.

ההתבודדות שהצילה מאבדון

מאותו יום, התחלתי לעשות תמידן כסדרן התבודדות לדבר עם השם על כל מה שעובר עלי, ובכלל, כבר לא עניין אותי כל כך ה'עולם הזה'. כשנסענו ל'קאנטרי' (הרי נופש) לא מצאתי עניין בבילויים השונים שנהגו שם, ומשכך הייתי נסגר בחדר שם הייתי שומע במשך כמה שעות את ניגוני רבי יוסף קרדונר עם המילים הקדושות של הרבי. אז לא ידעתי שזה המילים של הרבי, אבל את הכל עשיתי בתמימות. יחד עם השירה ששמעתי הייתי קורא את הליקוטי עצות, והכל יחד הוציא אותי לגמרי מהיאוש, לאחר כמה ימים בקעמפ עם הדבקות וההתבודדות נפלה בדעתי ההחלטה שתשנה את חיי - ללכת ללמוד בישיבה קדושה במקום ללכת וללמוד מקצוע כפי שנהגו כל בני גילי.

ישבתי שם בחדר ועשיתי חשבון נפש; מה תפקידי בעולם, האם להישאר ללימודי מקצוע או ללכת לישיבה? מה התכלית בעולם? בתמימותי הרבה ומתוך רצון לקבל את ההחלטה הנכונה לקחתי דף ועט ורשמתי לעצמי מה הולך להפסיד או להרוויח בכל צעד שאעשה. אך מהר מאד גיליתי שרשימת הסיבות למה כן ללכת לישיבה הייתה ארוכה מאד, בהם הנעימות הדבקות והשמחה

באחד הימים, הזמין אותי חבר קרוב לערב חברים, מטבע הדברים המצב הרוחני באותו ערב לא היה משהו, ומיד כשהגעתי לשם ברחתי לחדר צדדי, שם ישבתי בצער עד שהם יסיימו ואני יוכל לחזור הביתה. למרות זאת תקף אותי צער עצום על כך שהייתי שם בכלל, ועל שהעזתי ללכת למקום נורא שכזה, היו לי ייסורי נפש נוראיים, אך לא יכולתי לספר על כך לאיש, כי לא רציתי שידעו מכך שהלכתי.

מאותו יום, הרגשתי שכל האור שאפף אותי נעלם, ייתכן שהיה זה בגלל הערב ההוא ואולי רק בגלל העצבות הכבדה ששרתה עליי. בכל אופן, ניסיתי את דרכי התשובה כפי שכתובים בספרי מוסר, לבכות ולהתוודות ועוד, התחננתי להשם שיוציאני מאפילה לאורה, אבל נראה היה שכלום לא עוזר. נכנסתי לקפאון ויאוש הייתי בטוח שבשמים כועסים עלי ולא רוצים אותי כלל ח"ו, ולא היה מי שיגלה את אוזני על האמת והתקווה.

המאורע השפיע עלי חזק כל כך, עד שנכנסתי לדיכאון ועצבות והרגשתי שאני בדרך אל חזור אל הגיהנום. 'ממני כבר לא יצא כלום', אמרתי לעצמי. 'אין לי איך להתקרב להשם עוד'. אך השי"ת 'חושב מחשבות לבל יידח ממנו נידח', ומסובב כל הסיבות דאג לי גם שם שאזכה לצאת ממדור קליפת העצבות ומחדרי הסטרא אחרא וחילותיו, והביאני והעלני לחדרי היניק והכים בעל התקווה הנצחית, אשר חמל עלי להביאני לתכליתי.

רבי חי בתוך ה'משיבת נפש'

ימים ספורים לאחר מכן, כבכל ליל שבת התפללתי בביהכ"ס ברסלב כאן חשוב לי להדגיש, שאף פעם לא עלה בדעתי לפתוח ספרי ברסלב לא בברסלב ולא במקום אחר, למרות שהתפללתי שם כבר שבע שנים, לא רק שלא התעניינתי, אלא אף חשתי סלידה של ממש מהחסידים המוזרים, הספרים המשונים, ומה שהם מייצגים. אך באותו ליל שבת, בכח דלעילא הונח במקום שלי הספר הקדוש 'משיבת נפש' בתרגום באנגלית, ותוך כדי אמירת 'לכה דודי' פתחתי את הספר סתם כדי לעלעל בו בלי כוונה. לפתע פתאום שמתי לב למילים שכתובות בו והם פילחו את ליבי כחץ, את הקטע המרכזי בעמוד פתחו מילותיו הנוראיות של הרבי שמגלה: בזה טועים החסידים הרבה, שכאשר מתגברים עליהם הקליפות ונדמה להם שהם חוזרים למקומות שהיו בהם מקודם ונראה שהם התרחקו, אך באמת הם עלו דרגא והנסינו שיש להם עכשיו הם מהמדרגה החדשה הגבוהה שהגיעו אליה עכשיו.

החידוש הזה והעיתוי בו הוא הגיע לידי, היה בשבילי מעבר לכל דמיון והשגה.

זה הלא בדיוק מה שהרגשתי, רציתי לעלות ולהתעלות בעבודת השם, והנה פתאום אני נופל ומרחיקים אותי, והנה הספר הזה אומר לי: זו כלל לא התרחקות, להיפך, זו רק התקרבות, וכך הדרך וכו'. זה היה נראה לי כמו יד מהשמים שיורדת ומחבקת אותי, ופותחת לי את כל השערים וכל ייסורי הנפש שלי נמוגו כלא היו.

אך מיד, ממש על המקום, הגיע המלך זקן וכסיל, והעלה מחשבת כפירה קטלנית במוחי: 'מה בכלל הקשר למה שאירע איתך? מה שכתוב פה מדבר על אנשים גדולים וצדיקים שעשו משהו קטן, אבל אתה עשית משהו חמור ביותר אך לך באמת אין עוד שום סיכוי, אל תשלה את עצמך, עדיף שתתייאש ותתקדם בחיים וזהו... לא יכולתי לתת למחשבה להיות במוח, הרגשתי שחבל ההצלה הדקיק שנשלח לעברי בתוך המים העכורים בהם כמעט טבעתי, עומד להישמט מידי...'

פתחתי את הספר שוב, ושוב! הגעתי לאותו עמוד בו הייתי מקודם ועיני נפלו על דיבורו של הרבי, **שכל מי שקורא דברים אלו נדמה לו כי לא עליו נאמרו דברים אלו, אך באמת הדברים נאמרו לכל**

בעליה לתורה במנשטור

עם אבא בריקוד

עם ד' מינים מחובר לקדושה

שהתורה השרתה עלי, ואילו לעומתם הסיבה ללכת למקצוע הייתה ונשארה אחת: פרנסה! היה ברור לי שאני לא הולך למכור את כל החיות הפנימית שלי בשביל בצע כסף וידעתי בלבי, שבשביל כך אני חייב לקבל החלטה עכשיו! כדי שלא אחזור בי ובאמת אלך ללמוד בישיבה קדושה. קפצתי למים וכבר בהיותי בנופש דיברתי על כך עם המדריכים של התיכון, סיפרתי להם שאני רוצה ללכת לישיבה וביקשתי שידאגו לי למקום מתאים. כשאמרתי להוריי ש'אני הולך לישיבה', אבי נבהל, הוא לקח אותי לר' מיילך זילביגער והלה דווקא חיזק אותי בדרכי החדשה הוא אמר לי שאם אעשה את מה שה' רוצה בוודאי שלא אפסיד, אדרבה, הרי זוהי תכלית החיים ללמוד את התורה הקדושה.

כשאני חוזר בזכרוני לאותה החלטה אני נדהם מהמעשה שעשיתי, בטבעי אני מאד פוחד משינויים ולו הקטנים ביותר, ואילו כאן המדובר היה לעזוב את כל המשפחה ואת הארץ אליה הייתי רגיל כל כך, אבל השם סיבב את זה כך, כדי שאצא מחיי החומר והשעבוד לחיי עול התורה ונועם העבודה.

ישיבה של 'מוסרניקים'

כשהגעתי לארץ ישראל נפל עלי חושך גדול, רחוק מאד מאותה הארה שסבבה אותי מקודם. 'נחתתי' בישיבה ליטאית ובה ראש הישיבה שהיה

בעל מוסרניק היה טורח להשפיל את הבחורים ולהראות להם עד כמה הם רחוקים משלימות. בכל את מצוא הוא היה מדגיש את החסר ואת אפסיותו של האדם שכולו מלא בשקר ודימיון.

בחור לאחר שיעור

מוסר בישיבה, היה יכול לצאת עם הרגשה שהוא לא שווה כלום, כל ה'הלוך יילך' סבב סביב הדיבורים ש'אתה חייב לדרוש מעצמך עוד ועוד' ואתה אף פעם לא טוב' ואין סוף להשקעה שאנחנו צריכים להשקיע, וכדו', והמהלך הזה הרחיק אותי מאד מדרכו של הרבי. יתרה מכך, לימדו אותי שכל דבר שהוא לא לימוד הרי זה 'ביטול תורה', וממילא נחלשתי בעצת ה'התבודדות' שהרי אני לא עושה מה שאני צריך ואני מבטל תורה, ובכלל הייתי בנפילה גדולה.

אמנם בחיצוניות האמינו כל הבחורים - ובכללים גם אני - שאנחנו במקום הכי טוב והכי נכון בעולם, בעצם הסבירו לנו שאנחנו הכי חזקים שיש ביהדות, וכל מקום אחר טועה וכל דבר אחר הפך ליסטרא אחרא'. ראש הישיבה היה מתנגד גדול והיה מזלזל ב'חסידות' ובפרט בברסלב, עד כדי כך שבגללו הפסדתי ראש השנה אחד באומן לצערי הרב... את כל מה שכתוב בליקוטי מוהר"ן על העניין של הצדיק הגדול וכו' הייתי מפרש עליו - חשבתי שצריך צדיק שחי בגוף, ולא היה מי שייסביר לי אחרת...

אבל גם שם בעומק הסכנה, הרועה הנאמן לא עזב אותי, בכל יום שחלף נפלה בי ההכרה כי זהו אינו מקום שבונה ומקדם אותי, אך בכל זאת עדיין לא יכולתי ללכת נגד כל מה שלמדתי ולעזוב את המקום. שנה נוספת עברה, עד שקמתי ועזבתי. כיום אני יכול לומר שאת האומץ לעזוב את המקום ולעשות את השינוי - קבלתי רק לאחר שעשיתי חשבון נפש: הרי כל מה שזכיתי להגיע ליהדות המסורה ולהיות בחלק התורה והקדושה, היה רק בזכות הרבי, בזכות ההתבודדות ושאר העצות הנפלאות שבברסלב, ואם כן, איך אני יכול לוותר על דרכו של הרבי במקום הזה?! בתחילה החלטתי שאני צריך להחזיר לרבינו לפחות שעה אחת, על כך, ומאז חזרתי להתבודדות למרות כל הבלבולים שבעניין. כך גם חזרתי ללימודים הקדושים של הרבי.

לאחר שחלפו שנתיים מיום הגיעי לישיבה, ישבתי באחד הלילות ועשיתי התבודדות. ולפתע, מבלי להתכוון התפללתי להשם במילים הפשוטות הבאות: 'עזור לי ה' שאצליח לברוח מפה, תציל אותי מפה!' ברגע הראשון

מנחם

משיב נפשי

מהר מאד זכיתי להיחלץ מהמקום הקשה הזה, ועברתי לשיבה אחרת בהר נוף, ישיבת 'היכל התורה', שם למדתי עוד שנתיים, אט אט נרפאו הפצעים והתחלתי להתוות לעצמי דרך בחיים, עטייתי על עצמי חליפה ארוכה וכובע עגול, וחזרתי ללמוד את ספרי רבינו בחשק גדול, בישיבה נתנו לנו לעבוד את ה' כפי רצוננו, בקדושה וטהרה.

רק הרבי הציל אותי!

כשאני מסתכל לאחור, שנים רבות אחרי מה שאירע עמי, אני מבין שרק הרבי הוא זה שהוציא אותי מהמקום הזה מהר כל כך, ובקלות שכזו. היו לי חברים רבים שנחלצו מאותה ישיבה רק לאחר עשרים שנות סבל, כשאצלם זה נגמר בצורה קשה הרבה יותר, הכל בזכות ההתבודדות, העצה הכל כך נפלאה של הרבי, בזכותה ניצלתי מגורל דומה.

יתרה מזאת אילולי כח הצדיק, כנראה שלא הייתי יכול ללמוד עד היום גמרא, שנות הלימוד בישיבה על כל הסגנון ההרסני שבה, כמעט והוציא לי את כל החשק מלימוד הגמרא ולימוד התורה בכלל, רק ההתבודדות היא זו שנתנה לי את היישוב הדעת הנפלא הזה, שהאיר לי מה טפל ומה עיקר, מה התכלית, ומה לא כל כך...

בתקופת אירוסיו

השידוך הברסלבאי

אם חשבנו שסיימנו עם מסכת ההשגחה המופלאה שהובילה אותנו מאירלנד עבור באנגליה ועד לישיבות ירושלים עיר הקודש, הרי שר' שלום בנימין מספר לנו את הפרט הבא שמראה את כוחו של רבינו הקדוש וכיצד משגיח השי"ת על אנשיו להצליחם הדרך, ואף מלאך רע בעל כרחו יענה אמן.

באותה עת הייתי בטוח שיהיה לי קשה מאד בשידוכים, מצד אחד אני נראה כבחור ליטאי ומצד שני כולם יודעים שאני ברסלב'ר, לא פה ולא שם. התחלתי להתמיד בסגולות שבספר המידות לזיווג וביקשתי מה' הרבה על כך, בהיותי בגיל שמונה עשרה בערך כחצי שנה לאחר שעברתי לשיבה השנייה, פגשתי המשגיח מהישיבה הראשונה, שאל אותי מה אני עושה ואיך אני מרגיש, ולסיום אמר לי שיש לו שידוך להציע לי.

הייתי נבוך, לא ידעתי מה להחליט, האם הגיעה העת המתאימה... אך לאחר שהבנתי שדעת הרבי היא להתחתן מוקדם, וכמה חסידי ברסלב אף סנטו בי ע"כ שאני 'מבוגר' מדי חזרתי למשגיח ואמרתי לו שאני מוכן לשמוע והבעתי את נכונותי להתקדם, אך מהצד השני לא הגיעה כל תגובה.

בחודש אלול שלאחר מכן, הגיע אל הישיבה בה למדתי בחור נוסף מהישיבה הקודמת, הוא התבונן בי, התפעל ושאל מאיפה אני מקבל את החיות בעבודת ה'... הייתי מתפלל בהתלהבות והמימות כדרכם של חסידי ברסלב. עניתי לו שרבי נחמן מברסלב, הוא זה שנותן לי את הכוחות, ובהמשך סיפרתי לו על ראש השנה באומן ועל התיקונים שרבינו עושה שם.

שם הכל התחיל. בית הכנסת ברסלב במנסיסט

מנחם משיב נפשי

הייתי בהלם, לא ידעתי מנין באו לי הדבורים הללו, מאחר וכלפי חוץ שכנעתי את עצמי שאני במקום הנכון, אך מיד לאחר מכן נפלה עלי שמחה גדולה, הודיתי לה' על עצם העובדה שהעזתי להגות את הבקשה על שפתי, מאותו רגע נפל לי האסימון שאני כבר לא שייך לפה וזה לא המקום שלי לעבוד את השי"ת.

היה ברור לי שאני לא הולך למכור את כל החיות הפנימית שלי בשביל בצע כסף וידעתי בלבי, שבשביל כך אני חייב לקבל החלטה עכשיו! כדי שלא אחזור בי ובאמת אלך ללמוד בישיבה קדושה

בדידות אינה תמיד חיסרון

לסיום, מסכם ר' שלום בנימין את מסע ההתקרבות שלו "כך התחילה ההתקרבות שלי, אבל המסע הזה לא נגמר, בכל יום מחדש צריך להתקרב, כי בכל יום היצר הרע עומד על האדם, אבל הקב"ה פשוט גלגל את העניינים בצורה כזו שאני 'אתפס ברשת של הרבי'. מהסיפור שלי למדתי שגם לאחר שכבר התקרב האדם אל האמת, הוא עדיין יכול להתרחק ברגע ולהפסיד את כל העצות של הרבי, צריך להתחדש תמיד בקיום העצות, זה החיות הכי גדולה, לקום חצות זה הכי טוב והכי יפה שיש, וכל ההבלי העולם הזה, אינם שווים.

"המדהים ביותר בכל סיפור התקרבותי הוא" אומר ר' שלום בנימין "שבכל השלבים ובכל הזמנים הייתי לבד - ממש לבד, הייתי בחור בודד בעולמי, לא הכרתי חסידי ברסלב, ולא היה לי משפיע לשאול אותו, רק אני ורבינו שחזק אותי בדרכי שלי בפרט לעשות התבודדות ולדבר עוד ועוד על כל מה שעובר עלי, ולמרות זאת הצלחתי לשרוד את כל המהמורות בחיי, והיום אני יכול לומר שהאור שמרגישים מתוך היגיעה העצומה, היה שווה את זה שאני הייתי ממש לבד, דווקא כשהתוודעתי לברסלב וראיתי שלא כולם עובדים את השם כל הזמן כמו שחשבתי, ירד לי האור כי כבר ראיתי שאני לא חייב לעשות הכל בשביל להיקרא ברסלב. השם יזכנו להתחדש, רבינו יכול לחדש את כולם בכל עת ובכל זמן.

הורי רוים נחת מכל מה שקורה איתי, הם רואים אותי איך אני ב"ה משתדל לעבוד את השם, בגלל שהם מבקשי אמת והם זכו להבין שלא הכסף הוא החשוב אלא השי"ת ועבודתו, ב"ה גם שאר משפחתי זכו רובם ככולם לעבוד את השי"ת. השי"ת יעזור שנזכה תמיד להיות דבוקים בצדיקים האמיתיים, וללכת בדרך עצתם. אמן ואמן. ■

לא הבנתי אז עד כמה השיחה השפיעה עלי, אך הוא חזר לביתו וכבר הלך להתפלל במניין של חסידי ברסלב באזור מגוריו, לאחר התפילה הוא ניגש לאחראי וביקש עזרה ועצה כיון שהוא רוצה לטוס לאומן, אותו יהודי שאל אותו מדוע ולמה הוא רוצה לטוס, והבחור ענה שחבר שלו חסיד ברסלב מהישיבה סיפר לו על הרבי והסביר לו שכל החיות שלו בעבודת השם היא בזכות הרבי הקדוש ושצריך להגיע אליו לאומן.

והנה, שבוע לאחר מכן אני מקבל טלפון מהמשגיח: אני מתקשר לגבי השידוך ההוא. תשמע, הם רוצים לפגוש אותך... למפרע התברר שהוא התפלל במניין חסידי ברסלב בטלזסטון, כשהאחראי על המניין הזה בעצם השווער שלי לעתיד, היה זה ששאל אותו למה הוא רוצה לנסוע, ממנו שמע עלי שבחים מיוחדים ומחמאות וכך יצא השידוך. לאמיתו של דבר היה כאן 'נפלאות תמים דעים', לאחר מעשה סיפר לי חמי כי הוא מצידו אפילו לא טרח לברר על השידוך, משהו שם לא היה נראה לו, ולמרות כל הפניות של אותו משגיח הוא לא רצה לשמוע. רק בזכות אותו בחור - חבר זכיתי בסוף להיות לו לחתן.

לאחר שנסגר השידוך, ניגשתי למשגיח הליטאי ושאלתי אותו 'מה עלה בדעתו כזה שידוך, בכזה גיל ושידוך של ברסלב? הוא בקושי הכיר אותי, והוא ענה לי בפליאה: מה הבעייה? הם ברסלב ואתה ברסלב, אז חשבתי שזה מתאים! בסוף דווקא אותו משגיח שהיה 'מתנגד' לא קטן דווקא דרכו הסתובב השידוך, למרות מניעות לא פשוטות שהיו עליו. דווקא ההתקרבות לרבינו ממנה חששתי כל כך היא זו שבזכותה אירע הכל.

מופת זה אני

על חיים
שהשתנו
בהתקרבות
רובי

הספודת להטאים

יהודי החוק מסכים בדיעבד לטוס לאומן למטרת טיול
ופרנסה ולא חולם שמחכה לו שם משהו שעוד ידפוך
את חייו לצמיתות ♦ כמו בחורים צעירים מחליטים,
במין משוּבַת נעודים להשפיע על ספר השכונה לטוס
איתם לאומן כדי שייספר אותם שם בערב ראש השנה,
כשהם כלל לא מודעים להשקכות שיהיו
לנסיעה הזו ♦ ואציעה שאול – היקר!

נחמן גלינסקי

עינין

היו מטושטשות. דוק שקוף
עטף אותן, ונחל מלוח ניגר מהן,
גולש באיטיות על פניו.

משמאלו חולפים ביעף בזה
אחר זה רכבים ומשאיות בתוכם
יושבים גויים אטומי מבט שלא
שמים לב אפילו לאדם הצועד בצד הכביש. גם הוא מצידו מרוכז
במחשבותיו, כמעט ולא שם לב לאוטוסטרדה משמאלו. רק הצפירות
העצבניות והבזקי האור של פנסי הרכבים מזכירים לו שהוא צועד לצד
כביש מהיר ומסוכן ועליו להיזהר.

אין לו מושג כמה זמן הוא צועד כך. עוד פסיעה ועוד פסיעה הוא
מתקדם לאיטו, חף מכל דבר ערך, בלי מזוודה מכבידה, ומשא כבד
שאט אט הולך ויורד מליבו... *

הם היו חבורת בחורים חסידית אמריקאית שכללה
בחורים בשנות ה'ק"ב' המאוחרות שזכו ללמוד
בארץ הקודש. היה זה לאחר שבגרו ועברו את גיל
העשרים, אז החליטו הוריהם שאווירת ארץ ישראל
רק תועיל להם, והם שלחו אותם לתקופת מה לארץ
ישראל, לאחת הישיבות המובהרות שבה, שם לומדים
עשרות בחורים 'חוצניקים'.

ביום יום הם זכו לשבת ולהגות בתורת ה', באווירת
ארץ ישראל המחכימה, מזינים את תוכם תוכן
ומשמעות ולימוד מתוך טהרה ואוויר זך. מפעם
לפעם, כדרך כל בני אנוש, הוזקקו לגוזז מחלפות
ראשם, ולשם כך בחרו להיכנס ולהתיישב על כסא
הספרים אצל 'רפי דער פארפער'.

'רפאל' הלזה יהודי חמים היה, לא רבות זכה לדעת
מנועם התורה והמצוות, אך לב חם ורחב היה לו.
לפרנסתו עבד רפאל כספר, והבחורים הללו נהגו
להסתפר אצלו מידי חודש או חודשיים.

את שם משפחתו של רפאל הם לא ידעו, ובשביל
מה להם לדעת? הם הכירו את רפאל בתור ספר

מוצלה, ותו לא. כך נקבע שמו בפיהם: 'רפי דער פארפער' (רפאל הספר).
הם ניסו להשפיע על רפאל מפעם לפעם להניח תפילין או להשתתף
בשיעור תורה, אבל רפאל לא אהב את הרעיון. הוא היה משוכנע שטוב
לו במתכונת חייו הנוכחית, ושינויים מעין אלו רק יזעזעו את שלווה
חייו.

כך התגלגלו הדברים במשך תקופה ארוכה. מדי חודש או חודשיים
מגיעים הבחורים לספר את שערם, מדברים עם רפאל על דה ועל
הא ומנסים להטעימו מנופת צוף מצוותינו הקדושים, ורפאל מסרב
בנימוס: 'הדברים האלו לא בשבילי...'

חודש אלו מתקרב, וההתרגשות נותנת את אותותיה אצל כל
יהודי מאמין. הרי 'המלך בשדה', כל אחד יכול לגשת אליו ולבקש את
מבוקשו. חרדת הדין ויראה המשולבת בשמחה עצומה על נועם גורלנו,
ובקרב חסידי ברסלב התרגשות כפולה ומכופלת, הן בעוד זמן לא רב
נזכה לעלות ולהראות בהיכל הציון הקדוש שבאומן, מקום המוכן לו
לרועינו הנאמן מששת ימי בראשית.

המחשבות מרחיקות נדוד, ומציירות במוחם של החסידים את
ההתעוררות העצומה בציון הקדוש, את האלפים העומדים סמוך
למצבת האבן פניהם זולגות דמעות, השמחה העצומה ששוררת גם היא
בציון הקדוש, ומאות הלבבות הטהורים שמשלבים ידיים ומתרוממים
טפח וטפחיים מעל הקרקע הגשמית והמגושמת, מהללים את בוראנו
על הזכות הגדולה להתקבץ יחדיו. יום כיפור ושמחת תורה בהיכל

כמה בחורים שיצאו
לאחד הסעודה אל
הציון, נילו שם את
רפאל קומד ובוכה
כמו ינד קטן. כל
טפ בכח, הוא דעד
מדוב בכי ושני
טהרות זרמו מעיניו.
הם לא העזו לגשת
אליו ולהפריע לו
מההתחטאות לפני
קוטן, והחכימו
להניח לו

אחד, לא זו בלבד שאין ההתעוררות פוגעת בשמחה כמלוא נימה, אלא
להיפך, הם רק משייחים האחד את רעהו.

המוח ממשיך ומצייר את רחובות אומן השוקקות חיים, את
קריאות השלום עליכם 'ברוך מחיה המתים' הלבביות שנשמעות
בכל קרן זוית; את דוק הטהרה המיוחדת שמשוך על פניהם של כלל
המתהלכים ברחובות, על פניו של הבחור החסידי העסוק באמירת
תיקוני זוהר, על פניו המאדימות של מי שזכה לנטוש מאחוריו עולם
ומלואו של הבל וכעת הוא עסוק בהשלמת תקיעת השופר שלאחר
שחרית מאחר שהיה בדרכים, וגם על פניו של זה שניכר עליו שרק
ענה הוא נמשה משאל תחתיות, ובכוח הצדיק ירידתו תיהפך לעליה.

גם חבורת הבחורים המבוגרים השוהה בארץ הקודש מתכוננת

בסילודין לקראת ימי ראש השנה. הן הם זכו אף הם
להימנות על חסידי ברסלב, וכמו עשרות אלפים
נוספים ברחבי העולם, גם הם מתכוננים להמריא אל
עבר ציון המצויינת.

התרגשות קלה נוספת מתלווה להכנות לנסיעה,
וסיבתה הוא המפגש המרגש הצפוי עם אבותיהם של
הבחורים, אותם לא ראו מזה חודשים ארוכים.

המזוודה פעורה על המיטה, ולתוכה מוכנסים
בזה אחר זה כל הנצרך לנסיעה הקדושה. לאחר
שהמזוודה מוכנה, חבורת הבחורים יוצאת אל
מספרתו של רפאל.

רפאל מקבל אותם בחיוך, רגיל כבר לשידוליהם
הבלתי פוסקים, ועל קצה לשונו כבר מוכנים
התירוצים הרגילים והנדושים.

אבל הפעם הגיעו הבחורים עם הצעה חדשה. הם
סיפרו לרפאל על ראש השנה באומן, ועל הנסיעה
המתוכננת שלהם לשם. הם סיפרו לו גם שהוריהם
מיודדים כמוהם, ובכל שנה הם שוכרים יחד את
אחד המלונות באומן בשלמותו, שם הם גם מתענגים
במאכלי יום טוב ברחבות ובשפע.

'יש הלכה שצריך להסתפר בערב ראש השנה' הם

סיפרו לו; הם הרחיבו והסבירו לו את מה שחז"ל אומרים: אמר ר' סימון
כתיב כי מי גוי גדול אשר לו אלהים קרובים אליו ר' חנינא ור' יהושע
אומרים איזו אומה כאומה זו שידועת אופייה של אלהיהם, מנהגו של
עולם אדם שיש לו דין לובש שחורים ומתעטף שחורים ומגדל שערו
ואין חותך את צפרניו לפי שאינו יודע איך יצא דינו אבל ישראל אינו כן
לובשים לבנים ומתעטפים לבנים ומגלחים את שערן ואוכלים ושותים
ושמחים בראש השנה לפי שידועים שהקדוש ברוך הוא יוציא דינם
לאורה.

'באומן, הם אמרו לו, 'אתה באמת מרגיש ככה, יש כזה התעוררות
לתשובה שאתה בטוח שהקדוש ברוך הוא יזכה אותך בדין!'

'טוב צדיקים, רפאל איבד מעט מסבלנותו. 'ש לי עכשיו עבודה. אין
לי זמן לשיעורי תורה!'

'לא הבנת אותנו רפאל, הם ענו לו. 'בכלל לא באנו לשכנע אותך בכל
מה שאנחנו אומרים לך עכשיו. את כל זה אמרנו רק כדי שתבין למה
כל כך חשוב לנו להסתפר דווקא בערב ראש השנה. אחרי שהסברנו לך
את החשיבות של התספורת בערב ראש השנה, אנחנו מבקשים ממך
שתבוא איתנו לאומן. אתה הספר הקבוע שלנו, אנחנו רגילים אליך,
ואתה חייב לבוא לספר אותנו גם שם... הם סיימו את הסברם במין
משובת נעורים.

רפאל ממש לא הבין מאיפה נפלה עליו ההצעה המחזרה הזו, וברוגז
מה הוא הפטיר לעברם, 'וכי אטוס עד ליבשת נידחת ולא מוכרת רק
כדי לספר כמה ראשים? אתה נורמלים?'

ראש השנה, קרובים לשיא השיאים, לאחר ההשכמה המרוממת לזכור ברית, התרת הנדרים וההשתטחות בציון הקדוש.

כעת הגיעה שעתו של רפאל לעשות את מה שהוא יודע הכי טוב, הוא נעמד הכן, מוציא ממזוודתו את כל הציוד הנצרך. מעמיד כסא, ומתחיל לספר בזה אחר זה את ראשיהם של הבחורים הטהורים.

מעייניהם של הבחורים נתונים במרחב כמה מאות מטרים מהמלון. הם רק מצפים לסיום התספורת, אז הם ימהרו למקווה הטהרה ויחזרו לציון לנצל את הרגעים האחרונים של השנה, טרם יבוא השמש ויעריב. רק אחד מהם חושב על משהו אחר. לב רגיש לו, ורחמנות גדולה ממלאת את כל חדרי ליבו למראהו של רפאל. יהודי שנמצא באומן, מקום אשר רבבות מישראל מייחלים להיות בשעה הזו, והוא לא יודע לנצל את גודל השעה.

ערב ראש השנה באומן! וכי קלה היא בעיניכם? אבל רפאל, רפאל עומד ומספר ראשים, ותיכף ייכנס לחדרו שם ימשיך לבלות בשעמום עוד ועוד...

וממחשבה למעשה, הבחור מחליט לנסות ולומר משהו. כשהגיע תורו הוא פתח בשיחה עם רפאל. 'אני זוכר שסיכמנו לא לנסות להפוך אותך ל'שחור' כמונו, ואני באמת לא מנסה לעשות את זה, אבל דבר אחד אתה חייב לעשות. אתה חייב ללכת עכשיו לציון, ולומר את התיקון הכללי. אתה יודע, אנשים משלמים אלפי שקלים בשביל להגיע לפה בזמן הזה. חלק גדול מהם עוברים מניעות קשות בשביל להגיע לכאן, מפסידים ימי עבודה, לפעמים סופגים קשיים לא פשוטים מהמשפחה, ועוד שלל מניעות. אבל הם עושים הכל כדי להיות כאן בזמן הזה ולומר את התיקון הכללי.'

'יש גם אלפי אנשים שמאוד היו רוצים להיות כאן עכשיו, והם לא הצליחו. הם ניסו מה שיכלו, שפכו כספים וניסו לצלוח קשיים בלתי אפשריים, אך בכל זאת לא הצליחו.'

'ואתה, הרי הגעת לכאן בלי מאמץ מיוחד, אתה נמצא כאן, בחדר נוח עם כל טוב. מה אכפת לך לנצל את ההזדמנות? תלך לציון, תאמר את עשרת המזמורים, וזהו. הכי קל שיש!'

רפאל לא אהב את הרעיון, אבל לא היה לו נעים לסרב. הוא באמת נהנה כאן כמה ימים, דבר מהבטחותיהם של הבחורים לא נפל ארצה. הוא קיבל חדר מעולה ואוכל בשפע, ועכשיו מבקשים ממנו בקשה חד פעמית שלאחריה הוא יחזור להיות אותו רפאל. 'טוב', הוא שומע את עצמו אומר לבחור, 'בשבילך אני יעשה את זה.'

הבחור שראה שנפתח כאן פתח, החליט לנצל אותו עד תום. 'מעולה, רפאל. אתה לא תתחרט. אבל לפני שהולכים לציון חשוב מאוד לטבול במקווה. טבול במקווה, תיקון הכללי בציון, וגמרנו. כבר לא אשכנע אותך יותר בכלום.'

'מה זה 'מקווה'? תהה רפאל. והבחור ענה לו: 'מקווה זה כמו בריכת

אבל הבחורים לא הרפו. 'מה אכפת לך רפאל? הורינו ישמחו לשלם עבורך את כרטיס הטיסה ואכסניא תוכל לקבל חינם בחדר אחורי שנותר פנוי, מלבד זאת תוכל לספר את ראשינו בערב החג, 'הכנסה קלה' לקראת השנה החדשה, לא משתלם!'

עכשיו זה כבר באמת נשמע אחרת, ורפאל הסכים לשקול את הדברים. לאחר זמן לא רב הסכים רפאל להצעה, בתנאי אחד שאותו היה חשוב לו להדגיש. 'אני אסע, אבל בתנאי אחד. בשום שלב ובשום צורה אתם לא מכריחים אותי להיות חרדי, אני מגיע רק בשביל לספר אתכם, ואתם בשום אופן לא מטרידים. מוסכם?'

שער האכסניא המואר מקבל אל תוכו את הבחורים המרוגשים. הם ממהרים להניח את פקלאותיהם בחדרים, אין להם זמן אפילו לסדר את חפציהם. רק מפגש קצר וברכת ברוכים הבאים מאבא אותו לא ראו כמה חודשים, ומיד אצים אל הציון המצויינת, לשפוף לב כמים, להתפלל ולהתחנן, לתקן את כל מה שלא עשו כראוי בשנה החולפת, להתכונן כראוי לקראת השנה החדשה שבעוד ימים ספורים תפרוש את כנפיה.

רק מאוחר בערב, לאחר שזיככו את נשמתם בכמה שעות טובות בציון הקדוש והרוו את צמאון נפשם במעט מים חים מהבאר הנצחית, הם יהיו פנויים לשיחה מעמיקה עם הוריהם, לשמוע ולהשמיע מהקורות בחודשים האחרונים.

לא כן מצבו של מי שנשרך מאחורי הבחורים אל חדרו ששכן אי שם מאחור. רפאל כלל לא מכיר את העיר האקראינית הזרה לו, מעולם לא ביקר כאן, ולמען האמת לא חשב שיבקר כאן אי פעם.

הוא תוהה מה עליו לעשות, ועד דהכי והכי הוא מגיע לחדרו ופורש לשינת לילה עמוקה, עמוסה בתלאות הדרך החדשה.

רפאל מתאקלם לאט לאט. הוא לא ממחר לשום מקום, וגם לא מצליח להבין למה כל האנשים הנראים מהחלון תזזייתיים כל כך. להיכן הם ממחרים כל כך? איזו אטרקציה מחכה להם שם ברחוב בילינסקי? מה יקרה אם יגיעו לשם חמש דקות מאוחר יותר?

רחמנות על נשמתו של רפאל. לא מבין את הכמיהה המושכת את אותם ממחרים. לא מודע לכוחו העצום של המגנט שמונח בבילינסקי. ואיך יבין?

רפאל מסדר את חפציו, מניח כל דבר במדף המיועד, וכשדפיקה נשמעת בדלת הוא פותח אותה ומגלה מולו מגש עמוס במיני מטעמים. 'נו, גם רעב לא אהיה כאן' הוא חושב לעצמו, 'באמת לא רע, ואם גם אקבל תשלום על התספורת כמו שהם הבטיחו, זה באמת משתלם.'

דברים טובים עוברים מהר, אומר הפתגם, והמציאות באומן מוכיחה זאת ביתר שאת. רק הגיעו לאומן, וכבר הם מוצאים את עצמם בערב

לפני קונו, והחליטו להניח לו. 'הוא יודע לדאוג לעצמו. אני לא חושב שיש צורך להפריע לו. הוא יגמור לבכות ויחזור לבד...'

מוצאי ראש השנה. רפאל יושב במונית, מוחו עדיין תפוס בד' האמות המקודשים שבבילינסקי. 'איך לא הבנתי מה מושך אותם כל כך? צחקתי עליהם, הוא חושב לעצמו, 'זלזלתי בהם, וכשהגעתי לשם בעצמי נפתחו כל המעינות. כמו ילד בכיתי, כמו תינוק'. הנהג יוצא לדרך, מזוודותיו של רפאל ארוזות בבגאז' ומעילו מונח לידו. במעיל מונחים חפצי הערך שלו, הטלפון הכסף והדרכון, ואסור לו לאבד אותן, על המעיל הוא שומר מכל משמר.

הנהג לא מתעניין יותר מדי מה קורה בספסל האחורי של רכבו, ורפאל מצידו נתון בהרורי עמוקים, כל שרעפיו נתונים לדבר הזה 'סחף אותו בליל ראש השנה. מאז ההתפרקות וההתפרקות בלילה הראשון של השנה הוא כבר איבד את כל ההגנות שלו. הוא כבר היה פתוח לשמוע עוד ועוד על כוחו של הצדיק ועל התיקונים הקדושים המנוהלים על ידו, וכעת הרהר בהם בדעתו, חושב פעם ופעמיים אם הוא באמת נכון לעשות צעד משמעותי ולשנות את כל חייו.

לאחר שעת נסיעה ארוכה, הוא ביקש מהנהג לעצור לרגע בצד הדרך. את כל חפציו הוא השאיר ברכב, יודע שהוא חוזר בעוד כמה רגעים ושום דבר לא יכול לקרות בינתיים, אבל כשעלה מבין השיחים וחזר אל הכביש הוא גילה פיסת כביש, כלומר, פיסת כביש שמקודם הייתה מלאה ברכב הנושא בתוכו את שלל מזוודותיו וחפציו וכעת היא פיסת כביש חפה מכל רכב.

רפאל היה אבוד לרגע, ואז בא הבכי ושטף את כל כולו, הוא בכה ובכה וכל התחיל ללכת ברגל לכיוון תחת הדלק ששכן במרחק כמה קילומטרים. משמאלו חלפו רכבים ביעף, לא שמים לב לאדם שמתהלך בצד הכביש, ובוכה את נשמתו, וגם רפאל מצידו לא שם ליבו אליהם, הוא בכה ובכה, מרגיש שזה ה'תיקון' עליו הוא שמע.

'זה מה שמכפר על כל העבר שלי. המצב הנורא הזה, חוסר האונים וחוסר כל זה מה התיקון שלי כל מה שעשיתי...'

וכך הולך רפאל בצד הכביש, הולך ובוכה. אין לו מושג כמה זמן הוא כבר הולך כך וכמה מטרים הוא כבר עשה, ורק לאחר שהרגיש שנשמתו מזוככת לגמרי, וכל השכבות שהיו עליה התקלפו ונמוגו לחלוטין הוא הגיע אל תחנת הדלק.

בתחנה מצא רפאל טנדר מלא בחסידים, הוא ניגש אל אחד מהם וביקש טלפון לשיחה קצרה. הלה הסתכל עליו בתנימהו ובחשד לא מוסתר. ברנש מופיע משום מקום, בלי מזוודה וציוד, דובר עברית ומבקש טלפון?

רפאל הרגיש שהמבט הזה זה מה שמשלים את תיקונו באופן סופי. הוא הפך ברגע אחד לחסר כל, מסתובב כמו חסר בית, וכעת מסתכלים עליו כמו תמוהני מהיער, אך למרות הסיטואציה הכאובה, הוצף ליבו באושר אינסופי, הוא היה בטוח כי תשובתו התקבלה.

פורסם ע"י מערכת 'ברסלב גלובל' | info@breslevglobal.com

מים. יש דרישות הלכתיות מיוחדות איך לכנס את המים. צריך לטבול את כל הגוף במי המקווה והטבילה מטהרת את האדם. לציון צריך להגיע בטהרה, ולכן חשוב מאוד לטבול לפני כן במקווה'.

רפאל, שכבר נתן את הסכמתו ללכת לציון, לא ראה סיבה להתנגד להצעה, בפרט לאחר שהם סידרו לו כרטיס כניסה למקווה פרטי כלשהוא...

לאחר שסיים לספר את הבחורים, בטרם יילך לדרכו, התיישבו להם הבחורים באותם רגעים קדושים של לאחר חצות והחלו לזמר יחד ניגוני התעוררות נוראיים. רפאל החל מקפל את הציוד שהביא, והם מצידם שוררו ניגוני התעוררות והתלהבות, ניגונים המחיים את הנפש, כאלו הלוקחים מעולם הנגינה הקרוב לעולם התשובה...

הניגונים הקדושים יחד עם מי המקווה המטהרים כבר פעלו את פעולתם, ורפאל יצא מהמקווה כשפניו שטופות דמע. הבחורים מצידם הסיקו שהם עשו את מה שביכולתם, וחזרו כל אחד לעבודת היום בדרכו.

ליל ראש השנה. חדר האוכל מואר כולו באור יקרות. סיבת האור אינה מנורת הלדים הגדולה שבחדר ואף לא הקיטלים הבוהקים שעל הסועדים. אלא אור פנימי וזוהר שזורח החוצה מליבו ונפשו של כל אחד מהיושבים סביב השולחן.

יראה שוררת בהיכל החדר, הן זהו הלילה הראשון של ראש השנה בו חסידי ברסלב עוברים בדין, כבני מרון. ממעטים בדיבור ואפילו בשירה זמרה, ומתענגים על נועם זיו השכינה, ולהבדיל במאכלים המשובחים שהוכנו במיוחד לכבוד סעודת יום טוב, ברבורים שליו ודגים וכל מטעמים.

רק לקראת סוף הסעודה, לאחר שכבר טעמו מרוב ה'סימנים' ואיחלו לעצמם ולעם ישראל כולו את כל הברכות, נכנס מישהו לחדר האוכל ובהלל מה שואל אם הם יודעים משהו על היהודי הרחוק שעומד בציון כבר כמה שעות ובוכה את נפשו. 'כמה שניסו לדובב אותו הוא לא פותח את פיו. הוא פשוט עומד ובוכה, לא מדבר עם אף אחד. אולי אתם יודעים מי זה?'

'אולי זה רפאל?' מעלה מאן דהו הצעה על השולחן. אבל רעהו מבטל אותה במחי יד. 'זה לא מתאים לו בכלל. שהוא יעמוד בציון ויבכה? ועוד כמה שעות רצופות? אין סיכוי!'

'דווקא אני לא כל בטוח' נשמע קול אחר, 'בערב ראש השנה לפני שהוא הלך לציון הוא יצא מהמקווה וראינו עליו שהוא ממש בכה בפנים. כמה בחורים שרו ניגוני התעוררות וזה מאד השפיע עליו.'

'אבל רפאל נמצא בחדר! הוא לא יצא משם מאז תחילת הסעודה' נשמע קול אחר, בטוח בעצמו, 'איך הוא יהיה עכשיו בציון?'

כמה רגעים חלפו, ומישהו חזר מחדרו של רפאל. 'בדקתי עכשיו, והחדר שלו ריק. כנראה שהוא אפילו לא חזר מהציון מאז ערב ראש השנה.'

ואכן, כמה בחורים שיצאו לאחר הסעודה אל הציון, גילו שם את רפאל עומד ובוכה כמו ילד קטן. כל גופו בכה, הוא רעד מרוב בכי ושני נהרות זרמו מעיניו. הם לא העזו לגשת אליו ולהפריע לו מההתחטאות

כך הולך רפאל
בצד הכביש, הולך
ובוכה. אין לו מושג
כמה זמן הוא כבר
הולך כך וכמה
מטרים הוא כבר
עשה, ורק לאחר
שנשמתו
מזוככת לגמרי,
וכל השכבות שהיו
עליה התקלפו
ונמוגו לחלוטין
הוא הגיע אל תחנת
הדלק

נחמה ונאולה
ממועמקי תורת
'התחזקות הנפש'
של רבי נתן
ג. הרצמאן

הזיב שכונתי זכאי

המזימה הנוראה של הבעל דבר
וסודם של גדולי הצדיקים שמהפכים
את כל העוונות לזכויות

לא ליפול לטעויות הנסתרות

"את זה תִּקְבְּלוּ מֵאֵתִי: שְׁלֵא לְהִנִּיחַ עֲצָמוֹ לְהַעֲלֹם
וְהַטְּעוֹת. שְׁלֵא יִטְעֶה אוֹתוֹ הָעוֹלָם..." (שיה"רן נ"א)

העולם הזה, ידוע לכל, הינו עלמא דשקרא, עלמא
דטעותא.

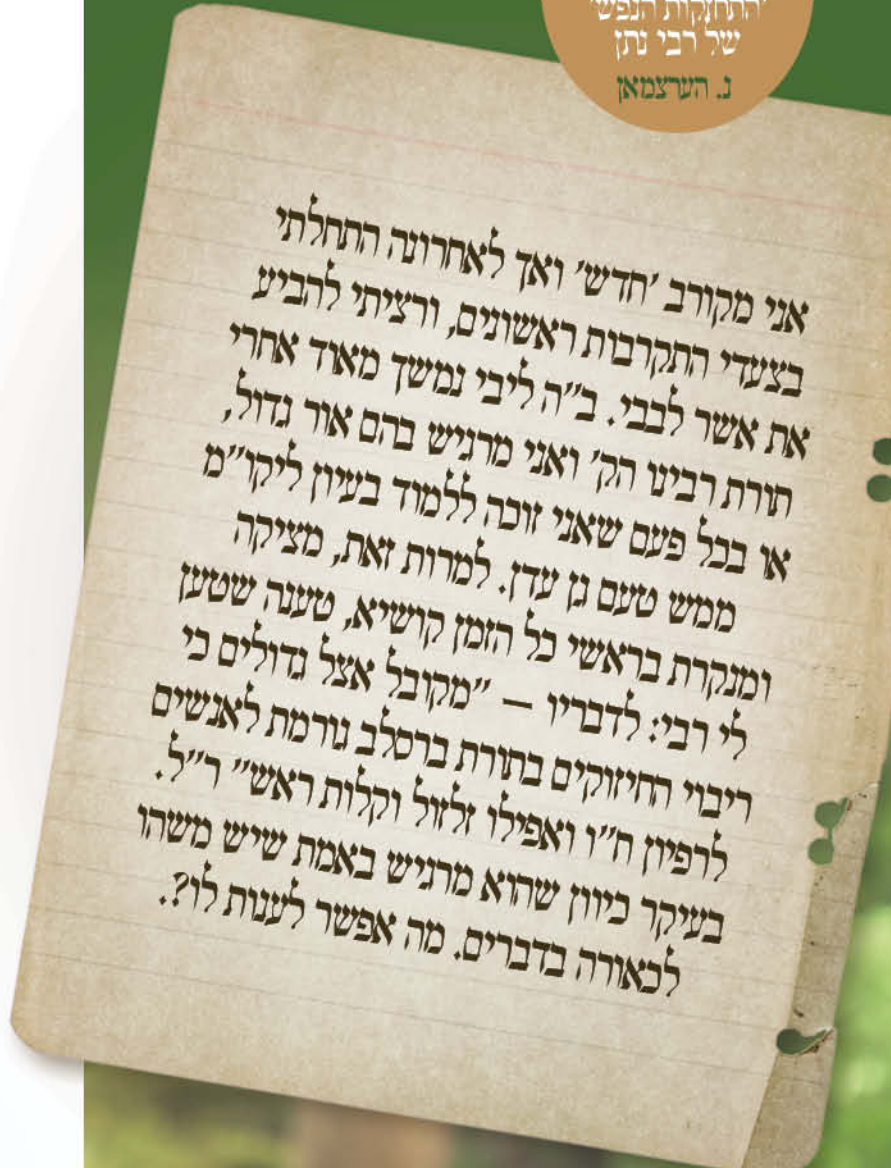
ישנן טעויות גלויות לכל בר דעת, שכדי למגרן אין
צריך, אלא ישוב הדעת, כמו"ש רבינו הק' (ליקומ"ת י'): "מה
שְׁהַעֲלֹם רְחוּקִים מֵהַשֵּׁם יִתְבָּרֵךְ וְאֵינֶם מִתְקַבְּרִים אֵלָיו
יִתְבָּרֵךְ, הוּא רַק מִחֶמֶת שְׂאִין לָהֶם יְשׁוּב־הַדְּעִת, וְאֵינֶם
מִיִּשְׁבִּין עֲצָמָן." אבל ישנן טעויות נעלמות, הנוגעות
ביסודות השקפתנו ובתפיסת מקומנו ותכליתנו בעולם,
ואלה נזקן רב עד אין שיעור ותיקונן קשה.

יגעת ומצאת?

למשל, הטעות הנפוצה, שרבים דשו בה - לגבי טבעו
של עולמנו ומנהג הבריות - שאין החשיבות והכבוד
מסורין, אלא למצליחים ובעלי הישגים, וללא התחשבות
בעמלם. אנשי העמל והיגיעה, הנמצאים במקום ובזמן
קשים, המכבידים עליהם את עול עבודתם, ומונעים מהם
הצלחה גלויה וניכרת - לפי מדדי בורסת העולם הזה -
אינם זוכים כלל להערכה ואין הישגיהם, הבאים בדם, יזע
ודמעות, מועילים להם בהכרח לקצור את פירות עמלם
בפרנסה בכבוד וכו'.

רעה חולה זו, שהינה אחד ממאפייניו הבולטים
והבלתי נמנעים, של עולמנו, בו החיצוניות שלטת
והפנימיות נסתרת, נזקיה לא ישוערו. החל בחינוך הבנים
- שם קוצרים את מירב השבחים ותשומת הלב - הילדים
המוכשרים שלימודם בא להם בנקל ובהנאה, ואילו מעוטי-
היכולת והכישרון, העמלים קשות על כל שורה ואות,
אינם זוכים להערכה בהתאם לעמלם, וסופם, שמואסים
בלימוד ר"ל.

אפילו התחרות המונהגת בישיבות הק', בחינת ההישגים,
מכלה, אצל הבינונים, כל חלקה של רצון טוב, וזורעת
משברים רבים בלבבות - וכלה במבוגרים הנאבקים על
מקום, מעמד הערכת הזולת וכו' ואין יגיעתם מביאה
להם בהכרח את משאת נפשם. אבל בעיקר
מזיקה טעות זו, לעובדי ה' החפצים בקרבת
אלוקים, אשר צלחו, איכשהו את ימי

הילדות והנערות ועדיין לא כבו אצלם הרצון והתקווה להצלחה אמיתית ונצחית בדמות דבקות תמידית בתכלית בתורה ובתפילה.

כי הגדיל לעשות...

אותם יקרים מפז, "השרידים אשר ה' קרא" (ויאל ג' ה), זקוקים - אומר רבינו הק' - לחיזוק עצום ורב לאין קץ. כי עליהם מתגבר היצר הרע יותר מעל כל בני העולם. "כי הגדיל לעשות" - שפשיט ידו בגדולים (סוכה נ"ב) בהם הוא פושט ידו תחילה. רבים ורעים דרכיו להמרק ולהחליש את הלבבות, אבל עיקר התגברותו ועיקר הצלחותיו ר"ל - היא בחלישות הדעת שמכניס בהם ע"י, שמחד גיסא, ממעיט ומקטין בליבם את האמונה בערך עבודתם, ומאידך גיסא - מגדיל ומגזים בחומר חטאיהם וכישלונותיהם. והוא שנאמר "כי הגדיל לעשות" ללמד שאומנותו היא להגדיל את החטא בעיני עושהו ללא שום פרופורציה.

הכל ע"י הטעות הנ"ל - שמטעה אותם ע"פ טבעו של עולם הזה, וגורם להם למדוד את עבודתם, ולציייר את מקומם בעולמם הרוחני, רק ביחס לשלימות העבודה ופסגת ההישגים החיצוניים, מבלי לקחת בחשבון כלל את קושי התגברות היצר, את טומאת העולם הזה, את התגברות הקליפה מדור לדור, את צרות הנפש והגוף בבני, חיי ומוזוני. במילים פשוטות - את גודל המניעות העומדות בפניהם והיגיעה הנצרכת להוציא מכוח אל הפועל כל תנועה של עבודת ה'.

טעות זו - שאנו דבקים בה בקנאות רבה - ע"י ביקורת מחמירה וע"י לזול בחשיבותנו בעיני הבורא ית', מלבד שהיא אם ושוורש לטעויות רבות - הינה בתכלית ההיפך מהאמת, כפי שהיא מצטיירת לעינינו בגילוי רב, ע"י הצדיקים כמובא בספריהם ובפרט בספרי רבינו הק' ומוהרנ"ת ז"ל: "צריכין לדון גם את עצמו לכהן זכות, אומר מוהרנ"ת, "אע"פ שהוא יודע מכאובי נפשו ורבו פשעיו כי עצמו מספר וכו' רחמנא לצלן, אף-על-פי-כן צריך לקיים גם בעצמו 'אל תדין עד שתגיע למקומך' כמו שצריכין לקיים בחברו אל תדין וכו' כנ"ל, כי בודאי גם מקום עצמו אינו יודע, כי בודאי אינו יודע מאיזה מקום נמשך וכל מה שיעברו עליו בכל הגלגולים ומאיזה מקום נמשכו עליו היצרים רעים והמשחשבות רעות שלו וכו'. על-כן אסור ליאש את עצמו לעולם כפאשר הוזהרנו אדמו"ר ז"ל כמה פעמים בלי שיעור. כי צריכין לקיים גם בעצמו 'אל תהי בך לכל אדם', שלא לעבר על אסור שפיכות דמים חס ושלום" (עלה ד' ט"ז)

בודסת המצוות והחטאים

אין דבר הנתון לשינוי תדיר, כמו ערכם ומשקלם של מעשי המצוות והחטאים.

מעשי האדם מורכבים לאין שיעור. בכל מעשה באים לידי ביטוי "עולם, שנה, נפש". עולם - היינו מקומו הרוחני והגשמי של האדם. שנה - טיב הדור והתקופה. נפש - השפעת הסביבה האנושית ומדרגת נפשו של האדם ברגע העשייה. עוד מעורבים - העוצמה המשתנה של היצרים והיחס ביניהם, שלל המידות טובות ורעות, הרצון המפעם ומידת חוקו ועוד גורמים רבים. תערובתם, המשתנה כמותית ללא הרף, גורמת לכך שאין עבירה המשתווה לחברתה ואין מצווה שמשקלה זהה לרעותה. לא מיבעיא, בין אדם לחברו, אלא אפילו באדם עצמו. ולא מיבעיא, מיום ליום או משעה זו לחברתה, אלא אפילו מרגע לרגע משתנה ערכם ומשקלם של החטאים וכנגדן ביחס הפוך - של המצוות.

בעובדה זו טמון חיזוק עצום וכביר, שיש בכוחו להביא את האדם עד סף ביטול הבחירה ולחדש כוחותיו בהתחדשות תמידית.

בידוע ליודעי ח"ן...

סודה של נקודה זו נחשף בהדר רב ע"י האר"י הק' בדברי ההתחזקות

שהוא מרעיף על ראש תלמידו מהרח"ו זצ"ל המספר: "פעם אחת שאלתי למורי ז"ל - איך היה אומר לי שנפשי הייתה כל כך מעולה והרי הקטן שבדורות הראשונים היה צדיק וחסיד שאין אני מגיע לעקבו? ויאמר לי: 'דע כי אין גדלות הנפש תלויה כפי מעשי האדם, רק כפי הזמן והדור ההוא. כי מעשה קטן מאוד בדור הזה שקול ככמה מצוות גדולות שבדורות האחרים. כי בדורות אלו הקליפה גוברת עד מאוד מאוד לאין קץ מה שאין כן בדורות הראשונים. ואילו הייתי באותם דורות הראשונים היו מעשי וחכמתי נפלאים מן כמה צדיקים ראשונים" (שחי האר"י)

בשער הגלגולים מגדיל מהרח"ו ומרחיב יסוד זה ובגילוי לב (כדרכו מספר: "...זה היה ענין דוד הע"ה, שהייתה נשמה גדולה, ובפגם אדם נתערבה ברע גדול מאד בעמקי הקליפות, ולכן יצא אדמוני, ועשה ענין דבת שבע ואביגיל, ולא נחשב לו כלום, והטעם הוא - לפי שאז הייתה הפעם הא' שיצא מעמקי הקליפות, ובא משותף עם רע גדול מאד, ואינו מן התימא אם יעשה מה שעשה, ובפרט כי הקב"ה הניחו ביד יצרו להרבות שכרו. וז"ס משחז"ל: "אלמלא אתה שאול, והוא דוד, הייתי מאבד כמה דוד מפני שאול", וזה דבר תימא, כי הצור תמים פעלו. אלא העניין הוא כנזכר, כי אם הנשמה גדולה מאד, ובפרט אם אז יוצאת מעמקי הקליפות, הקב"ה מניחו ביד יצה"ר, להרבות שכרו, לראותו שנשמתו גדולה, ולא יוכל הרע עמו. ולכן אפילו שיעשה איזה דבר אשר לא טוב, לא אשם בזה. משא"כ אם רואה הקב"ה, שהאדם חלש, ונשמתו שפלה, שמביאו בגלגול תם, שאפילו שירצה להרע, אין בו כוח... וז"ס פסוק "כי האדם יראה לעינים וה' יראה ללבב" וגו', הם שני לבבות טוב ורע, והרע שלו גדול עד מאד, והטוב שהוא עושה אפילו שהוא מועט יותר גדול מאדם אחר... וא"ל מורי ז"ל: כי גם אני להיות שנשמתי בתכלית הגדולה והקדושה, הניחני הקב"ה ביד היצה"ר שלי, שאלולי גודל נשמתך, היה היצה"ר שלי יכול לאבדני ח"ו מן העולם, לכן אין עונותי שקולים א' מני אלה, כמו לאנשים אחרים, כי נסתלקה מהם בחירתם, לסבת חולשת נפשם. אמנם אני שעומד עתה בתחלת נקיון, אין עונותי נחשבים לכלום בפני עונות אחרים, כי זו היא הפעם הא' שיצאתי מן הקליפות ובאתי לעולם, ואלולי זה בקלות מועט הייתי יכול להיות חסיד גדול מאד מאד כפי גודל נשמתך... כי להיות זאת הפעם הראשונה שיצאתי מן הקליפה, לכן יש לי טורח להכניע את יצרי, וזו היא סיבת העצבות שיש בליבי תמיד, כי כל העיצובן בא מן החיצוניים." (שעה ג' ל"ח)

"תימא דחרטולא"

מוהרנ"ת ז"ל, אף הוא מגדיל לעשות, מוסיף ומרחיב את הלקחים המחזקים היוצאים מיסוד זה. לדבריו הק', לא רק מצב הדור והנשמה גורמים, אלא אפילו מעשי האדם עצמו, אם הרבה לחטוא ח"ו ונקלע למקום שפל ונמוך מאוד, אזי - מלבד לימוד הזכות שעליו ללמד ע"ע כנ"ל, מכוח מקומו שגרם לו - עוד מוסיף מוהרנ"ת ומעצים את זכאותו, מגלה כי יש בכוחו של הצדיק להפוך את העבירות עצמן שעשה, למנוף של זכות: "כי הצדיק נקרא תמור, לשון תמורה, שמייר ומחליף הכל לטובה. פי כל הקטרוגים מהפך אותם לזכות, בבחינת: "אם יש עליו מלאך מליץ אהד מני אלה" וכו'. מליץ אהד מני אלה דיקא, שדיקא מני אלה המקטרוגים נעשה המלאך המליץ, כי כל מה שתמרבית המקטרוגים יותר הוא ממליץ לטוב ביותר על שמוצא בו אף-על-פי-כן איזה נקדה טובה. פי כל אלו המקטרוגים על האדם הם הם בעצמם אותם שהייתו אותו לחטא. כמו שארז"ל: "הוא השטן, הוא המסית, הוא המקטרוג" וכו'. ועל-כן כשתמרבית חס ושלום, המקטרוגים מאד על האדם, אזי עומד המלאך המליץ ומהפך הכל לזכות דיקא, פי זה טוען, הלא, אדרבא, מאחר שיש עליו מקטרוגים הרבה כל כך אם כן היה לו יצרין רעים הרבה, כי אלו המקטרוגים הם הם בעצמן היצרין רעים שהייתו אותו למה שהייתו. ואם כן, אדרבא,

העולם אליה לא מגיעים גלי הטכנולוגיה הנושאים עימם כמויות עתק של דברי כפירה, ע"ז, ג'עושפ"ד, עומדים הכן בחלל ומצפים ללחיצת הכפתור שתמיר ותתרגם אותם לשפת אנוש. כל האוויר מסביבנו רווי, רוטט, סוער וגועש באין ספור דברי ליצנות וכפירה וכו'. מה גדול, עצום ונורא, בדור שזוה, הפער והיחס ההפוך שבין מצווה לעבירה. כי בדור כזה, בו התפשטו הקליפות כל כך - כמה מעוט ופחות משקלו של כל חטא ועוון. וכי "מה יעשה ה' ולא יחטא" אם מניחים אותו על פתח שער החמישים של הטומאה וכיס של מעות על צווארו? אין ספק שבדור שזוה, ערכו ומשקלו של חטא, בבורסת החטאים, ירד פלאים ועדיין צונח ללא מעצור ביחס הפוך להתגברות הקליפה.

היצע וביקוש

יש בו במצב הסותר והמנוגד הזה מלכוד לכוחות הס"א. מלכוד, אשר עתיד לכלותם ולאבדם. כי, ככל שעולה כוח הטומאה, ע"י הס"מ, שמתגבר כמידת ייאושו הגובר, ומתרבים החטאים בעולם - כך יורד "שוויים" ומשקלם. ממש כמו שבעולם המעשה - ככל שדבר מצוי יותר, כך הוא זול יותר. ועל זה יש להוסיף את, ירידת הערך של העוונות הקשורה במידת אנוסו של האדם - עד כמה אנוסו יצרו וצרת נפשו לחטאו. ובדורנו גבר האנוס עד שהגבולות שבין מזיד לנאנס ע"י יצרו - מיטשטשים והולכים, והטענה "אינני אשם", נשמעת יותר ויותר צודקת ומתקבלת על לב.

העיקר חסר מן הספר

מי איפה מעכב? על מה משליך הבע"ד את יבנו, כשהוא מוסיף להוריד את שווי ערך החטאים ופוגע לכאורה בעצמו? ובכן, הבע"ד אינו טיפש (למרות היותו זקן וכסיל) - הוא יודע עובדה נוספת אותה שכחנו - כל המעשה המופלא הזה של היפוך העבירות לזכויות, אינו נעשה מעצמו. כדי שהדברים יתרחשו וייצאו אל הפועל, ויתקבלו בשמים, צריך צדיק גדול ונורא שיעמוד בתפילה וילמד על זכות על האדם. גם צריך לכך את אמונת הבריות, כי ללא אמונתנו בו הוא מתקשה לפעול כמו שכותב מוהרנ"ת (ע"ת שס"ב): "אין זה דבר פשוט להחיות ולהחזיק את האדם שלא יפל יותר, כשהוא בשאל תחיתות ממש ח"ו. רק יש בזה סוד גדול ונורא, סוד עמק ונסתר מאד... שזה הסוד אין יודע רק מי שדבר וגלה זאת התורה הנזכרה... ואין מי שיכול להחיות עתה הנפשות הירודות וכו' בדורות האלו, כי אם מי שגלה התורה הנ"ל, ויבאר לנו בפשיטות, והזהיר אותנו לקיים ואציעה שאל הנגה. ועוד בכמה וכמה לשונות קדושות כאלה שהחיה אותנו באמרות ה' אמרות טהורות, המשיבין את כל הנפשות הירודות שבעולם בשבעה משיבי טעם וכו' וכו'. ותמימות ופשיטות דבריו הקדושים מחיין ומשיבין את הנפש מאד. אבל באמת יש דברים בגו סודות עמקות ונסתרות מאד. ואי אפשר לבאר אפילו מה שיש בלבי בזה, מקל שכן הנסתרות לה' אלקינו וכו'". והבע"ד, אשר כל רז לא אניס ליה, יודע זאת היטב ועליו הוא משליך יבנו - על יכולתו להסתיר ולהעלים את הצדיק במיני מחלוקות - מחלוקת אנשים וע"ז - ומחלוקת המוח והלב. עד שרוב רובן של הבריות כלל אינם יודעים את המובא כאן - עד כמה הוקל מעל כתפי הדור הזה משא העוונות.

מאז ומעולם
הייתה תפארתם
של חסידים
בדסלב על
יגיעתם העצומה
בעבודת הבורא
ועל תבעדת ליבם
לעשיה פשוטה
ועסק התורה
והמצוות בכל
כוחם ובכל זמנם
ובכל מאורם

הוא פלא גדול אין התחנך איש כזה לחטף, אף-על-פי-כן, איזה נקדה טובה של איזה מצוה שעשה. וזהו בחינת מליץ אהד מני אלה - המקטרגים, הוא ממליץ עליו. כי מאחר שיש עליו מקטרגים הרבה כאלו שהם הם כלם המסיתים שלו, אם פן אין חידוש כל כך מה שחטא כל כך, אדרבא, זהו חידוש נפלא אין התגבר לעשות איזה טוב בעלמא, מאחר שעמדו עליו חילות כאלו. (ע"ת ו' טו")

זכאי מכוח שהוא חיוב

לזה יש לכוון כוונת חז"ל: "אין בן דוד בא אלא בדור שכולו זכאי או כולו חייב" (סנהדרין צ"ח). כי ככל שגוברת הקליפה ומתרבה הטומאה יורד ערך החטאים ונעשות הבריות זכאיות יותר ויותר. עד כי אין מעשיהן נחשבים לכלום מול קושי התגברות הקליפה, החותרת להפוך אמונה פשוטה לקשה וכבדה כטיפוס על קיר חלק (מבוא בספרים). ולא בלשון מליצה אמר רבנו הק', כי יום יבוא ואיש כשר פשוט יהיה חידוש כמו הבעש"ט שהיה חד בדרא, יחיד ומיוחד - אלא הדברים כפשוטם.

זהו כוונתם ז"ל: שאין בן דוד בא אלא בעת שיהיה הדור זכאי מכוח היותו חיוב. כלומר, אם יבחנוהו מצד ריבוי החטאים, הרי שכולו נראה חייב, ואם מצד התגברות הקליפה וריבוי הטומאה - "כולו הפך לבן טהור הוא".

ע"כ אומר מוהרנ"ת במקומות רבים לאין ספור כי דייקא בדורות אלו האחרונים יש לנו לשמוח ביותר. הרי אחד מהם: "אתמול דברתי בזה עם איש אהד שנפל בעיניו מאד מאד. והזכרתי שבעתים הללו מה שנעשה בעולם, שהרבה פורקים על רחמנא לצלן עד שמגלחים וכו' רחמנא לצלן. ראי לאיש ישראלי לשמת בקונו ופאתיו הקדושים, ולהתחזק על ידי זה לידע שעדין ה' עמו, והוא בכלל הקבוץ הקדוש של ישראל שאומרים בכל יום אטרינו וכו' אטרינו וכו' (ע"ת שיע"ח) (יש לציין כי במכתב שס"ב אומר מוהרנ"ת,

לכאורה הדין מזה: "...כל מי שנתקן ונתקן אשגיו ונתפס ברשת הבעל דבר כמו שנתפס, אין מדברים ממנו קל, קאלו היה רשע מנען אמו, ואין מנחמין עצמו כמה שנתפל מרשע קצת רחמנא לצלן" אך יש לחלק בין המשמח עצמו בחסדי ה' שעשה עימו והצילו מרשת, לבין המתבונן ותולה את מעשיו החסרים כעת בעצמו ומבקש להתנחם, לזה אומר מוהרנ"ת - כי אין לו להתנחם במה שאין מעשיו הרשעים שמא תתקור רוחו בזה והסתפק בזה ואכמ"ל)

סלח נא על קל וחומר

עכ"פ על כל אחד ואחד מוטל לעשות יום יום ושעה ושעה קל וחומר בעצמו (ולתהוות "סלח נא על קל וחומר" - שלא העמיק בו די): ומה האריז"ל בדורו לפני 454 שנים, החיה את רוח מהר"ו בתלותו את התגברות יצרו בירידת הדורות שבתקופתו. ומה מוהרנ"ת ז"ל בדורו, לפני 183 שנים, החיה את נפש בנו בנקודותיו המזהירות ככוכבים על רקע אפלת פורקי העול שבימיו, דעת לנבון נקל עד כמה אנוח עתה בדורנו השפל אלה אלפי אלפים ורבי רבבות מונים מדורותם. דור הטובע בטומאת שער החמישים, דור שירדה עליו אפיקורסות נוראה משמים, כפי שניבא רבינו הק' בימיו, המדהירה אותו ככדור שלג במורד הר - אל תוך התהום. דור בו אווירים ארסיים ממלאים את חלל העולם, עד שאין פינה על פני כדור

הנחת היסוד – תענוע המדמה

אף כאן מובן כי לא דיברו הצדיקים כנ"ל וגילו לנו, אלא את מידת רחמיו העצומה של הבורא ואהבתו כפי שהיא מתגלה על מי שחטא - בשוגג, במזיד, באונס וברצון ומבקש לשוב בתשובה. אליו תיטוף אמרתם, כי רשאי הוא, אף מצווה ומתבקש - לסמוך ולהישען על רחמי הבורא ולבטוח בדבריהם, כי סר עווננו וחטאתו תכופר מכוח טענת אונס המקום והזמן כנ"ל. אבל האם אמר מי מהצדיקים, כי רשאי האדם לסמוך על רחמי הבורא ועל ידו הפשוטה - כדי לבטל את ציוויו ומצוותיו ח"ו? הרי אין שום דמיון בין החוטא עקב כניעה סתם לפיתוי היצר ללא פלפול "אחטא ואשוב" - לבין המוסיף על טענת הפיתוי גם את טענת "אחטא ואשוב והקב"ה יסלח לי", הדמיון ביניהם אינו אלא אחיזת עיניים, ואליבא דאמת תהום פעורה ביניהם.

וכדי לחדד את הדברים - האומר "אחטא ואשוב", אפילו רק מהרהר כך בליבו ואומר לעצמו - "הקב"ה רחמן ואיני אשם בחטאי שחטאתי עד כה ואם כן, לא נורא אם אשמע ליצרי שוב, כי בוודאי אח"כ אשוב והקב"ה ימחל לי" - ביטל בעצם במחשבה זו את כל התורה כולה. נשען הוא על הידיעה כי ה' רחמן כדי לבטל את מצוותיו. מחשבה כזו צורבת במוח וחורטת בלב צירוף הרסני וקטלני בלתי הפיך שכמעט ואין לו תקנה. המסקנה הזו, שבדה מליבו - כאילו ח"ו הקב"ה רחמן ולכן אין הכרח לקיים את דבריו ולהתאמץ לשבר את היצירה - נחקקת במוח ומהווה ניגוד וביטול למחשבת התשובה (עליה הוא בונה כי תייער לו בנאו העת למחוק את פשעיו) האומרת: "אוי לי כי חטאתי, מתחרט אנוכי ומקבל עליי מכאן והלאה, שלא לשוב עוד לסורי". וכיוון שכנגדה עומדים המחשבה והמוחין המעוותים הנ"ל שכבר קדמו והתמקמו במוחו - ומוחנו כידוע מצומצם מאוד, ואין בו מקום למחשבות מרובות - הרי בזה הוא מקטין ומצמצם את סיכויו לשוב כי תמיד יחזור ויצוץ הרהור "אחטא ואשוב וה' ברחמיו יוותר" וכו'.

הנחת היסוד איפוא כאילו מובן מאליו שיש פה דמיון וגזירה שווה - מופרכת מעיקרא, ובנפול היסוד - יפול הבניין כולו.

התאוה הגדולה מכול

למה הדבר דומה? למי שמבקש לשבר את תאוותו ואת התמכרותו להרגל רע כגון עישון או אכילה מזיקה (דיאטה) וכדו'. כמה קשה הדבר וכמה נקל לו לקבל בזרועות פתוחות כל סברא שתצוץ במוחו, אם יש בה כדי להתיר את האיסור שקיבל עליו. ואם הסברא הזו מצויה מאוד במחשבתו ורגילה להופיע על לוח ליבו - הרי אפשר סיכויו להצליח ולהשיג את ריסון תאוותו והרגליו הרעים הנ"ל. והלא הדברים קל וחומר שהרי אין בעולם תאוה גדולה יותר מהתאוה להחליט בליבו - "אחטא ואשוב". כי בהחלטה זו הוא מתיר לעצמו, ומאפשר גישה נוחה וקלה, ללא הרהורי חרטה מייסרים - לכל התאוות כולן ר"ל.

נמצנו למדים איפוא, כי אין שום שייכות להשוואה והיקש בין שני מצבי החטא הנ"ל ואין כאן כלל קושיא ואפילו לא ריח של קושיא.

מ"מ מוהר"ג מוסיף ומחזק יסוד זה, גם עבור מי שאינו נותן אל ליבו את פשטות ההבדל ההגיוני שבאיסור "אחטא ואשוב" וע"כ מוצא את עצמו - למרבה ההיפוך המוזר - נחלש מהתחזקות - החיזוק מחלישו. ומסביר כי מול תעלולי ותעותעי השכל, אין עצה אלא לבטלו ולסלקו באמצעות מחולל הביטול הידוע הבדוק ומנוסה - "איני יודע" וכו': "אין שום עצה להנצל מכל זה, כי אם... שיעדע האדם האמת לאמתו שאינו יודע כלל, כלל כלל לא, רק יתחזק עצמו באמונה הקדושה שקבלנו מאבותינו הקדושים, ואל יבלבל אותו שום דבר שבעולם, כי אין אנו יודעים כלל, רק כפי שהורו אותנו רבותינו ז"ל: 'הם אמרו והם אמרו', 'הם אמרו' שצריכין לשבר כל התאוות שבעולם. לא מבטיע עברה כל שהיא, בודאי צריכין

ולכן הם הולכים קדורנית, ראשיהם חפויים ופניהם כבושות בקרקע, כורעים תחת נטל רגשי אשמה כבדים, נמחצים תחת כובד ייסורי מצפון על ריבוי כישלונותיהם, על עצם בערת היצר הרע בקרבם, על ריבוי ההרהורים וכו' המאפיינים את דורנו.

הכל, א"כ, תלוי בהתקשרות לצדיק. כי לא רק לפיחות בערך העבירות, המשחרר את מקורביו מהעצבות - נותן הצדיק דעתו - אלא גם להודיע להם את הצד שכנגד - את הזינוק החד בעליית שווי וחשיבות מצוותיו של האדם בדורנו, המרקיעה שחקים ומטפסת - טסה מעלה מעלה ברמות שלא היו כמותן בשום דור. כמו שכותב מוהר"ג: "תעד ותאמין שכל מה שיעובר עליך עבר גם עלי ועל כיוצא בנך כפלי כפלים, כי לך נוצרנו לסבל מה שסובלים. וזהו כל גדלתו של יוצר גראשית שלא השיג על קטרוג המלאכים שאמרו: 'מה אנוש וכו', הלא עתיד למחטא קמך ולארנא קמך'. והקדוש ברוך הוא אמר: לא לחנם נקראתי רחום ורחן כי אצלו יתברך יקר מאד כל העתקה ונתחן מן הרע, אפלו אם האדם הוא כמו שהוא כמו שאמר בפרוש סע איז אודאי, כאומר שכתב תעינו ונתעינו הרבה וכו' אבל איטליכיר צי איז זייער טייער וכו' אבל כל משיכה (מרע טוב) יקרה מאד. ואמר: וויא אזוי סע איז אבי מען דער האלט זיך. ובפרט מה שאמר בסוף: גאט איז גרויס מע ווייסט גאר ניט - איך שיהיה, כמה גרוע שיהיה, העקר שמחזיקים מעמד. ובפרט מה שאמר בסוף: 'ה' גדול ואין יודעים כלל, וזה העקר העולה על הכל." (ע"ת ת"א)

ועוד אחד מני רבים: "רק חזק ואמץ בני חביבי קום קרא אל אלתיך בכל ית וחזק ואמץ לך לשמח נפשך בכל נקדה ונקדה טובה במשהו מן משהו נקדה נקדה טובה, וחטף ואכל חטף ואכל תורה ותפלה וצדקה ומעשים טובים בכל יום מה שתוכל" (שם ת"ד)

הגעט לקושיא

אלא שאליה וקוץ בה - הידיעה המרעישה, הנחשפת בכתבי האריז"ל כנ"ל, כי האדם בן הדור הזה - לאור ההתחשבות בעוצם התגברות הקליפות - אינו נחשב אשם בכישלונותיו לפני הבורא ית' - מקרינה מיד באופן שלילי על עוז רוחו להתנגד לפיתוי היצר, ומשמשת כלי בידי המדמה, להחליש את רוחו מהילחם ביצרו ע"י הטענה האווילית: כי אם רחמי הבורא גדולים עד כדי לכפר ולהפוך עוונותינו לזכויות - אי"כ - הותרה הרצועה ח"ו, "אחטא ואשוב, אחטא ואשוב" ר"ל. לא מרוע לב חלילה כדי להכעיס, אלא מחמת אפיסת כוח לעמוד תדיר בקשרי המלחמה, להתאפק ולכבוש את התאוה הבווערת, להתענות במחשבה על יותר גדול והפסד כביכול של תענוגי תבל, איזיל ואתהני בהאי עלמא "כמו כולם" וה' יכפר בעדי כשאשוב וכו'. ר"ל מהאי דעתא שבשעתא.

קושיא או אחיזת עיניים?

במבט ראשון נראה כאילו קושיא עצומה יש כאן, קושיית הידיעה והבחירה. אמנם בעיני מעט דק יותר (עבור עיונים כאלו, למען לא יטשה וישחק בנו הבע"ד, צריך להרגיל את שכלנו בעיון הגמרא) מתברר כי לא מיניה ולא מקצתיה. לא קרב זה אל זה. אין הנידון דומה לראיה כלל וקושיא זו ראויה להצטרף אל סוג הקושיית עליהן אמר רבינו הק' בשיהר"ן (ל"ב): "באמת הקשיות והחקירות של ההמון עם, הם שטויתים גדולים ואינם קשיות כלל. ויש בני אדם שהולכים עם איזה קשיא זמן רב, ובאמת הקשיא שלו הוא תרוץ, רק מחמת שאין לו דעת - נדמה לו לקשיא..."

כמו כן ממש, בני אדם שנוכנס בלבם קשיות של שטות פאלו, שבאמת זאת הקשיא הוא תרוץ, אך מחמת חסרון הבנתו נדמה לו שהוא קשיא גדולה והבן היטב. על"פן צריך האדם לסלק מדעתו ולברח מקשיות וחקירות ושטויתים ובלבולים רק לחזק את עצמו באמונה לבד פנ"ל."

אנו מקבלים את האיסור בהכנעה ואמונה ואף מוסיפים ומרחיקים שש שעות בין זל"ז - כך אין לערב את הסמיכה על רחמי ה' וחמלתו על החוטא מחמת ירידת הדור הזה, עם המחשבה שלפני המעשה כאילו ח"ו סמיכה כזו תועיל גם לחטוא לכתחילה ח"ו. וגם אם שכלי בקטנותו מורה לי בראיות חותכות וגם לבי מייעצני כי מתאימים המה וזהים כתאומים וראויים לערובו - אני מקבל את הדין בהכנעה ואיני מערבו זה בזה ומרחיקם מאוד מכל מגע ביניהם. אמת, נכון הדבר כי במחשבה קשה יותר לשלוט מאשר בגופים גשמיים כמו גוש בשר וכוס חלב, אבל כיון שהעיקרון שווה וברור, למרות הקושי להימנע מעירוב המחשבות - אין קושי השליטה במחשבה אמור לעורר קושיות וכבדות לב בעניין, ממש כשם שלא קשה לנו שלא לערב בשר בחלב למרות שכל אחד באנפי נפשיה שרי.

לסיכום -

הגישה הנכונה לקושיות מעין אלו הינה - קודם כל לידע, שהאמת היא אמת ואינה זהה ממקומה. וכל דיבורי החיזוק של רבינו הק' ומוהרנ"ת ז"ל כגון - שכל נקודה יקרה מאוד וערכה עולה ע"י המקום הגורם לכך שאינו אשם בחטאיו וכיו"ב, הינו אמת לאמתיה וחלילה להסתפק ולסגת ממנו בגלל קושיא כזו או אחרת אפילו כמלוא נימה. ואם קשה לך ואתה מרגיש שהדיבור המחזק, מחזק אותך בעניין אחד אך מחליש אותך במקום אחר, צריך אתה לתלות את החיסרון בכך ולחפש היכן טעיתי ע"מ לתקנו.

ובמקרה הפרטי של קושיה דגן - אף אתה אמור לו - למקשה - כשם שאינך מערב בשר בחלב באכילתך, למרות שכל אחד בפני עצמו מותר, וקשה לך כיצד יאסרו פתאום מחמת נגיעתם זב"ז? למרות הקושיה, אינך אוכל בשר בחלב - כך ברור ושריר וקיים, כי החיזוקים הינם אמת מוצקה מפי הגבורה כמובא: "וְרָאוּ כָּל בְּשָׂר יַחְדָּו כִּי פִי ה' דָּבַר. לְכָל בְּשָׂר דִּיקָא שְׁהֵם הַנְּפֹשֹׁת הַבְּשָׂרִים שִׁיתְקַבְּצוּ יַחְדָּו בְּבַחֲיִנַת קַבּוּץ הַקְּדוּשׁ הַנִּלְשָׁן שִׁיתְקַשְׂרוּ לְצַדִּיקֵי אָמֶת כְּלָם יֵרָאוּ יַחְדָּו כִּי פִי ה' דָּבַר, שֶׁהַדְּבָרִים שֶׁמְדַבְּרִים אֵלֵיהֶם בְּכָל פַּעַם לְנַחֲמָם וּלְעוֹרְרָם וּלְהַקְיָצָם כִּי עֲדִין ה' עִמָּם כִּי מָלֵא כָּל הָאָרֶץ כְּבוֹדוֹ וְכוּ' כִּי פִי ה' דָּבַר כָּל זֶה, וְכוּ' הַנִּלְשָׁן. כִּי אֵלֹו הַדְּבָרִים הַקְּדוּשִׁים יֵצְאוּ מִפִּי ה', כִּי פִי ה' דָּבַר כָּל זֶה, כִּי רַבִּים רַחֲמָיו מְאֹד וְחַפְּץ חֶסֶד הוּא וּמוֹדִיעַ לְנוּ דְּבָרָיו הַקְּדוּשִׁים עַל-יְדֵי הַהִשְׁאָרָה וְהַחֲלִיפּוֹת שֶׁל הַצְּדִיקִים הַקְּדוּשִׁים שֶׁנִּסְמָלְקוּ כִּי עֲדִין עֲדִין ה' יִתְבָּרַךְ עִמָּנוּ בְּכָל דּוֹר וָדוֹר וְלֹא יַעֲזֹב אוֹתָנוּ לְעוֹלָם עַד יִכּוֹנֵן וְיִשׁוּב אֶת יְרוּשָׁלַיִם תְּהִלָּה בְּאֶרֶץ." (נ"ו)

והחולשה הנגרמת לעזותך דקדושה הינה תולדה של שטחיות המחשבה כנ"ל או של פגם באמונתך. ■

הנביאים
והצדיקים שבכל
דור ודור, "צבורי
כוח עושי דברו",
לעזר ולסיוע.
הם, בכוחם נאחו
והכניעו כלייל את
היצר הרע ושקריו
הרבים, ובידו,
עבוד כל מוכש
ה', את הבחירה
הנכונה

לְבַרְחַ מִמֶּנָּה יוֹתֵר מְבוֹרַח מִן הָאֵשׁ, אֶלָּא אֶפִּילוּ תֵאָדָּה בְּעֵלְמָא וְשׁוּם תְּנוּעָה שְׁאִינָה בְּרִצּוֹן הַבוֹרָא יִתְבָּרַךְ, צְרִיכִין לְבַרַח וְלִהְתַּרְחֵק מִמֶּנָּה בְּתַכְלִית הַרְחוּק, כִּי הוּא פּוֹגֵם מְאֹד בְּנַפְשׁ הַיִּשְׂרָאֵלִי וּבְכָל הָעוֹלָמוֹת אֶלְפֵי אֶלְפִים וְרַבֵּי רַבּוּת הַתְּלוּיִים בוֹ. וְהֵם אֲמָרוּ שֶׁאֶפִּילוּ אִם עֵבֶר הָאָדָם מֵה שְׁעֵבֶר, אֶפִּילוּ אִם עֵבֶר עַל כָּל הַתּוֹרָה כְּלָה אֶלְפִים פְּעָמִים רַחֲמֵנָּא לְצַל, אַף-עַל-פִּי-כֵן אֵין שׁוּם יְאוּשׁ בְּעוֹלָם כָּלָל וְצָרִיךְ לְהִתְחַלֵּל בְּכָל פַּעַם מִחֲדָשׁ, כִּי ה' יִתְבָּרַךְ מְקַבֵּל תַּעֲנוּג וְשִׁעֲשׂוּעִים מִהַגְרוּעַ שְׂבָרוּעִים, אֲדָרְבָּא, זְהוּ עַקֵּר גְּדֻלְתּוֹ יִתְבָּרַךְ כְּשֶׁהִתְרַחֲקוּם מְאֹד מְאֹד מִמֶּנָּה, מוֹדִים בּוֹ יִתְבָּרַךְ וּמְתַחַנְקִים בְּאֱמוּנָה וּמוֹדִים וּמְשֻׁבְּחִים אוֹתוֹ יִתְבָּרַךְ. ("בב"ח ד' י"א)

אמנם "מאמונה לְבַד אֶפְשָׁר לְפַל; אֲבָל אִם יֵשׁ לוֹ גַּם דַּעַת, שְׂמִיכִין גַּם בְּהַדְּעוּת, אֲזִי אֵי אֶפְשָׁר לוֹ לְפַל" (ליקו"מ רנ"ה)

ע"כ מוסיף מוהרנ"ת לתת תבלין של דעת בדבר ע"י היקש מהבחינה הקשורה אליו בעולם העשייה - איסור בשר בחלב - ונותן טעם לשבח מדוע עלינו לסמוך על אמונה: "כי זהו בְּחִינַת אִסוּר בְּשָׂר בְּחֵלֵב, שֶׁהוּא חֲדוּשׁ. כִּי כָּל חֵד בְּאֲנָפִי נִפְשָׂא - שְׂרִי, וְתַרְוִייהוּ כְּחֲדָא - אֶסְרִי (פְּסָחִים מ"ד). כִּי בְּשָׂר הוּא בְּחִינַת הַבְּרוּר שֶׁמִּתְבָּרַר עַל יְדִינּוּ, כִּי הַבְּשָׂר אֵינוֹ נִתָּר כִּי אִם עַל-יְדֵי שְׁחִטָּה שְׁנַעֲשִׂית עַל יְדִינּוּ דִיקָא. אֲבָל חֵלֵב הוּא בְּבַחֲיִנַת הַבְּרוּר הַנַּעֲשֶׂה עַל-יְדֵי ה' יִתְבָּרַךְ בְּעֵצְמוֹ, כִּי הַחֵלֵב מִתְבָּרַר מֵאֲלִיָּה עַל-יְדֵי ה' יִתְבָּרַךְ בְּשַׁעַת הוֹלְדָה, בְּבַחֲיִנַת דָּם נִעְכָּר וְנַעֲשֶׂה חֵלֵב' כְּנִל, וְעַל-כֵּן אֶסוּרִים לְחַבְרָם יַחַד, כְּדִי שְׁלֹא תִתְגַּבֵּר הַקְּלָפָה וְהַסְטָרָא אֲחָרָא שֶׁיִּנְיָקְתָהּ מִחֲבוּר זֶה דִיקָא שֶׁל בְּשָׂר בְּחֵלֵב. דְּהֵינּוּ מִהַחֲקִירָה זֹאת שֶׁל שְׁנֵי בְּחִינּוֹת הַבְּרוּרִים הַנִּלְשָׁן, שְׂמִי שְׂרוּצָה לְחַבְרָם בְּדַעַתוֹ יַחַד לְהַבִּין וְלִהְשִׁיג בְּדַעַתוֹ חֲקִירוֹת אֵלּוֹ הוּא נִכְשָׁל בְּאֵין סוּמָה, כִּי מִשֶּׁם עַקֵּר אֲחִיזַת הַסְטָרָא אֲחָרָא שֶׁיִּנְיָקְתָהּ מִכְּפִירוֹת הַנִּמְשָׁכִין מִחֲקִירוֹת אֵלּוֹ, שְׂמִשֶּׁם עַקֵּר כַּח הַבְּחִירָה כְּנִל.

וְזֶה שְׂמוּבָא בְּתַקּוּנֵים (תקון י"א דף ל') קוּם אֲנֵהִיר עֵינִין דְּאִנּוּן סְבִין דְּלָא יִיתָן לְמִיְלּוֹן בְּשָׂרָא בְּחֵלְבָא. כִּי מִי שְׂרוּצָה לְכַנֵּס בְּהַשְׁגוֹת אֱלֹהוֹת צָרִיךְ לְהֵרֵךְ שִׁיקָהּ לוֹ צְמָצוּם בְּדַעַתוֹ שְׁלֹא יִכְנֵס בְּמֵה שְׁאֵין לוֹ רְשׁוּת בְּבַחֲיִנַת (חֲנִינָה יג') בְּמִפְּלֵא מִמֶּנָּה אֵל תְּדַרְשׁ' וְכוּ'. וְתַכְף כְּשֶׁרוּצָה מְבוּכָה שְׂאֵי אֶפְשָׁר לְהַשִּׁיגָה וְלִהְבִּינָה יִבְרַח מִשֶּׁם וְיִסְמַךְ רַק עַל אֱמוּנָה. וְיָמִי שֶׁפּוֹגֵם בָּזֶה, זֶה בְּחִינַת פָּגַם אֲכִילַת בְּשָׂר בְּחֵלֵב, כִּי כָּל הַמְּבוּכוֹת שְׁאֵין מְבִינִים אוֹתָם הֵם נְרָאִים כְּשֵׁנֵי דְבָרִים סוֹתְרִים זֶה אֶת זֶה כְּאֵלּוֹ הֵם שְׁנֵי הַפְּכִים בְּנוֹשָׂא אֶחָד כְּמוֹ הַיְדִיעָה וְהַבְּחִירָה, וּבְאֲמַת אֵי אֶפְשָׁר לְהִבְיֵן וּלְחַבְרָם בְּדַעַתוֹ בְּזֶה הָעוֹלָם בְּשׁוּם אִפֵּן. וְעַל-כֵּן הִרְצָה לְהִבְיֵן וּלְחַבְרָם בְּדַעַתוֹ הוּא מִמִּשׁ פָּגַם אִסוּר בְּשָׂר בְּחֵלֵב שֶׁאִסוּרוֹ מִחֲמַת זֶה כְּנִל. ("סימני בהמה וחיה טהורה")

כי הוא ממש בחינת איסור בשר בחלב, כי כמו שאיננו מבינים מה לא טוב בבישול, אכילה והנאה של תערובת בב"ח, אדרבא לפי ראות עיינינו מתאימים המה לערבו זב"ז, כי כל אחד כשלעצמו מותר - אעפ"כ

כּי

מי שישתכל על בטול הזמן ואיך
הזמן עובר ופורח ואין לו מענה
אפילו פרגע, כי באמת אין שום
זמן כלל וכנ"ל, בודאי ישים כל
לבו לבטל הבלי הזמן ולשום כל

תקותו בבחינת למעלה מהזמן, וגם על ידי זה שיאמין
בבחינת למעלה מהזמן על ידי זה לא יפל לעולם
משום נפילה שבעולם יהיה אף שיהיה, כי יזכר
את עצמו שיש בחינת "אני היום ילדתיך" הנאמר
במשיח, שהוא בחינת למעלה מהזמן ששם נתתקן
הכל וכל זמן שיש להאדם נקדת האמונה שמאמין
בה' יתברך ובעולם הבא וביאת משיח, שהוא בחינת
למעלה מהזמן, על ידי זה יש לו תקנה לעולם ואיך
שהוא מאחר שמחזק עצמו במה שהוא יש תקנה
לאחריתו על-ידי בחינת "אני היום ילדתיך" שהוא
קדשת משיח שמשם נמשך הקדשה על כל הגרים
ובעלי תשובה, בחינת צר שנתגיר בקטן שנולד
דמי, מכל שכן הבעל תשובה, כי על ידי זה עקר
הכניסה לתשובה ולקדשת ישראל שצריך לחשב
בכל יום ובכל שעה כאלו היום נולד שזה נמשך
מקדשת הצדיקים, שהם בחינת משיח, שנאמר בו:
"אני היום ילדתיך" (ליקוטי הלכות מילה ד')

\$ 30,000

**מיהדי
 שנה!**

פורסם ע"י מערכת 'ברסלב גלובל' | info@breslevglobal.com

רק להכין לעצמם כוס שתייה, ותוך כדי, לעיין ולבחור לעצמם ספר. עם הזמן הפעילות התרחבה עוד ועוד, עד שהגענו למלאי ספרים עצום של 800! ספרים שונים, מתוכם ספרים רבים באנגלית. לאחרונה גם התאפשר לנו להתקין מערכת אלקטרונית בעלות של \$ 600 לשנה, בה ניתן יכול כל אחד שמעוניין לקנות ספר, לסרוק אותו בקופה בברקוד שהוצמד אליו ולשלם באשראי. מהלך זה הנגיש מאוד את מכירת הספרים לציבור הרחב.

כעת כשניתן לעקוב אחר כל קניית הספרים במשך היום, אני רואה רכישות רבות של ספרים המתבצעות דווקא בשעות המאוחרות של הלילה. אפשר לראות קנייה של שיחות הר"ן מהדורת כיס, או של ליקוטי תפילות שנקנו בשעה 2 בלילה... יש בעולם פחד גדול לפתוח ספרי רבינו. ספרים רבים מתוך הספרים שמכרנו, נרכשו רק בזכות שהמקום פתוח 24 שעות, וניתן לקנות בו ספרים בלי שאף אחד יידע על כך.

לא רק ארוחת ספרים

אלו פעולות נוספות של 'הפצה' זכיתם לעשות?

מקום מגורי בלייקווד שהינו מקום של 'בני תורה' רבים, עורר אצלי רצון עז להפיץ ולהכניס לכל בית הכנסת ובית המדרש באמריקה ליקוטי מוהר"ן המבואר. ישנם רבים ששמעו על גדולתו של רבינו הקדוש, אך כאשר הם ניגשים לפתוח את הספר הקדוש 'ליקוטי מוהר"ן', הם מגלים כי הספר קשה מאוד להבנה. מי שעדיין לא מאמין וחי את הרבי בחיי היום יום, הספר 'ליקוטי מוהר"ן' סתום וחתום אצלו לגמרי.

עד לא מזמן, פרויקט כזה היה כמעט בלתי אפשרי, בגלל העלות הגבוהה של ספרי ליקוטי מוהר"ן המבוארים. לאחרונה יצא לאור הספר הנפלא 'ליקוטי מוהר"ן עם פירוש 'עוטה אור' של הרב עטיה, הנמכר במחיר השווה לכל נפש.

מיד כשמענו על הביאור המיוחד, החלטנו אני וכמה מחברי לצאת בקמפיין מיוחד עבור מטרה זו. לקראת עשרה בטבת של אותה שנה, תלינו מודעות וכרוזים רבים על התועלת האדירה שתצמח מכך, ועל התוכנית של חלוקת 'ליקוטי מוהר"ן המבואר' בכל אמריקה.

בתור בחורים צעירים הצבנו יעד גבוה לקמפיין, תכננו להגיע ל-18,000 \$. סכום המספיק לרכישת 300 סטים, כולל כריכה מהודרת. אך לאכזבתנו הצלחנו לגייס בפועל רק רבע מהסכום.

מספר ימים לאחר מכן, בעת ששפכתי את ליבי להשי"ת, וסיפרתי לו בחלישות הדעת את כל מה שאירע, נודע לי כי אחד מתלמידי ר' צבי אריה רוזנפלד מחפש אותי. התברר שאותו יהודי התעורר מהקמפיין שערכנו, והוא מעוניין להשלים את כל הסכום שחסר. הוא תרם לנו בבת אחת \$ 13,500!

נגשנו במרץ לחלק את הסטים בכל בתי המדרש המרכזיים באמריקה. שלחנו ליקוטי מוהר"ן לניו יורק, ניו ג'רזי, פלורידה, מיאמי ולוס אנג'לס. לאחר שהגענו ליעד שהצבנו לעצמנו ונשארה בידנו כמות נכבדה של סטים, שלחנו את הספרים גם לרחבי אירופה. כך הגיעו הסטים לאנגליה, לוויה, לציריך ולאנטוורפן.

הר"ד שניאור זלמן רפפורט הי"ו בתיאור חי על הפצת ספרי רבינו בלייקווד, קופה המגוללת עשרות אלפי דולרים ומחיה נפשות לרוב, ממקום מושבו כיום במנטסטד שבאנגליה ומספר על הפעולות שהוא משקיע בהם כיום

חזת ספרים בשחיים בלילה

כיצד הקמתם את מערך ההפצה בלייקווד?

במשך שנים רבות הייתה קיימת בבית המדרש ברסלב בלייקווד נקודת מכירת ספרים להפצה. פינת מכירת הספרים הסתכמה בארונית קטנה בחדר הקאווע שטיבל' [-חדר קפה] שהכילה שלשה מדפים, כשהאחראי על הארון היה מחדש את המלאי פעם בחודש. בתקופת לימודי בישיבה, ניגשתי לאחראי והצעתי לו את עזרתי על מנת להגדיל את מכירת הספרים ולהביא למקום ספרים חדשים רבים. האחראי נתן את הסכמתו. הוא תרם לצורך כך סכום של \$ 800 אתו נגשתי לקנות ספרים רבים במטרה להרחיב ולהגדיל את היקף מכירת הספרים. מכרנו את הספרים ברווח של 2 או 3 \$. עם הכסף שהצטבר קנינו ספרים רבים עוד יותר. בהמשך הצלחנו לקבל ספרים רבים באנגלית מהוצאה לאור, שהסכימה להמתין עם התשלום עד לאחר מכירת הספרים. מידי ערב בדרכי מהישיבה הביתה הייתי עובר בבית המדרש ומסדר ומארגן את הספרים.

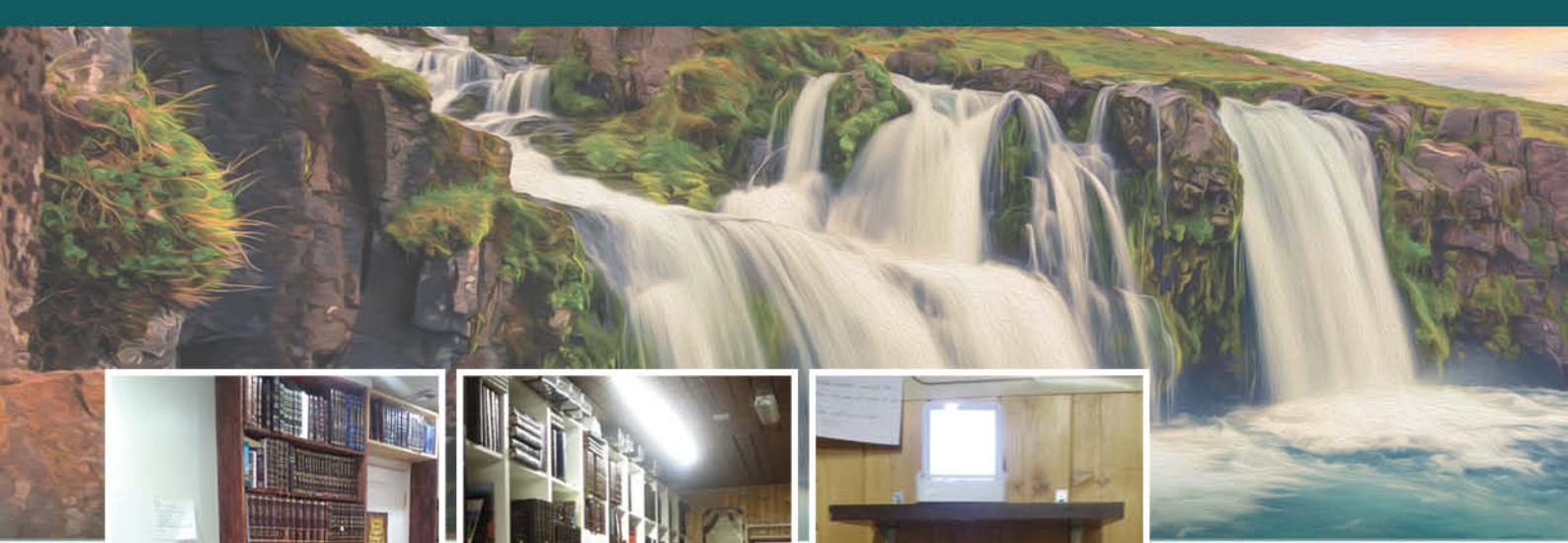
בעת שהתחלתי את הפעילות שלי, התניתי עם האחראי שהארון יהיה פתוח לציבור בלי מפתח, ואף בית המדרש יהיה פתוח מעתה במשך 24 שעות. כי הרי יש כל כך הרבה אנשים שהיו רוצים לפתוח ספר של הרבי, אם רק תהיה להם אפשרות לקבל את הספר בשקט, בלי שאף אחד יראה. לא הייתי מסוגל לחשוב על מקורב חדש שכדי לפתוח ספר של הרבי, הוא צריך לשאול ולברר אצל חמשה אנשים למי יש את המפתח של הארון. מתוך הניסיון אני יכול לומר, כי בכל חמשת השנים בהם הייתי אחראי על הארון, שום ספר לא נגנב! והאמת היא, שאם כבר יש איזה גנב שאינו שולט בעצמו - לפחות שיגנוב ספר מספרי רבינו...

הדבקנו על כל ספר מדבקה עם המחיר, כדי שכל אחד יוכל לבוא ולקנות את הספרים בכוחות עצמו. בנוסף, הדבקנו על כל ספר מדבקה עם כתובת בית המדרש, תוך ציון העובדה כי במקום ניתן לקנות את כל הספרים של הרבי. אנשים רבים שהגיעו לקנות ספרים אמרו לי, כי הם באו למקום בזכות המדבקה שהם ראו על ספרי רבינו שהסתובבו ברחבי העיר.

אם בהתחלה הייתה מכירת הספרים בקאווע שטיבל', הרי שתוך זמן קצר הגענו למצב שבחדר מכירת הספרים ישנו גם 'קאווע שטיבל'... הוספנו מדפים וארונות רבים, לאחר תקופה אף הגדילו והרחיבו את החדר כדי שיהיה מקום לכל הספרים.

יש הרבה אנשים שמפחדים אפילו להיכנס לתוך בית המדרש של ברסלב. אך כשהמכירה היא בקאווע שטיבל', הם יכולים להיכנס כביכול

לאחר שהופצו ספרי 'ליקוטי מוהר"ן בכל רחבי לייקווד, אנשים רבים התעוררו והחלו לבוא ולקנות אצלנו עוד ספרים. במאמר המוסגר אציין כי כל אלו המוציאים לאור ספר

מספרי רבינו ומעוניינים להפיץ אותו ברחבי ארה"ב, יכולים לפנות אלינו למספר: 1-925-727-3030+ ובעז"ה נבצע עבורם את המלאכה.

יהודי תלמיד חכם כבן שבעים, מחשובי הלומדים ב'בית מדרש גבוה' שבלייקווד, נתקל אף הוא בליקוטי מוהר"ן. הוא יצר איתנו קשר כדי לקנות עוד כמה מספרי רבינו, ולאט לאט התחיל לעסוק בעצת ההתבודדות ובשאר עצותיו הנוראות של הרבי. אמנם הנושא של 'צדיק' היה זר אצלו מאוד. אחד מחסידי ברסלב המתעסק אף הוא בהפצת הספרים, הציע לו את הספר 'חיי נפש' של הרה"ח ר' גדליה קעניג זצ"ל, שאכן ענה לו על כל הקושיות והספיקות.

אותו יהודי מתפלל כיום בקביעות בבית המדרש של ברסלב. היה לו על כך מניעות רבות. המניעות לא היו מצד 'אביו או חמיו', אלא דווקא מצד בניו... לבנו הבכור המשמש כראש ישיבה חשוב, וכן לשאר בניו הנושאים אף הם משרות תורניות, היה קשה מאוד לעכל כי ראש משפחתם הפך בערוב ימיו לחסיד ברסלב נלהב...

אף אחד לא טנב

כעת נפנה למנצ'סטר, מה הן פעולותיך במקום?

לפני כשנה וחצי נישאתי ב"ה, ובאתי להתגורר במנצ'סטר. גם כאן ניגשתי לאלו שהיו אחראים על מכירת הספרים להציע את עזרתי. אך כמעשי בראשונה, דרשתי שהארונות של הספרים יהיו פתוחים במשך כל שעות היממה לכל דורש.

לא היה לי קל לשכנע את האחראים, הם לא היו מסוגלים לעכל את הרעיון החדש. אך אני התחייבתי שכל ספר שייגנב אשלם תחתיו ספר אחר.

אני יכול להעיד שוב, כי בכל השנה וחצי האחרונה לא נגנב אפילו ספר אחד. מעל במה זו אני פונה לכל האחראים על מכירת הספרים: השאירו את ארונות ההפצה פתוחים בשביל אותם אנשים שרוצים לרכוש ספרי רבינו בהצנע ובהסתר, אין לכם מה לחשוש כלל מגניבת הספרים...

כשהתחלתי את הפעילות שלי כאן, התרמתי כמה מאנשי שלומנו עבור רכישת 5 ארונות ספרים. מכירת הספרים במנצ'סטר נמצאת בלובי הכניסה לבית המדרש. הספרים המונחים בארונות מפוארים, מסודרים בסדר מופתי לפי קטגוריות: ספרי רבינו, ספרי ר' נתן, ספרי הרב מטשעהרין, ספרים של משפיעי אנ"ש. כל זאת בחשיבה מדוקדקת, כדי שהמכירה תהיה נוחה ומזמינה לכל מי שבא מבחוץ. בזכות כל זה היקף מכירת הספרים עלה מ-1,000 פאונד לשנה ל-10,000 פאונד!

בחנוכה האחרון ערכנו מכירת ספרים גדולה. תלינו מודעות בכל רחבי

מנצ'סטר, כולל באזורים בהם מתגוררים יהודים הרחוקים משמירת תורה ומצוות.

לאחד מחנויות הספרים בעיר, הגיע יהודי שהיה נראה כגוי גמור וביקש לקנות ספר 'ליקוטי תפילות'. זאת בעקבות המלצה של חברו שהייתה לו זיקה לברסלב. בעל החנות אמר לו שאין לו ספרי ברסלב בחנות, אך המליץ לו לפנות אלינו, בעקבות המודעות שראה ברחוב.

אותו יהודי רחוק הגיע לבית המדרש וביקש לרכוש את ה'ליקוטי תפילות'. שמחנו למכור לו את הספר, ורשמנו את מספר הטלפון שלו. כמה ימים לאחר מכן צלצלנו אליו, והצענו להצמיד לו חברותא באידישקייט. לא אכביר בפרטים. אך אציין, כי אותו יהודי שהיה נראה כמי שמונח בשאל תחתיות ומתחתי, מסתובב כיום עם כיפה לראשו ומתקדם צעד אחר צעד ביהדות וביראת שמים.

לפני תקופה ניגשנו לגבאי בית הכנסת של חסידי סאטמר, והצענו לו להכניס ספרי רבינו לבית המדרש. הגבאי הסכים על אתר, ואף הציע שנכניס ספרים לשני בתי כנסיות נוספים של סאטמר בעיר.

הגבאי סיפר לי לא מזמן, כי הספרים נמצאים בשימוש תמידי. מידי יום הוא אוסף ספרי רבינו רבים המסתובבים על השולחנות.

כוחם של 2000 עמודים!

מהיכן הכוחות להשקיע ולמסור את הנפש כל כך עבור עסק ההפצה? ראיתי על עצמי איך הספרים של הרבי נתנו לי כל כך הרבה משמעות לכל עבודת ה', אפשר לחיות כאלו חיים טובים עם העצות של הרבי. חבל שאנשים נוספים לא ידעו מעצות ותורות כאלה.

ר' נתן הרי אמר שדף אחד מספרי רבינו יהיה תיקון על הכל. אם על דף אחד נאמרו כאלו הפלגות, מה נאמר על ספר שלם המכיל 500 עמודים! ומי מדבר על סט שלם של ליקוטי הלכות שיש בו קרוב לאלפיים עמודים. כל ספר שנמכר מקרב את הגאולה, כל פעולה בעסק קדוש זה מזככת את העולם ומקרבת יהודי נוסף לאבינו שבשמים. ר' נתן ציוונו בצוואתו, שעיקר עסקנו יהיה להדפיס ולהפיץ את הספרים.

לסיום מציין ר' שניאור זלמן: יש כאלו הנרתעים לאחור כשהם שומעים את המספרים של ההפצה - אלף ספרים, אלפיים ספרים. אך לאמיתו של דבר, כל אחד יכול לעזור ולסייע בעסק קדוש זה. גם פעולה קטנה, כמו לתאם עם גבאי בית כנסת ולתרום לו ספר או שניים - יכולה להפוך עולמות.

ה' יזכנו להפיץ את מימי הנחל לכל דורש, עד שנזכה בקרוב להתגשמות הנבואה "ומלאה הארץ דעה את ה' כמים לים מכסים", אמן. ■

חסידים וליטאים בבית כנסת אחד

בצורה זו להתוודע לאורו של רבינו, כבר זוכים לנסוע לאומן לראש השנה.

אמנם בהתחלה זה היה נראה משונה ואפילו קצת מרתיע, לצרף אלינו עוד קהילה עם הנוסח והמנהגים שלה, אך נוכחנו לראות שכאשר יש אחדות אפשר להסתדר עם הכל.

גם באופן כללי, שורת אווירה של אחדות בין כלל הקהילות החרדיות בחריש. אמנם אווירה זו נוצרה בנסיבות פחות משמחות...:

עד לא מזמן, העירייה והתושבים החילוניים התנכלו לציבור החרדי בצורה בלתי מתקבלת על הדעת. אך בסופו של דבר הם נכנעו. וכיום מפארים את רחובות העיר חריש בתי כנסת רבים.

אני באופן אישי, החלטתי לא פעם ולא פעמיים לעזוב את חריש ולעבור למקום בו לא צריך להילחם כדי להתפלל במניין. אך הדבר לא יצא לפועל. כל פעם היה דבר אחר שעיכב אותי מלביצע את המהלך.

כולל יחד עם רבי'הרלך

האם יש לכם את המוסדות הנצרכים לחיי הקהילה?

האברכים היקרים המתגוררים כאן לא שוקטים על השמרים. לפני שנתיים הקימו כאן חיידר לתינוקות של בית רבן, ואף בית הספר לבנות. ההשקעה של צוות המלמדים, היא ברמה גבוהה. חיידרים רבים מאזור המרכז יכולים לבוא לכאן, וללמוד מהמסירות והיחס לכל תלמיד.

כמעשינו בבית הכנסת כך מעשינו בתלמוד תורה. הקמנו את החיידר בשיתוף עם קהילת פרושים, תוך הבנה שבעתיד - כשהקהילות יגדלו, כל אחד ינהל חיידר לעצמו. צוות ההנהלה של החיידר הם מחסידי ברסלב, ואנו עובדים בשיתוף פעולה מלא עם ה'פרושים'.

כרגע אין עדיין שם לתלמוד תורה. החיידר מכונה 'תלמוד תורה עטה"ק - חריש'. מי שנחלץ חושים למען החיידר, הוא האברך החשוב ר' דוד גולדמן שאף נסע לחו"ל לגייס ממון להחזקת התלמוד תורה.

באשר לכוללים - עד לא מזמן, רוב האברכים היו לומדים בכוללים ספרדיים בעיר. בחריש גרים כאלף משפחות ספרדיות וכשלוש מאות עד ארבע מאות משפחות ליטאיות.

לפני שבועיים התבשרנו על פתיחת כולל חסידי בחריש. גם כאן היה זה האברך החשוב ר' דוד גולדמן שהגיע להסכם עם קהילת 'תולדות אהרן'. יחד איתם נפתח הכולל בו לומדים האברכים יום שלם.

כאמור, אנו מתאספים מידי ערב למעין כולל ערב - לעת עתה ללא מלגה, בו אנו לומדים את התורה 'ואיה השה לעולה'. הלימוד בחבורה יחד, מכניס אותנו למעמקי התורות של רבינו, משם אנו דולים ושואבים עצות לחיי היום יום.

העסק לא מתנהל לבד

כיצד ההרגשה לגור בקהילה קטנה?

כל מי שגר בקהילה קטנה ואיכותית כמו שלנו מרגיש סיפוק גדול. בקהילות הגדולות של ברסלב כמו בערי המרכז, יש מין הרגשה כאילו העסק מתנהל לבד, ומי שרוצה מוזמן להצטרף מעצמו לסעודה שלישית, לתפילות בבית המדרש ועוד.

ה"ר ר' נחמן בן חיים הי"ו בשיחה מרתקת על הווי החיים בקהילה הצעירה - קהילת ברסלב חריש, בשבתות ובחיי היום יום.

חסידי ברסלב בחריש

כיצד מתנהלים חיי חסידי ברסלב בעיר?

בעיר חריש באזור בו מתרכז הציבור החרדי, גרות כיום כעשרים משפחות מחסידי ברסלב. בתקופה הקרובה אמור להתאכלס פרויקט נוסף, אליו עתידות להגיע כעשרים משפחות חסידים נוספות.

למעשה, בעת שבאתי לחריש יחד עם שאר חברי הקבוצה הראשונה, תוכנן שגם הפרויקט השני יתאכלס באותו פרק זמן, כך נובל לבנות ולהקים את הקהילה ביחד. אך משמים גלגלו אחרת. הקבלן שבנה את הפרויקט השני פשט רגל, וכך נשארו קבוצה קטנה יותר.

בעזרת נדיבי עם, זכינו לשכן את בית הכנסת בקרוואן. המלאכה עדיין לא הושלמה כליל, לאחרונה ממש התקינו במקום דלתות וחלונות. גם עם הריהוט אנו מתקדמים אט אט, עד שנזכה לברך על המוגמר.

מכיוון שאי אפשר לבנות קהילה עם כמות כזאת של מתפללים, בפרט שכולנו אברכים צעירים ולעתים קרובות קורה שרוב בני הקהילה נוסעים לשבת מחוץ לעיר - לכן הזמנו את בני קהילת 'פרושים' שיבואו להתפלל יחד עמנו. אליהם הצטרפו גם אברכים מחסידות נוספות.

שידוך כזה כבר היה לעולמים. ידוע לי כי עם ייסוד העיר בית שמש ובניית ה'קריה החרדית', גם אז חסידי ברסלב התפללו במשך כמה חודשים עם קהילת הפרושים.

אני גם זוכר בילדותי, בעת שבאנו להתגורר בברכפלד, איך בקושי היה מניין של ברסלב. היו שבתות בהם התפללנו יחד עם חסידי קרלין.

לגופו של עניין, ידוע המעשה עם ר' נתן שהעדיף להתפלל בראש השנה הראשון שלאחר הסתלקות רבינו, יחד עם תושבי העיר אומן. ר' נתן הבין שרצונו של רבינו הקדוש היה, שנהיה מעורבים עם העולם, אם כי לאחר מכן הבין מוהרנ"ת שישנו צורך בבית כנסת נפרד לאנ"ש, מכל מקום ניתן להבין כי אין בכך משום סתירה לדרכו של הרבי.

#הפטרה מתוך הקלף

ההסכם בינינו הוא, כי את תפילת ליל שבת מתפללים בנוסח של אנשי שלומנו. ואילו בתפילת שחרית וכן בקריאת התורה מתנהגים על פי מנהגי ה'פרושים', כמו קריאת הפטרה אותה אנו קוראים מתוך קלף.

בתפילת ליל שבת אנו אומרים גם את פרק 'במה מדליקין' וגם 'כגוונא'. לאחר התפילה בשבת בבוקר מתקיים 'קידושא רבא' בו אנו לומדים מ'סיפורי מעשיית', כך גם ב'סעודה שלישית' בה אנו זוכים ללמוד יחד 'ליקוטי מוהר"ן'.

תועלת נוספת עולה ממצב זמני זה, בו בית הכנסת אינו 'ברסלב' באופן מוצהר. אנו לומדים יחד מידי ערב את התורה הזמנית, תורה "ב' - 'איה'. ישנם כמה וכמה מהמתפללים שבאים אף הם ללמוד, ונהנים לשמוע ולהתחזק קצת בתורת מוהר"ן מברסלב. כמו כן מתפללים רבים שאינם מחסידי ברסלב נוהגים להקשיב לשיעורים המתקיימים בבית הכנסת. חלקם פותחים ספר אחר למראית עין, אך בפועל אזנם כרויה לכל דיבור ודיבור של רבינו... ישנם כמה יחידים, אשר מאז הגיעו לגור בחריש וזכו

קירוב, בו משבצים חברותות לכל יהודי רחוק הרוצה לטעום את מתיקות התורה הקדושה. האברך הליטאי יצר קשר על אתר עם האחראי מטעם הארגון, ואני זכיתי משמים ללמוד עם אותו יהודי.

למדנו יחד גמרא, מידי פעם שילבתי לו דיבורים מרבינו הקדוש. ראיתי כיצד הדיבורים מפיחים בו נוחם ותקווה. כיום היהודי

כאן המצב שונה בתכלית. אם אתה לא תפתח סעודה שלישית איש לא יעשה זאת במקומך. כשמגיע הקידוש בשבת בבוקר, אין משפיע העומד מוכן ומזומן להקריא סיפורי מעשיות. אם כל אחד בתורו לא יאמר קצת דיבורים מרבינו, לא יהיה מי שיעשה זאת.

כל זה נותן לכל אחד הרגשת חיבור למקום. פעם בשבוע אנו מתאספים יחד לחבורה, בו קורא כל אחד קטע משיחות הר"ן ומוסיף קצת דיבורים משלו. אנו לא צריכים להכריח אף אחד להגיע לחבורה, כל אחד מגיע לחבורה כי כיף לו. אנו מרגישים ממש משפחה אחת, בה כל אחד שמח לעזור ולסייע לשני.

מתחת לשכונה שלנו נמצא יער מיוחד. בין העצים זורם נחל, אפשר גם לראות מרחוק סוסים ופרות - ממש 'פעלד' מהאגדות... לשם אנו הולכים מדי פעם יחד לפרש את שיחתנו לפני השי"ת.

קירוב בעל כרחנו

איך מתאפשר לגור בעיר מעורבת כמו חריש?
 רוב הציבור החרדי בחריש, אכן גר בבניינים מעורבים. מלבד כמה בניינים בודדים, בהם כל הדיירים הם שומרי תורה ומצוות.

אני כבר התרגלתי לכך שאינני יודע אפילו כיצד נראים כל השכנים בבניין. כל אחד חי את אורח החיים שלו, ובדרך כלל הדבר לא מפריע. גם השעות שלנו שונים משלהם. אצלם היום מתחיל כבר בשש ומסתיים בשעה ארבע אחה"צ, ואילו אצלנו היום לא מסתיים לפני שבע בערב...

לצד החיסרון שיש בדבר, נפלה עלינו החובה והזכות לקרב את אותם יהודים. איננו צריכים לעשות לשם כך פעולות מיוחדות, לפעמים הם פשוט נדבקים אלינו ורוצים לשמוע קצת יהדות.

כך יצא לי לאחרונה לראות רוסי שמתקרב לבית הכנסת שלנו. בהתחלה פחדתי אולי הוא רוצה להתנכל אלינו או משהו כזה. אך הוא ניגש אלי ואמר לי שהוא יודע שהוא יהודי. הוא סיפר עוד כי תמיד חינו אותם נגד היהדות, הוא עצמו גם היה בזמן הקומוניסטים. אך כעת התעורר בעקבות המלחמה, והוא רוצה שאלמד אותו 'סידור' וגם 'תלמוד'...

סיפור מרגש אחר התרחש אף הוא בבית מדרשנו. יהודי ליטאי שבבעלותו עלון פרסום, ניגש לבעל חנות למכר אוכל מוכן שהיה נראה חילוני גמור, והציע לו לפרסם בעלון הפרסום שלו.

אותו בעל חנות אמר לו: אתה יודע? גם אני פעם הייתי חרדי! היהודי לא ידע את נפשו, הם התחילו להתווכח, ולאחר שיחה קצרה, סיכמו ביניהם שבעל החנות יתלווה אליו לבית הכנסת.

שניהם הלכו יחד והגיעו לבית הכנסת שלנו. היה זה בדיוק בזמן בו התקיים סדר לימוד של חמש שעות רצופות, אותם מארגן ר' אברהם סלונים עבור כמה קהילות בחריש. היהודי הרחוק משמירת תורה ומצוות, ראה כארבעים אברכים השקועים ב'ריתחא דאורייתא' ולא האמין למראה עיניו. הוא התרגש ובכה עד דמעות.

בבית הכנסת שלנו מתקיים מדי יום שלישי סדר לימוד של ארגון

הרה"ח ר' יצחק רחנבלט בחנוכת הבית לבית הכנסת

המדובר כבר זוכה לשמור שבת ולהתפלל שלש תפילות ביום! הסיפור הזה אירע ממש לאחרונה, והיו עוד סיפורים כאלו במהלך השנים. יש יהודי אמיד בשם הרב שטיינמץ, ששם לו למטרה לחזק את היישוב החרדי בחריש, והוא מוכן לסבסד את השכירות למגורים במקום.

לסיום. אני רוצה לומר לכל אותם אברכים שמעדיפים להצטופף בדירות חדר בירושלים: אל תפחדו, בואו ותנסו לגור כאן במשך תקופה. הרי כיצד נבנית קהילה? אם אתה ועוד כמה אברכים כמוך באים להתגורר במקום, כבר יש לנו קהילה מכובדת. הרי גם אנחנו התחלנו ממש מכלום, וכבר הגענו למצב שיש כאן הכל. אנו כל העת משפשים את העיניים בתדהמה ולא מאמינים למראה עינינו.

בתקופה הראשונה למגוריי בחריש, אפילו נסיעות מאורגנות לירושלים לא היו. כעבור תקופה התאגדנו כל הקהילות ורכשנו יחד סגור הפועל כמו קו קבוע. בימי שיש בהם אני נוסע לירושלים, תוך שעה ועשר דקות! אני כבר יורד בשכונת בית ישראל בירושלים, ולפעמים אף פחות מזה. לבני ברק הנסיעה אורכת כארבעים דקות בלבד!

אבי מורי היה מראשוני חסידי ברסלב שבאו להתגורר בברכפלד. גם שם התקופה הראשונה הייתה קשה מאוד, זה לא היה נראה נוצץ כמו היום. אך ממרחק של שנים רבות, היום קהילת ברסלב בברכפלד מונה כחמש מאות שש מאות משפחות. כך זה בכל מקום חדש, ובס"ד גם חריש

תבנה ותיכונן לגאון ולתפארת. ■

כתבות
שפורסמו
בגיליונות
אבקשה
הקודמים
בתרגום
לאידיש

יא, גשמיות איז דארט כמעט נישט געווען,
אבער רוחניות יא, און בשפע...

א גוט לעבן מיט יראת שמים

א מקווה מיט מסירות נפש, שמחת חיים פון תורה ומצוות, עבודת ה' און קיין פשרות // א וואונדערליכער אריינבליק אין די וועלט פון די ברסלבער חסידים וועלכע האבן געלעבט אין פריערדיגן דור אין צייט פון הונגער, מלחמות און קרענק. טראץ דעם אלעם האבן זיי געדינט דעם באשעפער אויפן דרך הישר פונעם נחל הנובע מיט א געוואלדיגע תמימות און פשיטות // א שמועס מיט הרה"ח ר' נחמן תפלינסקי שליט"א ווען ער קערט זיך צוריק צו יענע שיינע מינוטן ביי די פארציטישע אנ"ש // **חיים שיש בהם**

ליאך

תש"ח. די גאסן פון אלטשטאט זענען אנגעזאפט מיט אומאויפהערליכע קוילן פון די ירדנער.

"מיין פאטער, וואס האט זיך געוואלט אהיימקערן נאכן ענדיגן זיין ארבעט, האט עס נישט געקענט טון, צוליב דעם לאוקדאן וואס די ענגלענדער האבן ארויפגעלייגט אויפן אלטשטאט". דערציילט הרה"ח ר' נחמן תפילינסקי הי"ו, "און אזוי זענען מיר, מיין מאמע, איך און מייע געשוויסטער, געבליבן אליין אין אלטשטאט אין אזעלכע שווערע טעג. מיין מאמע איז געלאפן צו איר פאטער, ר' דוד שעכטער, און האט אים דערציילט איבער איר שוועריקייט און שרעק בלייבנדיג אליין אין אזא מצב.

מיין טאטע האט זיך געוואנדן צום ירושלימ'ער פירער, ר' מרדכי וויינגארטן און האט געבעטן זיין הילף. ר' מרדכי האט אנגעוואנדן זיינע פארבינדונגען, אבער האט באוויזן ארויסצוציען פון די ענגלענדער אן ארויסגאנג באשטעטיגונג פאר בלויז איין מענטש. מיר זענען געווען אינגאנצן פארלוירן. מיר האבן זיך דאך גענויטיגט אין נאך דריי באשטעטיגונגען. פלוצלינג איז דעם זיידן איינגעפאלן א געדאנק. אינעם באשטעטיגונג צעטל איז געשטאנען דער נומער "איינס" מיט א לאנגע ליניע. ער האט גענומען א פעדער און האט אליין געטוישט צום נומער "פיר".

ווען דער טאג איז אנגעקומען האבן מיר געשפאנט צום ריכטונג פון ארויסגאנג מיט א קלאפנדיג הארץ און די באשטעטיגונג צעטל אין האנט. די אויסזיכטן צו עקאפט ווערן איז געווען זייער גרויס. אבער לאמיר נישט דערציילן פונעם ענד. מיר וועלן קודם שילדערן דעם קאלירפולן לעבן פון ר' נחמן תפילינסקי וואס איז געבוירן געווארן אין די צייט ווען די ענגלענדער האבן געהערשט איבער ארץ ישראל, מיר וועלן פארזעצן מיט די געשעענישן אין תש"ה, דאס אנטלויפן פון אלטשטאט, און נישט היפערן דעם אריבערגאנג קיין מירון און די ליידן פון די גרויסע הונגער אין די צנע יארן.

ענך עץ אבות

ערשטנס, לאמיר אנפאנגען מיט א פראגע: ווער איז געווען אייער פאטער?

"מיין פאטער ר' נתנאל איז געבוירן געווארן אין שטוב פון מיין זיידן ר' שמואל תפילינסקי, איינע פון די יקירי ירושלים און א זון פון ר' נתנאל סופר, וואס איז בארימט מיטן אויפקום פונעם געדאנק צו אויסארבעטן תפילין בתים פון הויט פון בהמות גסות. דעריבער האט ער געטוישט זיין פאמיליע נאמען צו תפילינסקי. ס'איז באקאנט אז דער "חפץ חיים" איז געווען שטארק פאראינטערעסירט צו עררייכן פון אים תפילין.

זיין זון ר' שמואל האט געשריבן דעם 'קונטרס הצוואה' וואס איז עוסק אין ענייני אמונה און בטחון. א קונטרס וואס ווער עס איז מעיין דערין איז זיכער אז עס רעדט זיך דא פון א פארברענטער חסיד און נישט פון איינער וואס רעכנט זיך אלס ליטווישער.

"כ'זועל דיר דערציילן דעם ספעציעלן כח פון דעם קונטרס", זאגט אונז ר' נחמן. "איך האב געוואוינט אין חצור פאר פערצן יאר, דארט האט געוואוינט עמיצער וועמענס ביזנעס איז אריינגעפאלן אין שווערע פראבלעמען ביז ער האט געדארפט באנקראטירן. ער האט געהאט פיל מאנערס וואס האבן אים זייער געמוטשעט און ער האט נישט געוואוסט ווי אזוי זיך ארויסצוזען פון זיין מצב. אלס רעזולטאט דערפון איז ער אריינגעפאלן אין א שטארקע דעפרעסיע. איינמאל האט ער געטראפן אין שול דעם ספר 'קונטרס הצוואה' וואס האט אים ממש געשאנקען דאס לעבן פונדאסניי.

דרך אגב, דער "חזון איש" האט זיך אמאל אויסגעדריקט אויף מיין זיידן ר' שמואל: "כ'האב נישט געוואוסט אז עס זענען דא אין ירושלים אזעלכע צדיקים".

מיין זיידע האט פארמאגט א ספעציעל שיינע כתב. היינט פארמאגט יעדער סופר ביי זיך די צורת האותיות פון ר' נתנאל, צו זען וואס מיינט אן אות וואס איז פערפעקט אין שיינקייט און אין הידור. די מסורת פון ספרות איז אריבער ביי אונזער פאמיליע ביז מיין ברודער ר' יעקב גדליה זצ"ל, וואס האט עספיעט צו שרייבן אין זיין קורצן לעבן דריי ספרי תורה.

מיין טאטע איז טאקע אויפגעוואקסן אין א ליטווישע שטוב און האט געלערנט אין ישיבה "עץ חיים" ביי ר' איסר זלמן מעלצער. דארט אין ישיבה זענען עטליכע בחורים נתקרב געווארן צו ברסלב. זיי זענען געווען פון די בעסטע בחורים פון ישיבה, ווי: ר' שמואל שפירא, ר' בנימין זאב חשין, ר' משה אריה ראזנטאל, ר' נחום יצחק פראנק און נאך. אויך מיין טאטע איז צוגעצויגן געווארן צו דעם פייער. איין טאג איז ער אהיימגעקומען צו זיין הויז אין בתי ברוידא און האט דערציילט זיין טאטן אז ער האט זיך דערנענטערט צו ברסלב. זיין טאטע, וואס איז געווען א 'מתנגד', האט געשווימט, זאגנדיג: "כ'זועל דיר נישט זאגן זאלסט אפלאזן די ברסלבער חסידות כדי דיר נישט צו מכשיל זיין מיט 'כיבוד אב', אבער זאלסט וויסן אז נאכן הערן די דאזיגע בשורה, וועל איך פארענדיגן דעם טאג מיטן פאסטן..."

ווען די צייט איז געקומען, האט ער חתונה געהאט מיט זיין קאזין, א טאכטער פון ר' דוד שעכטער וואס איז אויך געווען א ברסלבער, און איז אריבער וואוינען אין 'בתי מחסה' געגנט אין אלטשטאט. כ'בין געבוירן געווארן אין א יאר ארום, י"ט אייר תרצ"ט, אין ברען פון די צווייטע וועלט קריג.

איר האט דאן עפענס געהערט איבער די צווייטע וועלט קריג און איבער די אידישע חורבן אין אייראפע?

"איך האב געלערנט אין חדר אין די 'חורבה' שול, מיין רבי איז געווען ר' זיידל שפירא. עס האבן געלערנט מיט מיר ר' נתן דוד שפירא און איינער פון די זין פון ר' יעקב זאב בארזעסקי. אויפן וועג פלעג איך אריבערגיין רחוב היהודים. איין טאג אויפן וועג אהיים פון חדר, בין איך אריבער א קאווע הויז וואו אסאך מענטשן האבן זיך צאמגענומען ארום א ראדיא מאשין וואס האט יעדן אינפארמירט די נייעס. מיט מיין קינדערישע פארשטאנד האב איך פארשטאנען אז אין אייראפע איז דא עמיצער מיטן נאמען 'היטלער' ימ"ש, וואס ר'צ'חנט אידן און פארברענט זיי אין אויוונס."

דאס לעבן אין אלטשטאט

אין ירושלים האט דאן געהערשט א געפערליכער הונגער און די הייזער זענען געווען זייער טייער. ווען א רייכער דייטשער איד האט זיך דערוואוסט דערפון, האט ער באשלאסן צו בויען דירות אין אלטשטאט וואס מען האט גערופן 'בתי מחסה', כדי זיי צו פארדינגען פאר ביליגער פאר יונגע פארפעלקער און ארעמעלייט. דעריבער האט מיין פאטער באשלאסן צו וואוינען דארט, און נישט אין בתי ברוידא וואו זיין טאטע האט געוואוינט.

רוב ברסלבער חסידים האבן דאן געוואוינט אין אלטשטאט און אויך מיין זיידע ר' דוד שעכטער. עס זענען אויך געווען אביסל חסידים וואס האבן געוואוינט אין 'שערי חסד', ווי: ר' יום טוב זלאטניק, ר' העשל פרענקל און ר' משה אריה ראזנטאל.

אסאך מאל פלעגט מיר מיין טאטע נעמען צו 'קבר שמעון הצדיק' און צו 'קבר רחל', ערטער וואס איך געדענק אין זייער אלטן אויסזען, און פארשטייט זיך אז אויך אין 'כותל' וואס איז געווען זייער נאנט צו אונזער הויז. כ'זועל קיינמאל נישט פארגעסן די ספעציעלע

אטמאספער וואס האט דאן געהערשט אין אלטשטאט.
 כ'בין טאקע געווען א קינד און איך געדענק נישט די שמועסן
 פון די 'עובדים' וואס האבן דארט געוואוינט, אבער עס איז טיף
 איינגעקריצט אין מיין זכרון אלעמענ'ס געשטאלטן, ווי איך
 וואלט זיי יעצט געזען. צום ביישפיל ר' נתן בייטלמאכער, ר' משה
 בורשטיין, ר' שמואל הורביץ און ר' שלמה וועקסלער וואס האט
 געוואוינט ממש העכער אונז.

אונזער שכן איז געווען ר' שמואל שפירא, וואס האט געטיילט
 מיט אונז דאס זעלבע הויז. צווישן די הייזער איז געווען א מחיצה
 וואס האט אפילו נישט דערגרייכט דעם דאך, אזוי אז מיר האבן זיי
 נאכאנאנד געהערט און זיי האבן אונז געהערט. איך געדענק ווי זיי
 פלעגן זינגען די שבת'דיגע זמירות וכד' און עס האט זיך געהערט
 ווי זיי זענען ממש ביי אונז אין הויז. זיין זון, ר' נתן דוד שפירא וואס
 האט געלערנט מיט מיר אין חדר 'עץ חיים' אין חורבה שול, איז
 געווען מיין גוטער חבר.

א ספעציעלע פערזענליכקייט וואס איך געדענק פון יענע תקופה

'בתי מחסה', צאמנעמען די קינדער פון געגנט און זיך ארויסלאזן
 צוזאמען אין א טענצל צו אלעמענ'ס פרייד. פון דארט האט ער
 פארגעזעצט צום 'כותל'.

נאך אן אינטערעסאנטער איד איז געווען ר' בצלאל בלומבערג
 וואס איז געווען א פאכמאנישער מעלער. ער האט אמאל
 נאכגעמאלן די מאפע פון ארץ ישראל אין פארעם פון א מענטש
 מיט א קאפ, הענט און פיס לויט די תורות פון רבינו.

דאס לעבן איז דאן געווען זייער שווער, און אין אלטשטאט
 האט געהערשט א שרעקליכער הונגער. אונזער הויז איז געווען
 ליידג פון שפייד. איך געדענק אז אין אן ערב פסח האבן מיינע
 עלטערן געקויפט א גרויסע טעלער מיט צען אייער און האבן
 עס אוועקגעלייגט העכערן שאנק אז די קינדער זאלן עס נישט
 צורירן. זייענדיג א קינד, האב איך געטראפן א פאטענט ווי אזוי
 אנצוקומען צו די אייער. ווען מיין מאמע האט נישט באמערקט,
 האב איך דערנענטערט דעם בעט צום שאנק, כ'בין אנגעקומען

צום טעלער און אנגעהויבן עסן פון די רייע
 אייער... ווען זי האט עס באמערקט האט זי
 עס באהאלטן ערגעץ אנדערש. מיט א בליק
 אויף צוריק פארשטיי איך מיין תאוה צו די
 אייער. עס איז דאך באקאנט אז די קינדער
 פון יענע תקופה האט געפעלט קאלציום
 וויבאלד מילכיגס איז נישט געווען - און
 בכלל וואס צו עסן, דאס האט צוגעברענגט
 אז די קינדער זאלן עסן קאלך פון די ווענט
 און אפילו אייער שאלעכץ. ס'איז דאן געווען
 א געפערליכע ארעמקייט.

די וואסער צום טרונקען פלעגן מיר שעפן
 פון ברונעם וואס איז געווען פול מיט ווערים
 און אינזעקטן. מיר פלעגן איבערזייען און
 אויפקאכן די וואסער, און אריינגיסן אין
 'טאנאדשע' - א גרויסע קרוג, וואו מיר פלעגן
 האלטן די וואסער. אלס רעזולטאט פון די
 אומרייניקייט פלעגן מיר זיך אנשטעקן מיט
 פארשידענע באצילן און קרענק וואס זענען

געווען אין די וואסער. מיר זענען געווען קראנק מיט מחלות וואס
 עקזיסטירן שוין היינט נישט, ווי קרענק אין די אויגן, אנטצינדונגען
 און וואונדן אין די פיס וכד'. דער פארגעניגן פון א שאוער האבן מיר
 כמעט נישט געקענט. עס איז געווען א מקווה אין ענד פון ר' יונה
 לעבליס חצר, וואו מען האט געטוישט די וואסער איינמאל אין א
 האלבע יאר. די מענטשן זענען דאן נישט געווען געצערטלט, און
 דעריבער איז מען געווען נאך פרייליכער און רואיגער ווי היינט...
 לכבוד שבת פלעגן מיר צאמנעמען די שיריים פונעם בוטשער
 און פון דעם צוגרייטן די זופ. מען האט געקאכט אויף א פרימוס
 וואס האט פארשפרייט ריך אין די גאנצע הויז. לעקטער האבן מיר
 נישט געהאט לענגאויס די גאנצע תקופה וואס מיר האבן דארט
 געוואוינט, אויסער די לעצטע האלבע יאר."

די ברסלבער שול און די קיבוץ

"איך אנפאנג איז די ברסלבער שול געווען אויפן דאך פון א געביידע
 אויף רחוב חב"ד. דער מנין האט זיך קוים געהאלטן ווייל די חסידים
 זענען געווען צושפרייט איבערן אלטשטאט. איך געדענק ווי מיין טאטע
 פלעגט אונז נעמען דארט אין די י"ט, סליחות, און אין נאך געלעגנהייטן.

התקרב לברסלב. ר' נתנאל בלדוהן

ר' דוד שכטר ילד קטן עם כתונת פסים ואביו

איז די צדיקת און בעלת חסד וועמען מען האט גערופן: "גיסאלע די
 פרומע". זי איז געווען די פרוי פון ר' ישראל קארדאנער און נאך זיין
 פטירה האט זי חתונה געהאט צו ר' נתן בייטלמאכער. וויבאלד זי
 האט באמערקט אז עס זענען דא פיל קינדער וואס האבן נישט וואס
 צו עסן, האט זי זיי צוגעגרייט א זופ פון די איבערבלייבענישן וואס
 זי האט צאמגענומען פונעם גרינס פארקויפער און פון די שכנים,
 און האט עס פארטיילט פאר די קינדער גלייך נאכן לערנען. עס
 זענען טאקע געווען קינדער וואס אן איר זופ וואלטן זיי געגאנגען
 שלאפן אן אריינצונעמען עפעס אין מויל. אויך איר מאן, ר' נתן, איז
 געווען אן אמת'ער ברסלבער חסיד. א איד פול מיט שמחה וואס
 האט פרייליך געמאכט די קינדער און זיך געטשאטשקעט מיט זיי.
 ס'איז אויך געווען א איד פול מיט שמחת החיים מיטן נאמען
 ר' ראובן שפייער. כ'מיין אז ער איז געקומען פון דייטשלאנד.
 כ'זוייס נישט ווי אזוי ער איז נתקרב געווארן צו ברסלב. ער פלעגט
 צאמנעמען די קינדער פון די פילע עולים וואס זענען געווען אין
 יענע יארן, און האט זיי געזארגט א דאך איבערן קאפ, עסן, און אלע
 זייערע גשמיות'דיגע און רוחניות'דיגע געברויכן. אזוי אויך געדענק
 איך צום גוטן ווי כמעט יעדע וואך פלעגט ער אריינקומען אין

השכונה הצמודה לכותל

איבערן אלטשטאט. כדי זיך צו באשיצן האט מען געלייגט זאמד זעק ביי די פענסטערס.

די יו-ען האט געזארגט צו פארטיילן קליינע פלעשלעך מיט זיסע קאנצענטרירטע מילך. די פלעשלעך זענען גענוצט געווארן דורך אזעלכע וואס האבן געוואלט קעמפן מיט די אראבער, און ווען זייער געווער האט זיך געענדיגט, האבן זיי צאמגענומען די ליידיגע פלעשלעך און עס געווארפן צו די אראבישע געגנטער. עס פלעגט לאזן הערן א

שרעקליכער גערויש וואס האט זיך געהערט ווי עכטע קוילן און די אראבער האבן געמיינט אז זיי האבן טאקע געווער. איך געדענק ווי די ענגלענדער זענען נאכאנאנד אריין אונטערוואנדן די הייזער וואו עס געפינט זיך געווער. זיי פלעגן קלאפן אויף די ווענט אויב אפשר זענען דארט באהאלטן געווער. מען קען קלאר זאגן אז די ענגלענדער האבן אונז ממש געפייניגט און אפילו געהאלפן די אראבער קעמפן קעגן אונז, טראץ וואס זיי האבן זיך געהאלטן 'נעטראל', זיי זענען געווען ממש ווי די עמלקים...

מין מאמע, וואָס איז, ווי געזאָגט, איז געבליבן אַליין מיט אונדז, האָט זיך צוגעהיילט צו איר טאָטן, ר' דוד שעכטער, און אים געזאָגט איר אוממעגעלעכקייט צו לעבן ווייטער אין דעם מצב. ווען ער האָט דאָס דערהערט, האָט ער באַשלאָסן צו גיין צום אידישן 'מוכתר' פון ירושלים, ר' מרדכי וויינגארטן, וועלכער האָט געקענט ענגליש און איז געווען פאַרבונדן מיט די ענגלישע, און האָט אים געבעטן ער זאָל באַקומען ערלויבעניש צו פאַרלאָזן די אַלטע שטאָט. ר' מרדכי האט אויסגענוצט זיינע פאַרבינדונגען און געלונגט צו באַקומען אַ היתר בלויז פאַר איין מענטש. די ענגלענדער האָבן בשום-אופן נישט מסכים געווען צו געבן ווייטער הסכמה. אין די הסכמה בריוו, די נומער "איינער" איז געווען געשריבן בלויז אין שורה גלייך אזוי |. ר' דוד האט גענומען די הסכמה און געטוישט דעם נומער פון "איי" אויף "פיר".

ווען דער טאג איז אנגעקומען, זענען מיר ארויס מיט א קלאפנדיג הארץ צום 'חכורא' (נאס אין אראביש) וואס איז געווען נאך 'שערי ציון' און איז געווען די איינציגסטע אריינגאנג צום אלטשטאט. א גאנצע גרופע ענגלישע סאלדאטן זענען אנגעקומען. מיר האבן זיי ציטערדיג געוויזן די באשטעטיגונג אבער זיי האבן ב"ה געזען דעם נומער "פיר", נישט באמערקנדיג דעם טויש. מיר זענען צוזאמען אריינגעקראכן אינעם אויטאמאביל וואס האט אונז געפירט ביז רחוב יפו, וואו מיר זענען אראפ און געגאנגען קיין 'בעת שאול' זיך ווידער צו טרעפן מיט אונזער טאטע. צום באצייכענען אז אין זכות פון דעם לאקדאון האט מיי טאטע נישט געדארפט גיין אין געפענגעניש צוזאמען מיט אלע מענער אין אלטשטאט. ■

דערנאך האט מען געעפנט א שול אין 'בתי מחסה', איבער ר' שמואל שפירא'ס הויז, וואו רוב ברסלב'ער חסידים זענען געקומען. איך געדענק די תפילות און די טענה'ן דערנאך, וואו אפילו ר' שמואל האט אנטויל גענומען. עס איז איינגעקריצט אין מיין זכרון ווי ר' אברהם'עלע שטערנהארץ זאגט 'תורה', ווען פון מאל צו מאל שרייט ער אויף אונז, קינדער, וועלכע מאכן א גערודער.

די קיבוץ פון ראש השנה אין אלטשטאט געדענק איך אלס קליין אינגל. ס'איז געווען ביים 'חורבה'. ביים קיבוץ זענען געווען אומגעפער דרייסיג מענטשן, וואס האבן זיך צאמגענומען פון 'שערי חסד' און מסתמא אויך פון 'בית ישראל' און 'מאה שערים'. עס זענען אויך געקומען מענטשן פון בני ברק און תל אביב. עס איז דארט נישט געווען קיין לעקטער, נאר א 'לוקס' לאמפ וואס האט געפראוועט קונצן ווייל מיר האבן נישט געהאט קיין ריינע נעפט און עס האט זיך אפט פארשטאפט. דערנאך איז דער קיבוץ אריבער צו 'עץ חיים' אין מחנה יהודה, דערנאך האט עס געוואנדערט צו 'חיי עולם' און פון דארט צום 'שול' אין מאה שערים.

די חזנים געדענק איך שוין נישט אזוי גוט, כגעדענק נאר ווי מיי טאטע פלעגט הנאה האבן פון ר' דוד שטעפערס' מתיקות ביים דאווענען.

דער כותל

צום כותל פלעג איך גיין נאר מיט מיי טאטן, ווייל די אראבער פלעגן אונז אפט באפאלן. אין גוטן פאל פלעגן זיי ווארפן אויף אונז מאראנצן שאלעכץ, און אין ערגערן פאל - שטיינער. דער כותל איז געווען שמאלער ווי היינט און אויך דאס געסל איז געווען זייער קליין. ממש קעגן דעם כותל, אומגעפער צוויי מעטער ווייטער, זענען געווען אראבישע באוואוינטע הייזער. ווען מיר פלעגן דארט דאווענען, פלעגן די אראבער אריבערגיין צווישן אונז מיט זייערע אייזלען און זיך רייצן מיט אונז. זיי פלעגן אונז ממש פייניגן און האבן געזוכט צו שמוציג מאכן דאס ארט סיי ווען.

אויך אין יענע תקופה פלעגן פיל מענטשן קומען צום כותל צופיס אין די ימים טובים. יעדע פאמיליע אין 'בתי מחסה' וואס האט געוואוינט אויפן וועג וואו זיי זענען אריבער, האט ארויסגעשטעלט אן עמער מיט וואסער און גלעזער ביים פענסטער, אז די דארשטיגע דורכגייער זאלן קענען טרונקען.

דאס אנטלויפן

מיי טאטע פלעגט פארן יעדן טאג פון אלטשטאט קיין 'גבעת שאול', ביי זיין ארבעט מיט די פארמעט. ווי אויבנדערמאנט, איין טאג ווען ער האט געוואלט אהיימיגין, האט ער אנטדעקט אז די ענגלענדער האבן באלאגערט דעם אלטשטאט, אין יוצא ואין בא. אזוי זענען מיר, מיי מאמע, איך און מיינע געשוויסטער געבליבן אליין אין אלטשטאט אין אזעלכע שווערע טעג ווען די אראבער זענען נאכאנאנד באפאלן די אידן, און דערצו זענען די ירדנישע קוילן נאכאנאנד געפלוין

ר' מרדכי האט אויסגענוצט זיינע פארבינדונגען און געלונגט צו באקומען א היתר בלויז פאר איין מענטש. די ענגלענדער האבן בשום-אופן נישט מסכים געווען צו געבן ווייטער הסכמה. אין די הסכמה בריוו, די נומער "איינער" איז געווען געשריבן בלויז אין שורה גלייך אזוי |. ר' דוד האט גענומען די הסכמה און געטוישט דעם נומער פון "איי" אויף "פיר"

ה'עבודה' הנפלאה

מה' שיזכה אותי ברחמי לקרבני לעבודתו, ובעזרת ה' לבסוף אזכה למה שאזכה, אף בינתיים אני זוכה לקיים את העקר - את הרצון! אני לא מתאש חלילה, אדרבה, אני מאמין שכל תפלה שאני מתחנן - השם שומע, והוא פרצונו הטוב יעשה" ... סיים יוסלע את דבריו.

"האמת שאתה צודק" - אמר שלמה - "אף למרות שאני יודע שהעקר הוא הרצון ואני גם כן מבקש מה' לעבד אותו באמת, אמנם בכל זאת אני מחפש איזה שהיא "עבודה" שגם אני ואתה מסגלים לעשות ללא שום קשי, בלי להיות עיפים אחר כך, אכל משהו שחסידי ברסלב בידורות עברו היו עושים" ...

יוסלע חשב לרגע, ורעיון עלה בדעתו "נדמה לי שמצאתי איזה שהיא 'עבודה' שכל ילד רגיל שלומד בתלמוד-תורה מסגל לעשות, יותר מכן, זה לא לוקח יותר ממספר דקות, ובכל זאת זה כל כך מקדש ומרומם את מי שזוכה לקיים זאת, ובאמת כך נהגו חסידי ברסלב בידורות שעברו, וכך הם נוהגים עד היום הזה!"

"מהי העבודה הנפלאה שעליה חשבת?" - שאל שלמה בענין רב.

- לפני שאגלה לך את הסוד, רק אצין שאנשי שלומנו היו מקדישים זמן וחשיבות מיוחדת לעבודה זו, היו מהם שעשו זאת בבית הפנסת, חגורים בגארטל (אבנט) ו טוב, לא אמתח אותך יותר מדי מדבר ב - "עבודת קריאת שמע שעל המטה" - לא פחות ולא יותר! אף לפני שתאמר בבטול שזה לא נחשב "עבודה" וזה דבר רגיל שכלם עושים, אצטט לך לשון שמוהרנ"ת מתפלל בלקוטי תפלות לזכות לזה, ואז תראה שזה לא כל כך 'רגיל ופשוט'. וזה לשונו: "ותפני לקרות קריאת שמע שעל המטה בקדושה גדולה ונוראה, ובמסירות נפש על קדוש השם באמת... ותטהר את נפשי ורוחי ונשמת, ותצוה ברחמיך לפתח לנשמת שיערי הרחמים, שיערי האמונה הקדושה, ותכנס

קולות השירה נדמו זה מכבר, יוסלע ושלמה צועדים יחדו בזריזות באויר הלילי הקר הם חוזרים עתה מה"חבורה" שמתקיימת מדי שבוע בליל ששי בדבוק חברים, כשכל הנערים מזמרים יחד נגוני דבקות לפני ה', ולאחר מכן הם שומעים דבורים חמים מאוצרותיו של הנחל נבע...

בלבו של שלמה מהדהדים עדיו דבוריו של ראש החבורה, שספר על חסידי ברסלב המפלאים מהדור העבר, איך התגברו פאריות באמצע לילה קפוא, קפצו ממטתם ושמו פעמיהם לעבר היערות המשלגים, שם התבודדו לפני ה' יתברך שעות על גבי שעות ולאחר מכן התפללו בהתלהבות ונכח, ורק לאחר שלמדו את כל סדרי המודם, הלכו לטעם איזה חתיכת לחם בכדי לקיים את גופם, בשביל שיוכלו להמשיך לעסק בעבודת ה' ביתר שאת וביתר עז...

שלמה שתף את ידיו ברגשותיו: "יוסלע, אני חש השתוקקות ורצון לזכות גם כן לעסק בעבודת השם כחסידים הראשונים, אף זה לא נראה לי כל כך בר-בצוע! הלא אם אקום בחצות מדי לילה ואלף להתבודד בשדות וביערות, לבסוף כל היום אני אהיה עיף ובאמצע השעור בגמרא ארדם לשנה מתוקה... מה אני יכול בכל זאת לעשות בכדי לצעד בדרכם של העובדי השם הנוראים?!"

יוסלע הזדהה עם חברו הטוב, גם הוא חש משיכה עזה להתעורר בעבודת השם פראוי, - "שלמה ידידי, אמר לך את האמת, גם אני - כמוך חפץ בכל לבי ומאדי לזכות לדרגותיהם הנשגבות של הברסלבר חסידים מדור העבר, אף גם עדיו אני לא יכול לזכות בשלמות לנהג כמותם, אף אני משתדל לעשות מה שאני כן יכול, לפעמים אני מדבר עם ה' מספר דקות, לפעמים אני זוכה בבין הזמנים לקום בחצות למשך זמן-מה, אף מעבר לכך, הלא רבנו כבר למדנו את עצת הרצון וההשתוקקות יותר מכן, רבנו אמר ש"העקר הוא הרצון" לכן אני מתגעגע ומשתוקק ומבקש

בלקוטי הלכות על גדל הדבר) העקר שיוכל להשריש בילדיו את ענין אמירת קריאת שמע שעל המטה!

אני נזכר עכשו בעוד ספור מענין, היה זה פעם פשהחסידי רבי ישראל בער לנה את החסיד רבי ישראל קרדונער לביתו לאחר ערבית ודבר עמו באריכות בעבודת השם, לפתע נשמע קול יבבה מהחדר הסמוך, רבי ישראל קרדונער נבהל ומהר לבדק על מה ולמה בוכים שם?

התברר שגם רבי ישראל נהג לומר כל לילה עם ילדיו קריאת שמע שעל המטה, אך הלילה מכיון שהתארכו השיחה עם תלמידו, שכח רבי ישראל מכה. ובתו הצדקנית - אסתר, פרצה בבכי, ואמרה לאביה מתוך בכיה: 'אבא, אני חוששת שהלילה ארדם ללא קריאת שמע!' כן החדירו חסידי ברסלב את חשיבות הענין עמק בלבבות צאצאיהם, עד שכשחששו שמא הפעם לא יזכו לכה, פשוט פרצו בבכי..."

שלמה הגיע לפתח ביתו ונפרד בלבביות מידידו הטוב, שלמה נכנס לחדרו ואז הוא שומע קול בכי, "מענין מי בוכה, אולי זאת אסתר בתו של רבי ישראל קרדונער?" חלפה מחשבה משעשעת בלבו... הוא הסתכל סביבו ואז הבחין באחיו הצעיר - נותלע, שבוכה לתוך הפרית.

"נותלע, מה קרה? פואב לך משהו?" - שאל שלמה בדאגה, - "לא פואב לי, אכל אני פוחד בחשף אולי יבא איזה גנב באמצע הלילה, אולי איזה פלב מפחיד, אני לא מצליח להרדם!"

שלמה הרגיע אותו - "יש לי רעיון טוב בא נאמר יחד קריאת שמע שעל המטה מלה במלה, ואז אין יותר ממה לפחד, כן פתוב בזהר הקדוש, שמי שקרא קריאת שמע, ה' יתברך בעצמו שומר עליו ואז כל המזיקים בורחים משם ואין להם שום כח להזיק. לאחר קריאת שמע, אם לא תרדם תוכל להודות לה' על כל חסדיו שגמל אתה, ולבקש ממנו מה שאתה רוצה, ואז תזכה לשנה קדושה ורגועה" שלמה ונותלע קראו יחד קריאת שמע ולאחר מספר דקות כבר נשמעו נשימותיהם השלוות בחלל החדר...

מאמר

ברור שילד שזוכה ששנתו קדושה, אז כל התורה והתפלה שהוא עוסק במשך היום, זה בקרבה מיוחדת להקדוש ברור הוא

נשמתי לתוך האמונה הקדושה בשעת שנה" (תפילה לה) והנה לך עוד לשון כיצד לומר את קריאת שמע: "ואזכה להציל את נפשי... על ידי אמירת שני פסוקים אלו של קבלת על מלכות שמים שהם - שמע ישראל... ברור שם כבוד... ותזכני להיות רגיל לומר בכל פעם אלו הפסוקים בכונה גדולה ועצומה ובשמחה גדולה ובמסירות נפש" (תפילה לו)

"אתה מבין, מוהרנ"ת מפליג בקדשה הנוראה שיכולים לזכות על ידי אמירת קריאת שמע שעל המטה, ובאמת גם רבנו מדבר עוד הרבה דברים נוראים ונפלאים על ענין זה, לדגמא במקום אחד רבנו אומר שכשזוכים לומר לפני השנה "בשם השם אלקי ישראל, מימיני מיכאל וכו" זוכים בזה לסוד של 'קשר המרפכה' (תורה ה' ח"ב), כמובן שאני לא מבין מה זה, אבל ברור שילד שזוכה ששנתו קדושה, אז כל התורה והתפלה שהוא עוסק במשך היום, זה בקרבה מיוחדת להקדוש ברור הוא, לכן לדעתי אם נזכה מהיום לקבע לעצמנו לומר קריאת שמע שעל המטה מתוך הסדור (או הדף שמדפס שם סדר קריאת שמע שעל המטה) לאט ובכונה, נזכה גם אנו לצעד וללכת בדרך של העובדי ה', כן הרי מספר על רבי אהרן מקיבליטש, שהיה אומר קריאת שמע שעל המטה חגור באבנט ובכונה מיוחדת."

שלמה התלהב מאד מדבריו של יוסלע ונזכר בספור: "אתה יודע יוסלע, אני נזכר עכשו ששמעתי שגם מוהרנ"ת הקדיש חשיבות מיוחדת לומר קריאת שמע שעל המטה דוקא עם ילדיו! פעם בעצומו של החרף היה החצות באומן בשעה מקדמת, ואלו בניו של רבי נתן, - נחמן ויוסף יונה, - היו חוזרים מהתלמוד תורה בשעה מאחרת (בערך 3-7:39). מורנ"ת לא הלא לישן פמנהגו מיד לאחר מעריב, אלא המתין לילדיו, ושהה אתם פשאכלו ארוחת ערב, ואחר כך קרא יחד אתם קריאת שמע שעל המטה במתינות ובקול. לאחר שסיים לומר עמהם קריאת שמע, כבר נשאר לו זמן קצר לישן עד חצות, ולכן מוהרנ"ת קם חצות פדרפו ולאחר מכן חזר לישן עד עלות השחר, מכיון שהוא נצרך להשלים את שעות השנה החסרות.

תאר לעצמך! היה שנה למוהרנ"ת לומר על שעות של למוד התורה בחצות, (ענין שהוא מפליג

רחמינותו של רבנו

רבנו - הילד הקדוש שלמה-אפרים - מטל על ערש-דני, בסכנת חיים, ורבנו נסע לבקש רחמים על בנו היקר והקדוש, נסע איפה רבי חיים עם רבנו למזיבנו, רבנו הלך לצינו של הבעל שם טוב הקדוש, שם התעכב זמן רב, לאחר מכן שב ואמר לרבי חיים בזה הלשון: "בשבילך פעלתי ונצלת ממנות, אך בעבורי לא פעלתי, אינה צריה יותר להתפלל על כה, אך מכיון שמצוי הנך כאן בלאו הכי, גש נא להתפלל על הציון".

כאשר שב רבי חיים מהציון, גלה לו רבנו את מספר שנות חייו!

בדרך חזרה מברסלב פנה רבנו אל רבי חיים באמרו, כי הילד נפטר עתה... רבנו כבר צפה זאת ברוח קדשו...

אכן כאשר הגיעו הבייתה מצאו כי פו הוא, רבנו לא חפץ להפגש לעיר לשבת, ושלח את רבי חיים שיקנה לו חלות וצרכי שבת, והזהירו לשמור את הדבר בסוד, שהרבנית לא תדע כי רבנו מצוי בקרבת מקום.

רבנו שפך לבו לפני רבי נתן על אודות שבר זה: "מה יודעים אתם מן האסון והשבר שפקד עתה את העולם עם הסתלקותו של הילד הקדוש?! לבי שבור מאד בקרבי, כאלו נעקר לגמרי ממקומו".

רבי נתן מתאר שעה נוראה זו, כי דמעות החלו להתגלגל מעיני רבנו דמעות רותחות זלגו על לחיו, ואנשיו שעמדו שם נחרדו ונתבישו עד מאד וברחו משם. לאחר מכן אמר רבנו, "מדוע הלכתם?, אם הייתם נשארים הייתי מספר לכם דבר יפה..."

בברסלב התגורר סוחר אמיד וירא שמים רבי חיים שרה'ס (רבי חיים בנו של שרה) ביום מן הימים התקרבו רבי חיים זה אל רבנו הקדוש, וזכה להתעלות בעבודת השם במעלות גבוהות מאד, רבנו התפאר עמו ואמר, "יש לי חסיד בברסלב" והצביע על רבי חיים, - "שצם משבת לשבת" כידוע היה רבנו נותן הנהגות פרטיות ומיוחדות לכמה מן אנשי שלומנו בענייני תעניות ושאר עניינים, לחיים שרה'ס צוה רבנו פעם שיתענה פעמים בשנה משבת לשבת (!) פעם ישבו אנשי שלומנו בבית הפנסת אצל רבנו, ופתאם אמר רבנו בתוך דבריו: "האדם הוא כל כך שוטה, עד שאפלו כשמלאך המות עומד מאחוריו ועומד לטל את נשמתו עדיו האדם עסוק בהבליו ובשטיותיו..."

אנשי שלומנו שישבו שם לא הבינו כלפי מה אמורים דבריו של רבנו הקדוש, הם השתוממו מאד לשמע דברים כאלו, אך אחד מהחסידים הרגיש שהדברים נכנסים פחץ בלבו, היה זה החסיד רבי חיים שרה'ס, הוא נבהל מאד, ויחדר חרדה גדולה, הוא הרגיש כי רבנו פנו אליו.

כאשר הקהל התפאר איש לדרכו נשאר רבי חיים יושב מדאג.

"מדוע אתה יושב?" שאלו רבנו.

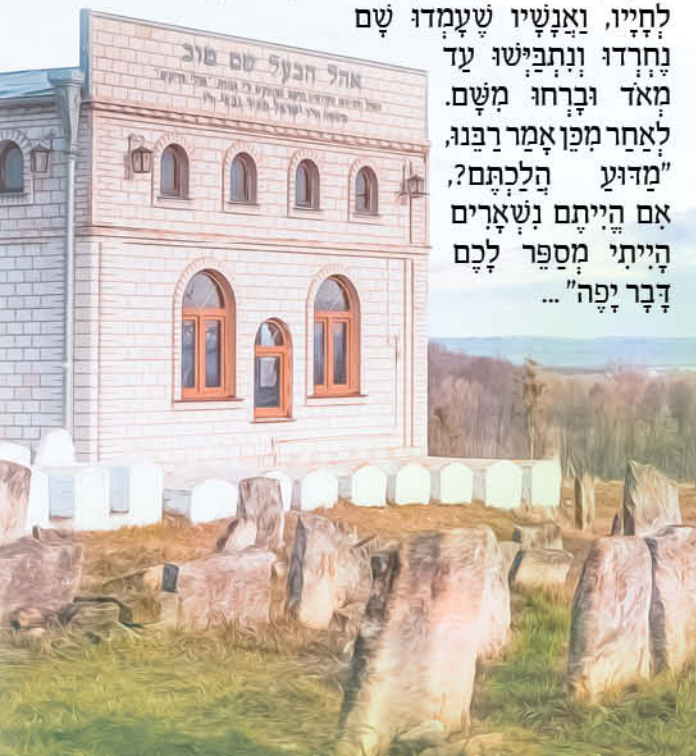
רבי חיים לא יכל להשיב, מחמת החרדה והרפיון שאחזו בו, כאשר נכנס רבנו לחדרו הלך אחריו ופרץ בבכי מר, "רבי" אמר רבי חיים "יודעני נכוחה פי דבריו מכוננים אלי, ולכן מבקש אני לעורר עלי רחמים ולהותיר את נפשי לפלטה בארץ החיים".

"נכון" השיב רבנו "אמנם אליך התפוננתי, ועתה, מכיון שצריה אני לנסע לצינו של סבי הקדוש, הבעל שם טוב יגן עלינו, להתפלל על בני החולה, סע גם אתה עמי, ונתפלל גם בשבילך". בימים אלו היה בנו התינוק של

סיפור

"בשבילך פעלתי ונצלת ממנות, אך בעבורי לא פעלתי, אינה צריה יותר להתפלל על כה, אך מכיון שמצוי הנך כאן בלאו הכי, גש נא להתפלל על הציון"

שעשועון ילדים

שבַּעַת הַמִּינִים

ילדים יקרים!

א. לפניכם סודוקו של שבַּעַת הַמִּינִים, וכן בפורים והתבודדות, הסודוקו משלב בין תמונות של הפרות, ואותיות, עליכם למלא את האותיות החסרות, (לדגמא "דמון" עליכם לכתב את האות "ד").

		ח		ו		ז	
ה		ב		ד		ת	
	ה		ז				
ד			ז	ב		ת	
ש		ו					
	ה					ש	
				ג			
			ח	ז			
ז		ג	ו	ר			

הַטָּה, שְׁעוּרָה, גָּפוֹ, הָאֵנָה, רְמוֹן, זֵית, דָּבַשׁ, הַתְּבוּדוֹת, בְּפוּרִים

סידר את האותיות

עליכם לסדר את האותיות שהתבלבלו וכה תקבלו דבור מהרבי!

ת	נ	א	ו	ל	י	ת	ק	ו	ה	ל	ש	ק	ו	ת	ק	ע	י	ק	ע	י
---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---

אילנות בספורי מעשיות

אלו ספורים בספורי מעשיות מזכרים האילנות לפניכם

1. וצנה אותם להשקות אילנות מעשה - _____
2. ונשא גם כן אילן גדול כנ"ל מעשה - _____
3. ונשקה האילן כלו ולא נשאר מהם פלל מעשה - _____
4. כי הענג המפלא שיש שם אצל אותו האילן אין לשער מעשה - _____
5. וירא והנה עומד שם אילן גדול מאד מאד ועלה על אותו האילן מעשה - _____

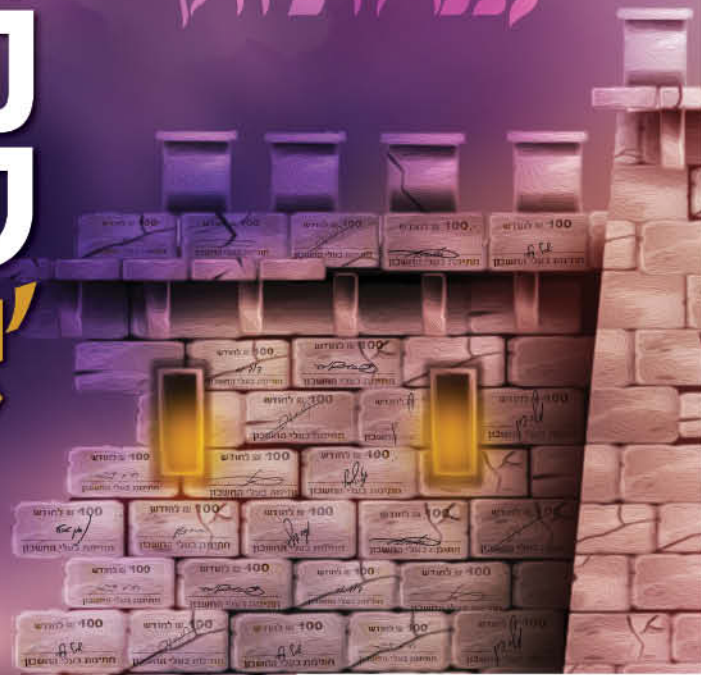
את התוצאה הסופית יש לשלח בכתב ברור וקריא עד לתאריך ר"ח אדר ב' בלבד, לפקס המערכת: 02-318-37-077 או להקליט את התשובות בקול ברור בטלפון המערכת: 02-539-63-63 בשלוחה 7 בלבד, יש לציין באופן ברור שם וכתבת מגורים וטלפון בין הפותרים נכונה יגרל זכוי של 50 ש"ח ברשת חגיגות ספרי "אור החיים"!

הריני מקשר
עצמי לרביה"ק

ואני קצטרף לבוני בית 'אבקשה'

השם
ותפרד ורחם על עמו ישראל
שיפצו מעונותיו הצרה, כי
ביום המזים כל השועות
של כל ישראל לצנח... (עלים לתהפך ט)

עלות משוערת:

הוצאות משרד

מזכירות - גביה
ועניינים טכניים

₪6,200

תוכן ועיצוב

איסוף חומר,
כתיבה, עריכה
לשונית, הגהה,
עיצוב והכנה
לדפוס וכו'

₪15,000

מערך הפצה

פיזור במעל 150
נקודות למרכזי
הפצה, משלוח
לאנגליה וארה"ב,
שליחת דואר
לשותפים.

₪5,000

הדפסה

הדפסת גליון,
מודעות
פרסום,
מעטפות,
וכדו'

₪18,000

בסה"כ עלות גליון חודשי רגיל: 44,000 ₪ !!!

+תוספת של 28,000 ש"ח לגיליון ראש השנה לקראת הקיבוץ הקדוש באומאן
הנובעות מתוספת הדפסה עד ל 10,000 גלימות, הגדלת התוכן פי 3 ועלויות הפצה באומן.

10x44,000 + גליון ר"ה 75,000 = חצי מיליון ₪ !!

השותפים הנאמנים החזיקו במשך 7 שנים את קיומו של אבקשה בסכום כולל של 2,100,000 ₪
1,150,000 ₪ נוספים הושגו במסירות נפש של ממש !

**סה"כ
שנתי**